

รัฐศาสตร์วิจารณ์ ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19 มกราคม – มิถุนายน 2566

Political Science Critique, Centre of Politics, Social and Area Studies,

Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University.

Vol. 10 No. 19 January - June 2023

ISSN : 2697-598X (Print)

ISSN : 2822-0951 (Online)

ปีที่พิมพ์ : มิถุนายน 2566

Year : June 2023

© 2019 by Centre of Politics, Social and Area Studies, Faculty
of Political Science, Ramkhamhaeng University.

พิมพ์ที่ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา

วารสารรัฐศาสตร์วิจารณ์- มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2566.

1.วารสารรัฐศาสตร์วิจารณ์. I. ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา,
เจ้าของ. II. ชื่อเรื่อง.

ISSN 2697-598X (Print)

ISSN 2822-0951 (Online)

รัฐศาสตร์พิจารณา ศูนย์การเมือง สังคมและอาณาบริเวณศึกษา

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นวารสารที่นำเสนอบทความวิชาการจากคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาเกี่ยวกับสาขารัฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การเมืองการปกครอง และเอเชียศึกษาในกรอบอาณาบริเวณศึกษา (Area study) วารสารรัฐศาสตร์พิจารณาใช้การกลั่นกรองบทความก่อนลงตีพิมพ์แบบผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind Peer Review) โดยแต่ละบทความต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน วารสารรัฐศาสตร์พิจารณาจัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ (ม.ค.-มิ.ย. และ ก.ค.-ธ.ค.)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการในสาขารัฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง บริหารรัฐกิจ นโยบายสาธารณะ
2. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย และผู้ทรงคุณวุฒิผลิตผลงานทางวิชาการเผยแพร่ต่อสาธารณชนในรูปแบบบทความทางวิชาการและบทพิจารณาหนังสือ
3. เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิจัย
4. เป็นเอกสารประกอบการเรียน การสอนในระดับอุดมศึกษา

**ข้อความและบทความในวารสารฉบับนี้เป็นแนวความคิดของผู้เขียน การตีพิมพ์
บทความซ้ำเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของ
คณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการและมหาวิทยาลัยรามคำแหง**

iv วารสารรัฐศาสตร์วิจารณ์

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

รัฐศาสตร์วิจารณ์ ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา

Political Science Critique, Centre of Politics, Social and Area
Studies,

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19 (มกราคม – มิถุนายน 2566)

ISSN 2697-598X (Print)

ISSN 2822-0951 (Online)

เจ้าของ ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บรรณาธิการบริหาร

อาจารย์ ดร.กิตติพิศ พุทธิวินิช

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บรรณาธิการประจำฉบับ

อาจารย์ ดร.กิตติพิศ พุทธิวินิช

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กองบรรณาธิการ

ภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วันทะนะ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี สันฐิตวณิชย์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ทิพย์รัตน์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ หวังสัจจะโชค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิวา กมลเวช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์

อาจารย์ ดร.เอกลักษณ์ ไชยภูมิ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ บุญยะกาญจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล เกรียงพันธุ์

อาจารย์ปิยะภพ เอนกทวีกุล

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ หวังสัจจะโชค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพลิน กิตติเสรีชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพพล อัครชาติ

อาจารย์ ดร.กานต์วี วิชัยปะ

อาจารย์ ดร.นาอีม แลน

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

vi วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

อาจารย์ ดร.เอกลักษณ์ ไชยภูมิ

อาจารย์ ดร.วิศรา ไกรวัฒนพงศ์

อาจารย์ ดร.ชนิษฐา สุขสง

ดร.ณัฐรุจ วงศ์ทางสวัสดิ์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาเขตกำแพงแสน

นักวิชาการอิสระ

ภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ศุภผล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ บุญยะกาญจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎานันท์ ศุภผลาคัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์

อาจารย์ ดร.กิตติพิศ พุทธิวนิช

อาจารย์ภักคินันต์ เลื่องปัญญาวงศ์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้จัดการ

พิสูจน์อักษร

ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม

พิมพ์ที่

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์

นายธนากรณ อินทร

นางสาวโสโรชา จิรรุ่งเรืองวงศ์

อาจารย์ ดร.กิตติพิศ พุทธิวนิช

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC>

Editorial

Political Science Critique has been kindly supported by the Faculty of Political Science, Ramkhamheang University for academic paper publication. It also helps the Center for Political, Social, and Area Studies (CPSAS), which owns this journal, to gain financial support from Ramkhamheang University. On behalf of the editorial board, I would like to express my gratitude for all these supports.

What are interesting about the articles in this issue are ‘the theoretical application’. In this issue, there are the papers regarding the Public Administration’s theoretical application towards the interaction between the theories of government and those of governance in the bureaucratic reform, the International Relations theoretical application towards the environmental regime, the application of the ‘citizenship’ concept in the Political Philosophy with the refugee problem in the EU, the application of the concept regarding policy formulation of political party during Thai election, the application of the genealogical approach to the concepts in Political Philosophy, and the application of structure-agency debate in the Philosophy of Social Science. Moreover, this issue also includes the book review of Paul Berry Clarke’s Citizenship as well.

Kittipos Phuttivanich

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์พิจารณาได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างยิ่งจากคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานวารสารวิชาการ รวมไปถึงการช่วยผลักดันให้วารสารยังคงได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อไป ในนามของกองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์พิจารณาจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ความน่าสนใจเกี่ยวกับบทความต่าง ๆ ในวารสารฉบับนี้ คือ ‘การประยุกต์ทฤษฎี’ โดยมีตั้งแต่การประยุกต์ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในการอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับธรรมาภิบาลในการปฏิรูประบบราชการ การประยุกต์ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการศึกษาประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การประยุกต์แนวคิดทางด้านปรัชญาการเมืองอย่าง “ความเป็นพลเมือง” กับปัญหาการอพยพในสหภาพยุโรป การประยุกต์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวางนโยบายของพรรคการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของไทย การประยุกต์การศึกษาแบบวงศ์วาน (genealogy) กับแนวคิดทางปรัชญาการเมือง และการประยุกต์ข้อถกเถียงที่ว่าด้วยโครงสร้าง-ตัวแสดงในทางปรัชญาสังคมศาสตร์ นอกจากนั้น ในวารสารฉบับนี้ยังมีบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง Citizenship ของ Paul Berry Clarke อีกด้วย

กิตติพิศ พุทธิวินิช

Table of Contents

	Page
Editorial	
Introducing The Study of Bureaucratic Reform by Comparing Problems and Solutions: Example of Government and Governance Sakonrat Jirarungruangwong	1
Liberalism, Realism and the Study of Environmental Issues in Thai IR Academia Wuttikorn Chuwattananurak	22
Reconsidering EU's Citizenship: An Initial Thinking on Applying Aristotle's Concept of Citizenship to the European Union's Immigration Crisis Phakkanan Leongpanyawong Natthanan Kunnamas	80

x วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

A Study of the Relationship between Political Parties and People during Election Season: A Case Study of Pheu Thai Party Pakawadee Suphunchitwana	111
A Genealogy of Human Nature and the State in Political Philosophy Yared Akarapattananukul	140
Problems of explaining between structure and agency factors: Debates and approaches to explain phenomena in political science Kanittha Suksong	174
Book Review: Citizenship by Paul Barry Clarke Shotisa Cousnit Yared Akarapattananukul	202
Guideline for Submission	216

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

Introducing The Study of Bureaucratic Reform by Comparing Problems and Solutions: Example of Government and Governance Sakonrat Jirarungruangwong	1
--	---

เสรีนิยม สัจนิยม และการศึกษาประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทย วุฒิกรณ์ ชูวัฒนานุรักษ์	22
--	----

Reconsidering EU's Citizenship: An Initial Thinking on Applying Aristotle's Concept of Citizenship to the European Union's Immigration Crisis Phakkanan Leongpanyawong Natthanan Kunnamas	80
---	----

xii วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

A Study of the Relationship between Political 111

Parties and People during Election Season:

A Case Study of Pheu Thai Party

Pakawadee Suphunchitwana

วงศาวิทยาว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในปรัชญาการเมือง 140

ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล

ปัญหาการอธิบายระหว่างโครงสร้างกับตัวแสดง : 174

ข้อถกเถียงและแนวทางการนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์

ทางรัฐศาสตร์

ชนิษฐา สุขสง

บทปริทัศน์หนังสือ: Citizenship โดย Paul Barry Clarke 202

โชติศา ขาวสนิท

ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล

แนวทางการพิจารณาและการส่งบทความ 216

Introducing The Study of Bureaucratic Reform by Comparing Problems and Solutions: Example of Government and Governance^{**}

Sakonrat Jirarungruangwong^{*}

Abstract

This paper aims to study theories regarding Bureaucratic Reform by Comparing Problems and Solutions to understand appropriate bureaucracy for different social contexts since Bureaucratic Reform concerns many aspects, such as social environment, norms, and people's behavior. In that regard, no theory can fit every situation; therefore, the researcher considers the comparative method to understand the conditions behind each Bureaucratic Reform theory. This paper uses examples by comparing the concept of coordinating between Government and Governance theories to show the difference in the conditions of people, environment, aims, and modus operandi in periods before the 1900s and 1990s and each theory's suggestions in problem-solving which

^{*} Lecturer, Faculty of Political Sciences, Ramkhamhaeng University. Email: sakonrat.ji@rumail.ru.ac.th

^{**} This article is a part of the research "The Study of Bureaucratic Reform by Comparing Problems and Solutions" which has been funded by Faculty of Political Science Fiscal Year 2022 Ramkhamhaeng University

^{***} Received May 31, 2023; Revised June 26, 2022; Accepted June 27, 2023.

bring to the paper conclusion as studying these conditions will give comprehension and contribution to the theories and giving means to connect theories with actual practice in the environment of multiple-theories.

Keywords: Bureaucratic Reform, Comparative study, Governance

Introduction

The study of “Bureaucratic Reform” is what public administration after the 1900s has always been focusing on and prioritizing. The social, economic, and political changes require governments to adjust their roles to be more in line with social reality by shifting from the perspective of the government, which aligns with Max Weber’s ideal type of bureaucracy (1992) such as hierarchy, division of labor, and rule orientation, to that of governance, which focuses more on collaboration between the public sector and other sectors in society, for example, the private sector and civil society. Nicholas Henry (2015) has categorized the development of public administration knowledge by using a “paradigm” or what society regarded as right at that time and defined the study of public administration after 1990 as the sixth paradigm that prioritizes the study of governance.

However, the study of bureaucratic reform to answer the question “What does a good bureaucracy look like?” struggles to turn the general rule type of knowledge into science to explain, predict, and control the phenomena that happen even with the differences in the aspects of time and space, which in this case is the question whether there is a bureaucracy that “works best” or not. Pollitt & Bouckaert (2011) noticed that after the 2000s, knowledge about bureaucratic reform lacked the mainstream concept. Even though the majority of the concepts share the common goal, which is rejecting the traditional bureaucracy and trying to solve all the problems arising from those concepts, such as New Public Management (NPM), New Public Governance (NPG), and Neo-Weberian State however, the solutions each of the concepts suggests are different especially, NPG which has multiple-interpretation (Rhodes, 1996)

What is mentioned above complicates the study of bureaucratic reform, making it hard to understand and use in actual practice. This research, thus, is required to present a study methodology called “Comparative Bureaucratic Reform” to study “conditions” of bureaucratic reform theories through the question, “In what situations or conditions should we use the concept or theory?” This is a comparative study of the problem- - the initial assumption of the concept- - and the suggested solution to the problem. The author believes this study will help explain the balance between many theories, concepts, models, and the state a

society is in, including differences in places and time. This will play a huge role in furthering already existing knowledge and connecting theories to actual practice.

Introducing The Study of Bureaucratic Reform by Comparing Problems and Solutions: Example of Government and Governance

The case study chosen for this comparative study is “coordinating.” It is, by Gulick and Urwick (1937), the heart of the organization theory and a critical point that differentiates the paradigms of the classical and the new public administration theory. Henry (2015) defined “governance” as the paradigm of the sixth era because of one significant reason, the shift from the government--focusing on controlling--to collaboration.

Problem and solution of government

“Public administration” has existed long before “the study of public administration.” Ruangwit Kes-suwan (2003) stated that public administration was born at the same time as the governing of human society, since the agricultural society 9,000 years ago. The need to store food and protect themselves against natural disasters brought about the division of labor, with a leader as the one in power assigning tasks and coordinating. An example of public administration in this period includes the system of democracy used in Athens, Greece. There would be no

permanent government or public servant positions. Instead, they would hold a public meeting to elect an ordinary person as ‘the government’, such as soldiers and ministers. Another example is a royal court, where a king appoints or assigns administrative power to the people close to him or the royal family members. This royal court is responsible for everything from sourcing goods and services to taxation, finance, military, and adjudication.

One common characteristic of public administration before the study of public administration arrived is using “values”, which leads to problems and difficulties in government. Plato criticized the Athenian democracy that used “popularity” among its citizens to choose who gets to be a public servant or has administrative authority. He believes it to be one of the root causes of the problems and disasters in the state. He compares the public sector work process to sailing in the Republic, saying that only those with knowledge and expertise in sailing can sail well, not those who are popular among the crew. This leads to an argument about the required qualifications for anyone who wants to be in all the other positions. For example, a wise ruler is a good ruler, or a brave soldier is a good soldier.

In the same sense, using “personal relationships” and the “consanguinity” of those in power to choose who gets to be public servants or administrators in the royal court also leads to problems. For

example, uncertainty and disunity within the government parties happen because a king cannot effectively care for everything due to feudal lords holding too much power. This caused the division of labor, especially with the finance sector separated from the royal court and instead assigned directly under the king's authority. This is the king taking back all the power that used to be in the hands of the feudal lords, which gives birth to and strengthens the bureaucracy in the absolute monarchy era (Ruangwit, 2546, pp. 4-5).

Apart from ruling a country with popularity, personal relationship, and consanguinity, other values such as culture, traditions, feelings, preferences, and beliefs are also used as the core of public administration. This characteristic continued to be till the 1900s, a period when “the study of public administration” was born. Most classic public administration theories then still discuss the problems caused by using such values in administrative work. For example, the concept of the politics-administration dichotomy suggests that politics should never interfere with public administration because politics is all about values (Wilson, 1887; Goodnow, 1960; White, 1926). Weber's ideal type of bureaucracy (1947) proposes that administrative authority should never rely on a person or tradition because they destabilize their power. Taylor (1911) points out the flaws of following rules of thumb and using traditions as norms of working.

Therefore, administering by the method of government proposes that we follow these principles in public administration:

1. Hierarchy of Command. A bureaucracy is a large organization filled with many people. To make sure that whenever a decision is made, it will be strictly followed with no confusion throughout every section, the organization needs to establish a hierarchy of command. With this, the decisions made by the high-level executives can be passed down to operative staff effectively. Several concepts of administration also follow this idea. Gulick and Urwick (1937) propose that the heart of the organization theory is coordinating, which can be achieved by building a controlling mechanism within an organization using the principle of span of control as the foundation. Unity of command aligns with what Mooney (1947 referred to Bowornwathana, 2012, p. 38) said-- the principle of coordinating is the same thing as the unity of the chain of command, and it is the most crucial thing in an organization. Fayol (2016) highlights the importance of unity of command and the chain of command. Follett (1926) also talks about the significance of commanding in "The Giving of Orders."
2. Division of Work. Diving tasks to each role with clear responsibilities and impersonality can help boost the collaborative nature within a huge organization needed to achieve the expected goals. Defining the authority and responsibilities of

people in an organization needs specialization, which leads to the accumulation and development of specialized skills and knowledge. This brings about the development of the organization's overall productivity and makes it easy to control because it can identify the person responsible for each task.

3. Rule Orientation. This will help large organizations with complicated work processes and several workers stay honest, organized, and clear. They will be able to move toward the same goal with no ambiguity or confusion. Rules and processes of work need to be based on rationality or scientific principles. The rules and work process must also be written down clearly to help everyone in the organization be on the same page. Rule orientation needs neutrality from public servants. In other words, the people working in bureaucracy cannot work according to their values, such as emotions, feelings, preferences, beliefs, cultures, and traditions. They need to stick to rules and work processes.

Problems and solutions of governance.

Changing coordinating characteristics is one of the main points that Nicholas Henry (2015) and several other scholars use as a mark that separates the classic public administration from the new public administration. This research will use the word “governance” in the meaning of the sixth paradigm of public administration defined by Nicholas

Henry (2015, pp. 47). It is broadly defined as the public administration that works differently from the “government” style. It shifts from controlling citizens and having the state as the main responsible person for public service management to focusing on connecting, having flat organization, and collaborating with other sectors in public service management. It is hard to clearly and specifically define the word “governance” which is the mainstream concept in bureaucracy reform after the year 1990. This can be seen in scholars’ variations in interpretation and governance models. However, even though the definitions and details of governance are different, there is one common point that most of the concepts agree upon: reducing control and trying to build connections and collaborative networks with other sectors such as operative-level public servants, the private sector, or civil society.

Peters & Savoie (1995, pp. 299-291) state that one of the reasons that public administration needs to shift from “government” to “governance” is the difference in public administration in the past and now caused by globalization. The examples are as follows.

1. The administrative sector gains more and more roles in setting policies in practice because of globalization. It increases the details and quantity of the public sector work and makes it more complicated as a society, economy, and politics change. This leads to the administrator sector, which oversees executing the

policies, especially the operative staff, possessing drastically more knowledge and skills than those on the political side, whose role is to set the policies in its broader sense. The group who believes public administration is politics, such as Appleby (1949), realizes that the administrative sector has a massive role in deciding the details of policies because the political section can only set general policies.

2. The changes in the environment. There are always changes and complications in social, economic, and political aspects, which means that sticking to the structure, hierarchy of command, and rules cannot solve the issues in society,
3. The development of citizens in general. The advancement in science, education, and technology, especially in communication, helps spread information and news rapidly throughout every part of society. This affects the growth of the private sector and civil society in the same sense as what happens to the operation staff; that is, the citizens whose lives will be impacted by the policies have more information, knowledge, and expertise in what involves them.
4. Social issues in the present relate to values. The summary of the academic conference on the topic of “New Public Administration” says that public administration needs to prioritize social justice and social equity (Bowornwathana, 2012), including social equality

or ethics, especially access to public services for the underprivileged. Governmental officials must also consider values when deciding and executing according to their policies to answer the needs of the people.

The mentioned changes, therefore, make it hard to control people in the bureaucratic system using structures such as institutions, the hierarchy of command, and rules and force them to do as assigned without interfering with policy making. They become difficulties in public administration, making it impossible to follow plans effectively. In many cases, the administrative concept is not practical.

In summary, the social, economic, and political changes caused by globalization render “the best” decisions for public administration by top-level officials meaningless in reality. Apart from its inability to meet the needs of society, the effort to force an organization to embrace the method leads to several problems, such as the lack of sufficiency in working (Osborne & Gaebler, 1992, pp. 325-328). Therefore, the new public administration or most of the bureaucracy reform models, such as the concept of new public management, the concept of new public service, or good governance, share the same conclusion in that they want to limit the growth and decrease the size of the public sector. They also suggest that the public sector changes its status from being the “boss” who controls everyone to the “partner” who collaborates or the “committee”

who facilitates the work with means like delegating power to the operative-level staff, decentralizing power back to the civil society, and transferring missions to the private sector. This is because they recognize that the other sectors can better choose the right “method” for each situation.

Comparison between problems and solutions

After having studied the problems and suggested solutions from the initial assumptions of the classic and new public administration theory, we are, in this section, comparing problems and solutions to find the right bureaucratic system for different environments. The study shows that humans, environment, goals, and methods are the key factors contributing to the suggestions on “government” and “governance” problems and solutions in coordinating. Each factor is also related and affects each other, as shown in Table 1.

Table 1: factors contributing to the concept of bureaucracy reform.

	Government	Governance
Human	Negative	Negative and Positive
Environment	Steady / Routine	Unpredictable / Complicated
Goal	The best method / Reason	The right method / Value
Method	Unity	Flexibility

In the human aspect, the classic public administration perspective on problems is based on the idea that humans are naturally bad, whether it be the top-level executives, public servants, or the country's citizens. This is the critical factor that affects the solution suggested by the concept. It believes that allowing public servants to use their values as working principles, such as popularity, personal relationship, culture, tradition, feeling preference, and belief, would most likely lead to many problems. For example, it can lead to disqualified candidates being accepted into the organization, corruption, and slacking off. The distrust in humans leads to the classic public administration theory, influenced by the concept of unity, proposing that public administration must be free of values and use logic and scientific principles instead.

Making possible public administration, which involves many people, with most of them tending to be corrupted, suggests that an organization needs a “structure” such as an institution or rules based on logic and scientific principles to help guide the behaviors and relationships of its staff. This method is believed to simplify the administration because these structures will be the “cause” that helps predict the “effect.” In other words, everything will happen according to the model of causal relationship that has regularity. Weber (1947) discusses the particular characteristics of organizations that operate according to the ideal type of bureaucracy, saying they will be “correct and certain.” This makes it easier to find flaws and improve them, whereas organizations that follow values that lack certainty find it impossible to identify defects and, so, impossible to improve work processes.

If we consider the state in which the society was in the 19th century (around 2,400B.E. or the era of King Rama IV and V), people with access to education, which is one of the key factors to understanding rationality and scientific principles, are those with high social status which are just a tiny portion of the entire population. Therefore, to solve the problems brought about by using values as a measurement in public administration, the early stage of the public administration study focuses on building the right structure with the good minority. Then, it uses this structure to “control” the majority. Wilson says that responsibility will

happen when an organization becomes centralized. Decentralization will lead to irresponsible work culture (Ostrom, 1974) because most people do not have scientific knowledge and often opt for values as work principles rather than reasons.

On the other hand, the new public administration believes that trying to control people with structures, whether institutions, a chain of command, or rules and regulation, which is the solution suggested by the classic public administration theory, is the cause of new problems in two aspects. The first one is that it is “impossible” in practice. People are complicated and have illogical sides. As the theories in the crisis of identity period have stated, the structures cannot wholly control people as intended. No matter how perfect a structure is designed and built, there is no guarantee that the outcome will be as perfect because human behaviors do not depend on these factors.

In the second aspect, the belief that controlling people with structures is “futile” is linked with the next factor, the “environment.” Since the changes in the environment of the new public administration are dynamic and highly complicated, it is impossible to predict and control any phenomena. This is different from the classic public administration, where most work has routines and is stable. The reason is that globalization and communication and transportation technology advancement have not happened yet. In other words, the difference is

the environmental shift from a closed system to an open system. This shift also contributes to the third factor, which is the goal of public administration. The goal is to change from trying to find the “best method” based on rationality and science that can be applied anytime, anywhere, and in any condition, such as creating sufficiency for administrative work (using the least resources to get the most results), to trying to adjust to new changes--finding the “right method” for each situation--instead. Simon (1946) points out that humans have bounded rationality. To make a perfect decision, we need all the information and know all the choices and outcomes. However, that is impossible in a modern society where the environment constantly changes. This means that the structures such as institutions, orders, and rules designed by the minority may not be the best option or suitable for a specific situation and reality because of their limited information and knowledge. The more work we have and the more complicated the work is, the more chance the structure leads to new problems.

Therefore, the solution to the concept of the new public administration starts to prioritize humans or “agents” more. When it realizes that it is impossible to stop people from incorporating their values into work, it suggests that a support system should guide people on using those values correctly. This leads to the last factor, the method to achieve goals. It changes from trying to build “unity” in work by forcing everyone

to work in the same direction, the best method, to building “flexibility” by broadly defining structures like duties, chains of command, rules, and work processes. This gives the other sectors with more information the freedom to show their talents and creativity. They can also take part in making decisions for their situation. All these are expressed in the proposal for public administration to employ various models of “coordinating” from the governance concepts.

Summary

The Study of Bureaucratic Reform by Comparing Problems and Solutions on the topic of coordinating between the government paradigm that prioritizes controlling and the governance paradigm that focuses on collaboration finds that the differences in factors like humans, environment, goals, and methods between the society before 1,900A.D. and the present day are what affects the initial assumption of the results from each concept’s solutions. If those factors change, the suggestions may not lead to the desired outcomes. The classic bureaucracy cannot work effectively and causes problems in today’s world because the factors have all changed, making the bureaucracy system not fit for the situation. Still, this is a matter of whether the concept fits the situation, not whether the concept is wrong. The same goes for the new bureaucracy. If it is used in a situation where some factors are different from the ones in the initial

assumption, there could also be some problems arising as well. In conclusion, a bureaucratic system that works in one society may not work in another society (Jirarungruangwong, 2021). Studying these conditions will help us understand and push the existing knowledge even further while also connecting information in theory to actual practice.

This study suggests one elementary way to study Bureaucratic Reform and needs to cumulate through many studies conducted in the future comparing other agendas such as division of labor, responsibility, and human resource management in other Bureaucratic Reform approaches; furthermore, using the knowledge from those studies about condition and restriction can gain more pragmatic use of Bureaucratic Reform in reality.

Reference

- Appleby, P. H. (1949). **Policy and administration**. University of Alabama Press.
- Bowornwathana, B. (2012) . **ratthaprasāsanasāt : thrītsadī læ næo kāsuksā (khō . sō . 1887 - khō . sō . 1970) Phim khrang thī 17** [Public Administration : Theories and Approaches (1887-1970) 17 th edition.] Bangkok: Chulalongkorn University, Faculty of Political Science, Department of Public Administration.
- Fayol, H. (1949). **General and Industrial Management**. London: Sir Issac Pitman & Sons. Ltd.
- Follett, M. P. (1926). “The giving of orders.” In Shafritz, J. M., Ott, J. S. & Jang, Y. S. (Eds.), **Classics of organization theory 6th edition**. USA: Thomson Wadsworth.
- Goodnow, F. J. (1900) . **Politics and Administration: A Study in Government**. New York: Macmillan.
- Gulick, L. H. & Urwich, L. F. (eds). (1937) . **Papers on the Science of Administration**. New York: Institute of Public Administration.
- Henry, N. (2015). **Public administration and public affairs**. London: Routledge.
- Jirarungruangwong, S . (2021) . “ kāsāng kāmī suānrūam khōng prachāchon læ phāra raphitchōp khōng ratthabān nai prathēt Thai : phonkrathop khōng watthanatham ra ya hāng khōng

‘amnat. [Generating people’s participation and accountability of the government in Thailand: cultural impact of power distance]”

Journal of East Asian and ASEAN Studies, 21(1): 1-22.

Kes-suwan, R. (2003). **kamnoet rabop ratchakan lae kanpatirū nai yuk khla so si ko** [Birth of Bureaucracy and Reforms in the Classic Era]. Bangkok: Sa-nguan Kit Publishing.

Osborne, D. & Gaebler, T. (1992). **Reinventing government**. New York: Penguin Press.

Ostrom, V. (2008). **The intellectual crisis in American public administration**. University of Alabama Press.

Peters, B. G., & Savoie, D. J. (1995). **Governance in a changing environment (Vol. 2)**. McGill-Queen’s Press-MQUP.

Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011). **Public Management Reform: A Comparative Analysis – New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State 3rd Edition**. Oxford: Oxford University Press.

Rhodes, R. A. W. (1996). “The new governance: governing without government.” **Political Studies**, 44(4): 652-667.

Simon, H. A. (1946). “The Proverbs of Administration.” **Public Administration Review**, 6(1): 53-67.

Taylor, F. W. (1911). “The Principles of Scientific Management.” In Handel, M. J. (Ed.), **The Sociology of Organizations: Classic**,

Contemporary, and Critical Readings. (pp.24- 31). California:
SAGE Publications, Inc

Weber, M. (1922). “Bureaucracy.” In J In Shafritz, J. M., Ott, J. S. & Jang, Y.
S. (Eds.), **Classics of public administration 5th edition.** USA:
Thomson Wadsworth.

Weber, M., Henderson, A. M., & Parsons, T. (1947). **The theory of social
and economic organization.** New York: Free Press.

White, L. D. (1926). **Introduction to the study of public administration.**
Macmillan.

Wilson, W. (1887). “The study of administration.” In Shafritz, J. M., Ott, J.
S. & Jang, Y. S. (Eds.), **Classics of public administration 5th
edition.** (pp.22-34). USA: Thomson Wadsworth.

Liberalism, Realism and the Study on Environmental Issues in Thai IR Academia

Wuttikorn Chuwattananurak^{*}

Abstract

This article's main research objectives were twofold: 1) to investigate the existing knowledge on environmental issues within the two main schools of international relations (IR) theory, liberalism and realism, and 2) to evaluate the current and future state of IR research on environmental issues in Thailand. The research employed qualitative methodology and utilized John S. Dryzek's environmental discourses as its theoretical framework.

The study findings revealed that, within the context of liberalism, environmental issues are viewed in terms of environmental problem-solving and sustainability discourses, whereas in realism, they are viewed in terms of environmental problem-solving, sustainability, and limits and survival discourses. Additionally, the majority of IR academic publications

^{*} Assistant Professor, Ph.D., Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Naresuan University. E-mail: wuttikornc@gmail.com, wuttikornc@nu.ac.th

^{**} Received July 3, 2022; Revised April 14, 2023; Accepted April 21, 2023.

on environmental issues in Thailand continue to be influenced by these two IR theoretical perspectives, which is a notable finding.

Keywords: Liberalism, Realism, Environment, Environmental Discourses.

**เสรีนิยม สัจนิยม และการศึกษาประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในวงวิชาการด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทย**

วุฒิกอร์ณ ชูวัฒนานุรักษ์*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพองค์ความรู้ทางทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 2 สำนักหลักเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ เสรีนิยมและสัจนิยม และ 2) เพื่อศึกษาประเมินสถานภาพและทิศทางของงานวิชาการที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของ John S. Dryzek เป็นกรอบในการวิเคราะห์

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Email: wuttikornc@gmail.com, wuttikornc@nu.ac.th

** ได้รับบทความ 3 กรกฎาคม 2565; แก้ไขปรับปรุง 14 เมษายน 2566; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 21 เมษายน 2566

ผลการศึกษา พบว่า ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้ทฤษฎีเสรีนิยม อยู่ภายใต้วาทกรรมการมุ่งแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมและความยั่งยืน ส่วนสังคมนิยมจะอยู่ภายใต้ 3 วาทกรรม ได้แก่ การมุ่งแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม ความยั่งยืน และขีดจำกัด และความอยู่รอด นอกจากนั้น สถานภาพและทิศทางของงานที่ศึกษาประเด็นปัญหา สีงแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยยังคงอยู่ภายใต้อิทธิพลจาก มุมมองของทฤษฎีทั้งสองเป็นสำคัญอันเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

คำสำคัญ : เสรีนิยม สังคมนิยม สีงแวดล้อม วาทกรรมด้านสีงแวดล้อม

บทนำ

หากจะกล่าวถึงขนบความคิด (Traditions of Thought) ที่มีอิทธิพลต่อการ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แม้กระทั่งในปัจจุบัน ย่อมไม่พ้นที่จะต้อง กล่าวถึงเสรีนิยม (Liberalism) และสังคมนิยม (Realism) ในฐานะทฤษฎีความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศที่ต่างพยายามช่วงชิงอิทธิพลและพื้นที่ทางความคิดกันมาตลอด นับตั้งแต่วิวาทะครั้งยิ่งใหญ่ครั้งแรก (First Great Debate) ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1940 (Devetak, 2007, p. 6) ตลอดจนการวิพากษ์การครอบงำกระบวนทัศน์ของสังคมนิยมระหว่างปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1960-1970 โดยเฉพาะในแง่ของวิธีวิทยา (Methodology) หากยังรวมถึงการให้ความสำคัญกับรัฐที่มุ่งเน้นในเรื่องอำนาจ โดยมองข้ามกระบวนการภายในรัฐและประเด็นปัญหาที่นอกเหนือไปจากการเมืองและการทหาร ทั้ง ๆ ที่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีมิติที่กว้างกว่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบูรณาการในระดับภูมิภาค (Regional Integration) การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependence) รวมทั้งตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีใช้รัฐซึ่งมีบทบาทสำคัญไม่แพ้รัฐเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวแสดงข้ามรัฐหรือตัวแสดงภายในรัฐ (Wæver, 1996, p. 150)

ที่สำคัญ ประเด็นวาระในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมิได้มีเพียงประเด็นด้านการเมือง ความมั่นคงและการทหารที่สำคัญเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงประเด็นปัญหาใหม่ ๆ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับพลังงาน ทรัพยากร ประชากร การใช้ประโยชน์ของอวกาศและ มหาสมุทร หรือแม้กระทั่งสิ่งแวดล้อมดังที่ Henry Kissinger อดีตรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ ได้เคยกล่าวไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ด้วย (as cited in Keohane & Nye, 2001, p. 22)

ความหลากหลายและความซับซ้อนของประเด็นปัญหาในความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้นภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น โดยเฉพาะเมื่อ โลกก้าวเข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ 21 เช่น การก่อการร้ายระหว่างประเทศภายหลัง เหตุการณ์ 9/11 โรคระบาดอย่างโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) หรือโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมทั้งประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหา การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ (Climate Change) การสูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพ (Loss of Biodiversity) ความขาดแคลนทรัพยากร (Resource Scarcity) ฯลฯ กล่าวคือ รายงานแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก ฉบับที่ 6 (*The Sixth Global Environment Outlook*) หรือจีโอ-6 (*GEO-6*) โดยโครงการสิ่งแวดล้อมแห่ง สหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ระบุไว้อย่าง ชัดเจนว่า มนุษยชาติได้รับผลกระทบอย่างยิ่งจากความเปลี่ยนแปลงเชิงนิเวศต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเฉพาะการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหามลพิษ ปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนความขาดแคลน ทรัพยากรธรรมชาติ ว่ากันว่า การได้มาซึ่งการมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร โลกกว่า 1 หมื่นล้านคนในปี ค.ศ. 2050 โดยไม่คุกคามขีดจำกัดเชิงนิเวศของโลก นับเป็นสิ่งท้าทายและความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของมนุษยชาติเลยทีเดียว

(United Nations Environment Programme, 2019, p. 4) ดังนั้น ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงเป็นประเด็นปัญหาหนึ่งที่ไม่อาจถูกมองข้ามในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในโลกยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะจากมุมมองเชิงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และหากความมั่นคงระหว่างประเทศและเศรษฐกิจโลกคือประเด็นปัญหาหลักของทั้งสังคมนิยมและเสรีนิยมตามลำดับแล้วไซ้ร้ ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมก็คือประเด็นปัญหาหลักอีกประเด็นหนึ่งที่นับวันจะทวีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสองประเด็นปัญหาข้างต้นเช่นกัน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นโยบายด้านสังคมและมนุษยธรรม หรือแม้กระทั่งความมั่นคงระหว่างประเทศก็ตาม (Chasek et al., 2018, p. 1; Jackson & Sørensen, 2013, p. 289)

จากบทบาทและความสำคัญของประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจึงนำมาสู่การตั้งคำถามที่ว่า ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมมีตำแหน่งแห่งที่อย่างไรบ้างในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเสรีนิยมและสังคมนิยม ขณะเดียวกัน สถานภาพและทิศทางของงานวิชาการเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมาว่าศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในมิติด้านใดบ้าง โดยเฉพาะเมื่อวิเคราะห์ภายใต้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยอยู่ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก เพื่อมุ่งศึกษาและสำรวจสถานภาพองค์ความรู้ทางทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ เสรีนิยมและสังคมนิยม และประการที่สอง เพื่อมุ่งศึกษาประเมินสถานภาพและทิศทางของงานวิชาการที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยการอ่าน ตีความ วิเคราะห์ ตลอดจนวิพากษ์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในฐานะประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร่วมสมัยด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสองประเภทสำคัญ ได้แก่ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เช่น รายงาน (Report) หรือรายงานการประชุม (Meeting Minutes) ทั้งจากองค์กรภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในและระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสหประชาชาติ (United Nations) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ขณะที่แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จะประกอบไปด้วยงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งงานวิจัย บทความวิชาการ/บทความวิจัยในวารสารวิชาการ ตำรา หนังสือ ตลอดจนข้อมูลจากสื่อออนไลน์ เว็บไซต์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยชิ้นนี้มี 2 ประการที่สำคัญ ได้แก่ ประการแรก นักวิชาการและผู้ที่ศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ประการที่สอง นักวิชาการและผู้ที่ศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยได้รับรู้ถึงสถานการณ์และทิศทางของงานวิชาการเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมาอันจะเป็นหมุดหมายสำคัญในการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

บทความนี้ใช้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Discourses) ของ John S. Dryzek (2013) ในการวิเคราะห์โดยมองวาทกรรมเป็นวิธีหนึ่งในการทำ ความเข้าใจโลกใบนี้ที่มีร่วมกันผ่านภาษาเพื่อสร้างความหมายและความสัมพันธ์ของสิ่ง ต่าง ๆ แน่นอนว่าแต่ละวาทกรรมย่อมมีฐานคติ (Assumptions) ข้อพิจารณาตัดสิน (Judgments) ข้อถกเถียง (Debates) ทั้งที่เห็นด้วยและเห็นแย้งกันซึ่งไม่เป็นการง่าย นักหากจะใช้วาทกรรมหนึ่งในการทำความเข้าใจวาทกรรมอื่น ๆ แม้ว่าแต่ละวาทกรรม จะมีฐานคติ จุดยืนทางความคิด ตลอดจนข้อเสนอหรือทางออกที่ไม่สามารถแยกออก จากกันอย่างเด็ดขาดสมบูรณ์ก็ตาม ส่วนเหตุผลที่เลือกกรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการวิเคราะห์ในบทความนี้เนื่องจากกรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมี ขอบเขตที่กว้างกว่ากรอบสิ่งแวดล้อมนิยม (Environmentalism) เนื่องจากครอบคลุม ถึงกลุ่ม/ฝ่ายที่มีได้นิยามตนเองว่าเป็นกลุ่ม/ฝ่ายสิ่งแวดล้อมนิยมไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ใน แวดวงการเมือง ระบบราชการ บริษัทห้างร้าน สื่อมวลชนหรือแม้แต่ปัจเจกชนทั่วไป ทั้ง ยังครอบคลุมกลุ่ม/ฝ่ายที่อาจเป็นปรปักษ์กับสิ่งแวดล้อมนิยมด้วยเช่นกัน (Dryzek, 2013, pp. 9–11)

	เชิงปฏิรูป (Reformist)	เชิงเปลี่ยนแปลงแบบ ถอนรากถอนโคน (Radical)
แบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Prosaic)	การมุ่งแก้ไขปัญห สิ่งแวดล้อม (Environmental Problem Solving)	ขีดจำกัดและ ความอยู่รอด (Limits and Survival)
แบบจินตนาการ (Imaginative)	ความยั่งยืน (Sustainability)	ลัทธิถอนรากถอนโคน สีเขียว (Green Radicalism)

ภาพที่ 1 การแบ่งประเภทวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Discourses)
ของ John S. Dryzek (2013)

จากภาพที่ 1 Dryzek (2013, pp. 14–16) ได้แบ่งประเภทวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) การมุ่งแก้ไขปัญหสิ่งแวดล้อม (Environmental Problem Solving) (2) ความยั่งยืน (Sustainability) (3) ขีดจำกัดและความอยู่รอด (Limits and Survival) และ (4) ลัทธิถอนรากถอนโคนสีเขียว (Green Radicalism)

(1) การมุ่งแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม (Environmental Problem Solving) จะอิงกับโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Prosaic) โดยไม่จำเป็นต้องตั้งคำถามหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังกล่าวมากนัก วาทกรรมนี้ยังไม่เห็นความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้าไปควบคุมการเติบโตของประชากรหรือเหนี่ยวรั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพียงแต่ต้องดำเนินการในเชิงปฏิรูป (Reformist) ให้สามารถจัดการกับปัญหาสีงแวดล้อมที่เกิดขึ้นให้ได้ โดยเฉพาะผ่านนโยบายสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการผ่านสถาบัน/หน่วยงานเพื่อกำกับดูแลด้านสีงแวดล้อม การดำเนินงานผ่านกระบวนการขั้นตอนจากผู้เชี่ยวชาญ รวมไปถึงการติดป้ายราคาสินค้าเพื่อบังคับสีงถึงโทษหรือประโยชน์ด้านสีงแวดล้อม วาทกรรมนี้จึงรับรู้ถึงปัญหาสีงแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพียงแต่เชื่อมั่นว่าอัจฉริยภาพและสติปัญญาของมนุษย์ผ่านองค์ความรู้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะนำพาให้มนุษย์สามารถคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญหาหรือหาทางออกที่ตอบสนองต่อความขาดแคลนหรือขีดจำกัดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติหรือสามารถจัดการกับธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้ (Dryzek, 2013, pp. 15, 73–74)

(2) ความยั่งยืน (Sustainability) เกิดขึ้นในคริสต์ทศวรรษที่ 1980 โดยมีองการปกป้องรักษาสีงแวดล้อม การเติบโตหรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความยุติธรรมทางสังคม ตลอดจนการคำนึงถึงกรรมวิธีชีวิตที่ดีของอนุชนรุ่นหลังสามารถเติมเต็มและดำเนินควบคู่กันไปได้โดยไม่เชื่อในเรื่องของขีดจำกัด (Limits) ภายใต้วาทกรรมย่อย 2 ประเภทคือ การทำให้ทันสมัยเชิงนิเวศ (Ecological Modernization) และการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดย Ecological Modernization เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองแบบทุนนิยมในปัจจุบันใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการปกป้องรักษาสีงแวดล้อมอันสือถึงคุณลักษณะในเชิงปฏิรูป (Reformist) และเชิงจินตนาการ (Imaginative) ในเวลาเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลง (Change) จึงเป็นหัวใจสำคัญของวาทกรรมย่อยนี้ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เช่น พลังงานสะอาด หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยยึดโยงความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐ ธุรกิจ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนบรรดาผู้เชี่ยวชาญและนักวิทยาศาสตร์เพื่อจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentric) ต่อไปในอนาคตภายใต้รูปแบบที่เรียกว่า คตินิยมบรรษัท (Corporatism) (Dryzek, 2013, pp. 165–183) ส่วน Sustainable Development นั้น แม้จะมีมุมมองไม่แตกต่างจาก Ecological Modernization ในเรื่องการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมกับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สามารถดำเนินควบคู่กันไปได้ แต่ Sustainable Development จะเน้นย้ำถึงความจำเป็นของการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งจะช่วยบรรเทาและจัดการความยากจนอันเป็นสาเหตุหลักของความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากความยากจนจะบีบบังคับให้ผู้คนต้องทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในท้องถิ่นเพื่อความอยู่รอดของตน นั้นหมายความว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจจะต้องดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและความยุติธรรมทางสังคมที่จำต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกตัวแสดงไม่ว่าจะเป็นรัฐ องค์กรระหว่างรัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทห้างร้าน ภาคประชาสังคมต่าง ๆ ในทุกระดับตั้งแต่ระดับโลกไปจนถึงระดับท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับวลีสำคัญของ Green Radicalism ที่ว่า “Think Globally, Act Locally” (Dryzek, 2013, pp. 145–163)

(3) ขีดจำกัดและความอยู่รอด (Limits and Survival) เกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1970 จากการผลักดันของ Club of Rome ซึ่งเป็นองค์กรที่ทรงอิทธิพลอันประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็นนักการเมือง นักวิชาการ นักธุรกิจในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ภายใต้ข้อวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาระดับโลกต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า Problematique อัน

กระทบต่ออนาคตของโลกและมนุษยชาติในระยะยาว ผ่านงานชิ้นสำคัญคือ *The Limits to Growth* ซึ่งปรากฏสู่สาธารณชนครั้งแรกในปี ค.ศ. 1972 โดยเชื่อว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจและจำนวนประชากรที่ได้รับการควบคุมจนเกินกว่าขีดความสามารถของโลกที่จะรับไว้ได้หรือเกินกว่าทรัพยากรของโลกที่มีอยู่อันเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์ทั้งด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมควรได้รับการพิจารณาจัดสรรปันส่วนอำนาจในระบบเศรษฐกิจการเมืองแบบอุตสาหกรรมเสียใหม่ นอกจากนี้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในกรณีทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปอย่างน้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ หรือทรัพยากรที่ใช้ได้ไม่หมดสิ้นหรือสามารถทดแทนได้อย่างแสงอาทิตย์ น้ำ อากาศที่สะอาดบริสุทธิ์ ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่ความขัดแย้งตั้งแต่การแก่งแย่งแข่งขันในการเข้าถึงทรัพยากรส่วนรวม (The Commons) ไปจนถึงการต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรที่ขาดแคลน ดังนั้น วาทกรรมนี้จึงเรียกร้องให้มีการดำเนินการอย่างถอนรากถอนโคน (Radical) เพื่อหยุดยั้งสภาวะการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าวภายใต้บทบาทนำของรัฐบาล ผู้นำ นักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญ หรือชนชั้นนำทางสังคมต่าง ๆ ผ่านระบบ/โครงสร้างที่เป็นอยู่ (Prosaic) อันสื่อให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดลำดับชั้น (Hierarchy) ในการบริหารจัดการป้องกัน เนื่องจากวาทกรรมนี้เชื่อว่าชนชั้นนำ ผู้นำรัฐ ตลอดจนรัฐบาลซึ่งมีกลไกของหน่วยงาน/สถาบันต่าง ๆ รองรับมีความสามารถในการดำเนินการต่อขีดจำกัดที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องการผลิตหรือตัดสินใจเชิงนโยบาย การเลือกที่จะเชื่อฟังผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิทยาศาสตร์ ตลอดจนริเริ่มหรือส่งเสริมความร่วมมือกับรัฐทั้งในระดับระหว่างประเทศหรือระดับโลก ขณะที่ปัจเจกชนโดยทั่วไปไปซึ่งมีฐานะเป็น “ประชากร (Populations)” ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดหรือชนชั้นใด ต่างก็ต้องกระทำตามนโยบายของรัฐบาลหรือสอดคล้องกับผลประโยชน์เฉพาะหน้าหรือระยะสั้นของตน (Dryzek, 2013, pp. 25-51)

วาทกรรมสุดท้าย คือ (4) ลัทธิถอนรากถอนโคนสีเขียว (Green Radicalism) ซึ่งปฏิเสธโครงสร้างสังคมเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมและวิถีการตีความสิ่งแวดล้อมที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลางอันสื่อให้เห็นถึงการมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคน (Radical) โลกสำหรับวาทกรรมสีเขียวจึงเป็นโลกที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทั้งในแง่อุดมการณ์ ความคิด ขบวนการเคลื่อนไหว พรรคการเมือง หรือการรวมกลุ่มต่าง ๆ ที่ยึดระบบนิเวศเป็นศูนย์กลาง (Ecocentric) อันสะท้อนให้เห็นถึงจินตนาการเพื่อนำไปสู่สังคมที่พิงปรารภนา (Imaginative) โดย Dryzek มอง Green Radicalism ออกเป็น 2 แง่มุม ได้แก่ แง่มุมที่เกี่ยวข้องจิตสำนึก (Consciousness) ที่เน้นการเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิถีในการมองโลกอันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่อีกแง่มุมหนึ่ง ก็คือ การเมืองสีเขียว (Green Politics) ที่มุ่งเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม สถาบันทางการเมือง ตลอดจนระบบเศรษฐกิจทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ โดยในส่วนของแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกนั้น นอกจากการตระหนักถึงขีดจำกัดของทรัพยากรเช่นเดียวกับวาทกรรม Limits and Survival แล้ว ยังมุ่งปรับเปลี่ยนมุมมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติใหม่ที่มองมนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่ง มิใช่อยู่เหนือหรืออยู่นอกธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการครอบงำ (Domination) การจัดระเบียบ (Order) และการจัดลำดับชั้นความสำคัญ (Hierarchy) ระหว่างมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จนนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการใช้ชีวิตโดยปราศจากการคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในระบบนิเวศผ่านความอหังการที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentric Arrogance) สังคมแบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) รวมทั้งความพยายามในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นภายใต้สังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมที่เกินพอดีจนก่อให้เกิดความร้นแค้นในเชิงนิเวศ (Ecological Stress) สำหรับ Green Radicalism แล้ว หากจิตสำนึกเชิงนิเวศ (Ecological Consciousness) ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ทุกอย่างก็จะเปลี่ยนไปตาม

ครรถ้องอย่างทีมนัควรจจะเป็น (Dryzek, 2013, pp. 187–206) ดังที Barry Commoner นักชีววิทยาและนักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมเคยกล่าวเกี่ยวกับกฎข้อแรกของนิเวศวิทยาไว้ว่า “ทุกสิ่งอย่างล้วนเชื่อมโยงกับทุกสิ่งทุกอย่าง (Everything Is Connected to Everything Else)” (Commoner, 2020) ซึ่งหมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของ Green Radicalism ทีเรียกว่า การเมืองสีเขียว

การเมืองสีเขียวมุ่งตั้งคำถามกับโครงสร้างทางสังคม สถาบันทางการเมืองและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมทีเป็นอยู่ในปัจจุบันทีจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมแบบลำดับชั้นและมุ่งแข่งขันกันภายใต้ความเป็นรัฐสมัยใหม่และระบบทุนนิยมทีไม่น่าพึงปรารถนาและไม่สอดคล้องกับธรรมชาติให้เป็นชุมชนท้องถิ่นขนาดเล็กทีเน้นการพึ่งพาตนเองแบบยังชีพและดำเนินชีวิตประสานสอดคล้องกับเพื่อนบ้านและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ขบวนการเคลื่อนไหวเมืองในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transition Towns Movement) ทีส่งเสริมการดำรงชีพแบบพึ่งตนเอง อนุรักษ์พลังงาน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเสริมสร้างการรับรู้ปรับเปลี่ยน (Resilience) เพื่อรับมือกับภัยคุกคามด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องอำนาจอธิปไตยทางอาหาร (Food Sovereignty) ขณะเดียวกันการเมืองสีเขียวยังมุ่งเน้นการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประเด็นความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice) โดยเฉพาะผลกระทบจากความเสี่ยงและภัยอันตรายด้านสิ่งแวดล้อมจากสังคมอุตสาหกรรม เช่น ของเสีย มลพิษ ทีมีต่อสิ่งมีชีวิตทั้งมวลและระบบนิเวศอันซับซ้อน ส่วนการเมืองสีเขียวในภาคปฏิบัตินั้น นอกจากอิทธิพลของการเมืองสีเขียวจะปรากฏในรูปของพรรคการเมืองสีเขียว (Green Parties) เครือข่ายตลอดจนองค์กรสีเขียวหรือองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ แล้ว วาทกรรม Green Radicalism ยังแผ่ขยายไปยังชีวิตทางการเมืองและเศรษฐกิจของผู้คนโดยทั่วไปผ่าน

พื้นที่สาธารณะสีเขียว (Green Public Sphere) เพื่อชี้ให้เห็นว่าการถูกปิดกั้นการเข้าถึงกลไกของรัฐหรือรัฐบาลไม่ได้หมายความว่าอะไรซึ่งอิทธิพลในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อสร้างความตระหนักและการรับรู้ในหมู่สาธารณชน เช่น การต่อต้านโครงการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ กล่าวโดยง่ายก็คือ ในขณะที่แง่มุมแรกจะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึก (Consciousness Change) แง่มุมหลังจะเน้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Change) เป็นสำคัญนั่นเอง นอกจากนี้ในขณะที่การเมืองสีเขียวมีฐานคิดร่วมกับวาทกรรม Limits and Survival เกี่ยวกับขีดจำกัดของโลก และมีฐานคิดที่คล้ายคลึงกับวาทกรรม Sustainability เกี่ยวกับความเชื่อในความก้าวหน้าที่จะนำไปสู่การค้นพบตัวแบบการพัฒนาของมนุษย์ โดยเฉพาะความมีเหตุผลในเชิงนิเวศ (Ecological Rationality) ได้ แต่การเมืองสีเขียวกลับมีฐานคิดที่เชื่อว่าโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นอยู่คือต้นตอของวิกฤตการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกที่จำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงเสียใหม่ (Dryzek, 2013, pp. 185, 207–229)

บทความนี้จะใช้วาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมทั้ง 4 วาทกรรมข้างต้นเป็นกรอบในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ เสรีนิยมและสังคมนิยม รวมทั้งงานที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยว่ามีตำแหน่งแห่งที่อย่างไรบ้างภายใต้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมข้างต้น

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทความนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ประเภทแรกเป็นวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ไม่ว่าจะเป็นเสรีนิยม (Baber & Bartlett, 2015; Chasek et al., 2018; Durant et al., 2017; Imber, 1994; Jordan & Liefferink, 2004; Morin & Orsini, 2021; Rabitz, 2017; Vogler, 2016; O. R. Young, 1998; Z. Young, 2002) หรือสังคมนิยม (Brauch et al., 2003; Gilpin, 1981; Homer-Dixon, 1991, 1999; Marzec, 2015; Sprout & Sprout, 1971) คุณูปการสำคัญของวรรณกรรมและงานวิจัยประเภทนี้ทำให้เราเห็นถึงมิติหรือคุณลักษณะประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง ขณะเดียวกัน ยังเป็นเสมือนโจทย์สำคัญที่ชวนให้เราขบคิดต่อไปว่า เมื่อนำมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้ทฤษฎีทั้งสองดังกล่าวครอบคลุมวาทกรรมใดบ้าง และหากไม่ครอบคลุม การศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยควรมีทิศทางเป็นอย่างไรเพื่อให้สามารถเติมเต็มองค์ความรู้ที่ยังขาดหายไป

ส่วนประเภทที่สองจะเป็นวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยภายใต้มิติ/มุมมองต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น มิติความมั่นคง (Samudavanija & Snidvongs na Ayudhya, 2003; Sumanasrethakul, Yossakrai & Phoovatis, 2018) มิติการทูต ความร่วมมือระหว่างประเทศรวมทั้งระบอบระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม (Vachiramanaporn, 2009; Selakhun, 2012; Suporn, 2011; Pitipat, 2021; Settawacharawanich, 2013; Heebkaew, 2011) มิติโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม (Global Environmental Governance) (Chirawut, 2020; Chuwattananurak, 2018, 2019) หรือมิติด้านการพัฒนา (Kalina, 2008) คุณูปการของงานประเภทนี้ช่วยให้เราเห็นถึงมุมมองหรือตำแหน่งแห่งที่เกี่ยวกับการศึกษาประเด็นความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมหรือวิกฤตการณ์อันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมเชิงนิเวศ กระบวนการหรือแนวทาง ตลอดจน

ข้อเสนอแนะในการจัดการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเมื่อวิเคราะห์ภายใต้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

1. “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

1.1 เสรีนิยม

1.1.1 ความร่วมมือ/ระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

การบรรจบพบกันระหว่าง “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” กับ “ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” โดยเฉพาะทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) ปรากฏชัดเจนนับตั้งแต่ปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1970 เมื่อประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกยกฐานะเป็นหนึ่งในประเด็นปัญหาระดับโลก (Global Issues) และกลายเป็นสิ่งท้าทายใหม่ที่สำคัญของการเมืองโลก (Sinclair, 2012, p. 18) กล่าวคือ ภายใต้สภาวะที่เรียกว่า “การพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อน (Complex Interdependence)” รัฐมิใช่ตัวแสดงหลักเพียงตัวแสดงเดียวที่สำคัญ หากรวมถึงตัวแสดงอื่น ๆ อย่างองค์การระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทข้ามชาติ ฯลฯ ขณะเดียวกัน ความไร้ซึ่งการลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะในบางประเด็นปัญหา เช่น สิ่งแวดล้อม ที่ไม่อาจแยกประเด็นปัญหาภายในหรือภายนอกได้อย่างชัดเจนนั้น ก็มีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นปัญหาด้านการทหารหรือความมั่นคง อีกทั้งการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน (Common Gains) จากประเด็นปัญหาที่เป็นข้อวิตกกังวลร่วมกันอย่างเช่นการปกป้องสิ่งแวดล้อมผ่านความร่วมมือ/ระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ (International Regimes) ก็แลดูจะสำคัญไม่น้อยไปกว่าประเด็นความขัดแย้งหรือข้อพิพาท (Jervis, 1999, pp. 45–46; Keohane, 1984; Keohane

& Nye, 2001, pp. 21–27; Krasner, 1983) ในแง่นี้ ระบอบกฎเกณฑ์ (Regimes) ในฐานะชุดของหลักการ บรรทัดฐาน กฎกติกา รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจภายใต้ความคาดหวังของตัวแสดงต่าง ๆ ที่มีร่วมกันในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง (Krasner, 1983, p. 2) จึงมีบทบาทในการเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์พฤติกรรม ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์ของรัฐใหม่ผ่านการสร้างระบอบ/ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Paterson, 2000, p. 14) นับตั้งแต่การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (United Nations Conference on the Human Environment: UNCHE) ในปี ค.ศ. 1972 และชัดเจนยิ่งขึ้นภายหลังการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development: UNCED) หรือการประชุมสุดยอดโลก (Earth Summit) ในปี ค.ศ. 1992 ตลอดจนข้อริเริ่ม กรอบความร่วมมือ หรือระบอบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามมา เช่น กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ค.ศ. 1992 ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือหลักในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวตามมาด้วยพิธีสารและข้อตกลงที่เกี่ยวข้องในเวลาต่อมาอย่างพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ค.ศ. 1997 ข้อตกลงแคนคูน (Cancun Agreement) ค.ศ. 2010 และข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ค.ศ. 2015

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะประเด็นปัญหาระดับโลกภายใต้กรอบเสรีนิยมยังเชื่อมโยงกับประเด็นด้านการพัฒนา (Development) โดยเฉพาะหลังจากที่รายงาน *Our Common Future* หรือรายงาน *บรันด์ท์แลนด์* (Brundtland Report) โดยคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development: WCED) ปรากฏสู่สาธารณชนในปี ค.ศ. 1987 โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะภัยคุกคามต่อความอยู่รอดของมนุษยชาติ

และจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาใหม่ภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)” (United Nations Secretary-General & World Commission on Environment and Development, 1987, p. 24) โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการกล่าวถึงในเกือบทุกกรอบ/ระบอบความร่วมมือหรือการประชุมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนับตั้งแต่การประชุมสุดยอดโลกว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development) ค.ศ. 2002 อันรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) หรือเป้าหมายระดับโลก (Global Goals) ในปี ค.ศ. 2015 ซึ่งเป้าหมายมากกว่าครึ่งหนึ่งของเป้าหมายทั้งหมด 17 ข้อ เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (United Nations Development Programme, n.d.)

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้เสรีนิยมจึงมุ่งเน้นอธิบายความร่วมมือระหว่างรัฐหรือภายใต้ต้องการระหว่างรัฐบาลเพื่อจัดการหรือตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือที่คาบเกี่ยวกัน โดยเฉพาะระหว่างประเด็นสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา เช่น บทบาทและอิทธิพลของสหภาพยุโรปที่มีต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศสมาชิก (Europeanization) (Jordan & Liefferink, 2004) พัฒนาการและประสิทธิภาพของระบอบกฎเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Regimes) โดยเฉพาะที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Chasek et al., 2018) การศึกษาบทบาทของสหประชาชาติในฐานะที่เป็นทั้งที่ที่ดีที่สุดและที่ที่แย่ที่สุดของการต่อต้านสิ่งแวดล้อม (Imber, 1994) บทบาทของธนาคารโลกในกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility: GEF) (Z. Young, 2002) ตลอดจนการศึกษาความร่วมมือระหว่างรัฐในการจัดการกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) (Vogler, 2016) หรือในอาร์กติก (Arctic) (O. R. Young, 1998, 2012)

“ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในมุมมองเสรีนิยมจึงยังอิงกับกระแสปฏิฐานนิยมที่มองและมุ่งแก้ไขปัญหาจากสิ่งที่เกิดขึ้นมากกว่าที่จะตั้งคำถามหรือท้าทายโครงสร้างหรือระเบียบระหว่างประเทศที่ดำรงอยู่โดยมองระบอบกฎเกณฑ์สามารถให้คำตอบหรือทางออกเพื่อแก้ไขความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกหรือวิกฤตการณ์เชิงนิเวศที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งยังมองข้ามมิติอื่นในการเมืองโลก เช่น ระบบทุนนิยม (Capitalism) ปิตาธิปไตย (Patriarchy) (Paterson, 2000, p. 16) นอกจากนั้นแม้เสรีนิยมจะพยายามเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับสภาวะระหว่างประเทศที่เป็นแบบอนาธิปไตย (Anarchic) ว่ารัฐต่าง ๆ สามารถร่วมมือกันได้ภายใต้การคำนึงถึงผลประโยชน์เชิงสัมบูรณ์ (Absolute Gains) โดยเฉพาะกรอบทฤษฎีเกมภายใต้การเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice) (Paterson, 1996, pp. 68–69; Powell, 1991, pp. 1303, 1309) แต่ในความเป็นจริง รัฐอาจไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นเหตุเป็นผลเสมอไป เช่น ออสเตรเลียที่เคยมองพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) เป็นเสมือนภัยคุกคามต่อการเติบโตและโอกาสทางเศรษฐกิจของตน ทั้ง ๆ ที่ออสเตรเลียเผชิญกับความเสี่ยงและความเสียหายจากสภาวะภูมิอากาศและอุณหภูมิที่ร้อนขึ้นอย่างชัดเจน (Crowley, 2007) หรือรัฐอาจมีเป้าหมายอื่นที่อาจคุกคามหรือละเมิดหลักการหรือบรรทัดฐานภายใต้ความร่วมมือหรือระบอบกฎเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ผู้แทนจากคอस्टาริกาที่เคยกล่าวในที่ประชุม UNCHE ไว้ว่าคอस्टาริกายินดีที่จะมีมลพิษมากขึ้น หากมลพิษเหล่านั้นทำให้คอस्टาริกาสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมได้ (Clapp & Dauvergne, 2015, p. 124) กล่าวโดยสรุปก็คือ มุมมองเสรีนิยมที่มีต่อความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกหรือวิกฤตการณ์เชิงนิเวศนั้นจึงสนใจแต่เพียงการระบุเงื่อนไขหรือสภาวะที่รัฐภายใต้ระบบระหว่างประเทศแบบอนาธิปไตยว่า

จะสามารถร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลง (อันไม่พึงประสงค์) ด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรเท่านั้น (Paterson, 2000, p. 16)

1.1.2 การกระจายอำนาจและบทบาทของตัวแสดงที่หลากหลายในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม

การกระจายอำนาจและบทบาทของตัวแสดงที่หลากหลายในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ภายใต้ “โลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม (Global Environmental Governance)” (Baber & Bartlett, 2015; Biermann et al., 2009; Conca, 2015; Durant et al., 2017; Esty & Ivanova, 2002; Morin & Orsini, 2021; O’Neill, 2009; Park et al., 2008; Rabitz, 2017) แม้แนวคิดโลกาภิวัตน์จะพยายามก้าวข้ามกรอบความคิดเกี่ยวกับโครงสร้าง/ระบบระหว่างประเทศที่เป็นอนาธิปไตยหรือการวิเคราะห์ที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลางจนมองข้ามความสำคัญหรือบทบาทของตัวแสดงอื่น ๆ ในการเมืองโลกไป แต่ในแง่หนึ่งกลับพบว่า แนวคิดโลกาภิวัตน์ก็ยังประสบกับข้อท้าทายต่าง ๆ ที่ยังไม่สามารถก้าวข้ามผ่านโครงสร้าง/ระบบระหว่างประเทศที่เป็นอนาธิปไตยไปได้ เช่น การปฏิรูปสหประชาชาติเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยเฉพาะจากตัวแสดงที่มีใช้รัฐตามข้อเสนอของคณะกรรมการการว่าด้วยโลกาภิวัตน์ว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา หรือแม้กระทั่งข้อจำกัดของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ซึ่งถูกจัดวางให้เป็นแกนกลางในโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะข้อจำกัดภายในที่ขาดทั้งงบประมาณและกำลังคน สิทธิอำนาจที่เพียงพอในการกำกับดูแลข้อตกลง/กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ตลอดจนข้อจำกัดในการประสานงานกับองค์กร หน่วยงาน หรือตัวแสดงต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกสหประชาชาติ (Commission on Global Governance, 1993, pp. 348–349;

Chuwattananurak, 2016, pp. 137–138, 2019, p. 218) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แนวคิดโลกาภิบาลยังคงมุ่งแก้ไขปัญหาหรือปฏิรูประบบหรือโครงสร้างที่มีอยู่ให้สามารถรับมือหรือจัดการความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกหรือวิกฤตการณ์เชิงนิเวศที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ไม่ต่างจากเสรีนิยม เพียงแต่นับบทบาทของตัวแสดงที่หลากหลายในการอภิบาลหลายระดับ (Multi-level Governance) ที่ไม่จำกัดเพียงแต่รัฐหรือองค์การระหว่างรัฐบาลเท่านั้น

1.2 สัจนิยม

ในขณะที่เสรีนิยมให้ความสำคัญกับประเด็นเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศและสิ่งแวดล้อม สัจนิยมจะเน้นประเด็นความมั่นคงระหว่างประเทศและสงคราม (Jervis, 1999, p. 45) อีกทั้งให้ความสนใจในประเด็นความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกน้อยกว่าชนบแบบเสรีนิยม (Paterson, 2000, p. 19) นอกจากนี้ สัจนิยมยังมองประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเสมือน “การเมืองระดับล่าง (Low Politics)” อันแตกต่างจากประเด็นเกี่ยวกับสงครามและสันติภาพซึ่งเป็น “การเมืองระดับบน (High Politics)” โดยให้ความสำคัญกับรัฐในฐานะตัวแสดงเพื่อบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ บุรณภาพแห่งดินแดน เสถียรภาพและความมั่นคง ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงมิได้สำคัญในตัวเอง หากแต่สำคัญในแง่ของการแข่งขันด้านทรัพยากรระหว่างรัฐต่าง ๆ ภายใต้การถ่วงดุลอำนาจและความสามารถในการจัดการความขัดแย้งอันเนื่องมาจากประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น (Vogler, 2014, pp. 31–32)

1.2.1 ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม: ความขาดแคลนและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในสำนวนส่วนใหญ่มักอยู่ภายใต้ข้อถกเถียง “ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Security)” (Paterson, 2000, p. 19) โดยความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงการขยายประเด็นภัยคุกคามจากเดิมที่มุ่งเน้นในเรื่องการทหารมาสู่ประเด็นปัญหาอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การก่อการร้าย โรคระบาด การอพยพย้ายถิ่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อม โดยยังยึดโยงความมั่นคงของรัฐหรือความมั่นคงของชาติ (National Security) เป็นตัวตั้งอยู่ นั่นหมายความว่า ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจะกลายเป็นปัญหาความมั่นคงก็ต่อเมื่อทำลายความมั่นคงของรัฐ หรือไม่ก็ส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Degradation) เช่น ความขาดแคลนทรัพยากร (Resource Scarcity) ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ความไร้เสถียรภาพ และความรุนแรงทั้งภายในรัฐเอง ระหว่างรัฐ หรือที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงระหว่างประเทศ สิ่งแวดล้อมในแง่จึงเปรียบเสมือนทรัพยากรเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Resource) ที่รัฐต้องการเข้าถึง ใช้ประโยชน์ หรือได้รับแบ่งปันส่วนอย่างที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่ขาดแคลนอยู่แล้วในปัจจุบันหรือถูกคาดการณ์ว่าจะเป็นที่ต้องการและจะขาดแคลนในอนาคต (Elliott, 1998, pp. 220–221) ดังจะเห็นได้จากปัจจัยแหล่งทรัพยากรพลังงานจากกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ หรือปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำและระบบนิเวศของแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ที่สำคัญ แม้ว่าประเด็นความขาดแคลนทรัพยากรอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งหรือสงครามระหว่างรัฐที่สามารถพบเห็นได้มากนัก หรือมิใช่เป็นปัจจัยเดียวที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรงภายในรัฐ ซึ่งจำต้องอาศัยปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น ระบอบการเมืองการปกครอง การกระจายหรือความเท่าเทียม

ในการเข้าถึงทรัพยากรของผู้คนในสังคม ความตึงเครียดทางชาติพันธุ์ ความยากลำบากทางเศรษฐกิจ แต่ความขาดแคลนทรัพยากรก็มีบทบาทในฐานะหนึ่งในรากเหง้าของความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นที่ไม่เป็นรองปัจจัยอื่นเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการช่วงชิงทรัพยากร (Resource Capture) ของชนชั้นนำภายในรัฐในรูปของการเข้าไปควบคุมเพื่อสร้างอำนาจและความมั่งคั่งให้กับกลุ่มตนหรือต่อต้านการปฏิรูปเชิงสถาบันหรือเชิงนโยบาย เช่น กรณีรัฐบาลมอริเตเนีย (Mauritania) ซึ่งประสบปัญหาความขาดแคลนอาหารและภัยแล้งในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1970-1980 ได้บัญญัติกฎหมายใหม่ให้ชาวมัวร์ (Moors) ที่กุมอำนาจรัฐบาลในขณะนั้นสามารถครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินบริเวณแม่น้ำเซเนกัล (Senegal River) พร้อมทั้งยกเลิกสิทธิดั้งเดิมของชาวมอริเตเนียผิวดำในการเพาะปลูก ลำสัตว์ และจับปลาบริเวณแม่น้ำดังกล่าวจนนำไปสู่ความรุนแรงเพื่อแย่งชิงแหล่งน้ำและพื้นที่เพาะปลูก อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดผู้ลี้ภัยจากความรุนแรงดังกล่าวหลายหมื่นคน (Homer-Dixon, 1999, pp. 17–18, 177–179) อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ทุกคนที่จะเห็นพ้องในการเชื่อมโยงความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมกับความมั่นคงของชาติเข้าไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะงานคลาสสิกของ Daniel Deudney ที่เห็นว่า คุณลักษณะของปัญหาหรือการหาทางออกเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมนั้นแตกต่างจากความมั่นคงของชาติที่มุ่งเน้นความรุนแรงระหว่างรัฐเป็นสำคัญ การเสริมสร้างลัทธิชาตินิยมเพื่อสร้างความตระหนักและการดำเนินการเพื่อจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอาจไม่เป็นผลดีนักต่อการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลก รวมถึงสงครามระหว่างรัฐอันเกิดจากเหตุปัจจัยเรื่องความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมมีความเป็นไปได้น้อยมาก (Deudney, 1990)

นอกจากความขาดแคลนทรัพยากรอันนำไปสู่ประเด็นความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ในทางกลับกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

(Abundance of Natural Resources) อาจถูกมองว่าเป็นที่มาของความขัดแย้งภายในรัฐหรือภัยคุกคามสำหรับรัฐอื่นได้ด้วยเช่นกัน การสร้างสิ่งแวดล้อมให้มั่นคง (Securing the Environment) จึงกลายเป็นเป้าหมายความมั่นคงของรัฐผ่านการใช้มาตรการทางทหารเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ต้องการหรือจัดการอุปสรรคหรือภัยคุกคามนั้นให้หมดไป สิ่งแวดล้อมในแง่นี้จึงมีฐานะเป็นปัญหาที่ต้องการจัดการหรืออาการของโรคที่ต้องรักษาให้หมดสิ้นไป และสอดคล้องกับความมั่นคงทางทหาร (Military Security) อันเป็นความมั่นคงแบบดั้งเดิม (Traditional Security) (Elliott, 1998, p. 231) ดังจะเห็นได้จากความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยน้ำมันและเพชรในแองโกลา (Angola) แต่ทรัพยากรแร่ธาตุดังกล่าวกลับมีฐานะเป็น “คำสาปทรัพยากร (Resource Curse)” ที่กลายเป็นน้ำเลี้ยงให้สงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายรัฐบาลภายใต้การนำกลุ่มขบวนการประชาชนเพื่อการปลดปล่อยแห่งแองโกลา (Popular Movement for the Liberation of Angola: MPLA) ที่ครอบครองน้ำมัน กับฝ่ายต่อต้านรัฐบาลอย่างกลุ่มสหภาพแห่งชาติเพื่อเอกราชอันสมบูรณ์แห่งแองโกลา (National Union for the Total Independence of Angola: UNITA) ที่ครอบครองเพชร ดำรงยืดเยื้อยาวนานเกือบ 3 ทศวรรษ (Frynas & Wood, 2001) หรือกรณีสหรัฐฯ และกองทัพพันธมิตรที่ใช้สารที่ทำให้ใบไม้ร่วง (Defoliant) กว่า 73 ล้านลิตรฉีดพ่นพื้นที่ตอนกลางและตอนใต้ของเวียดนาม 2.5 ล้านเอเคอร์ (ราว 6.3 ล้านไร่) ในช่วงปี ค.ศ. 1961-1971 เพื่อให้ง่ายสำหรับกองทัพสหรัฐฯ ในการค้นหาทำลายที่หลบซ่อน ตลอดจนจำกัดการเข้าถึงแหล่งอาหารในท้องถิ่นของกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยแห่งเวียดนามใต้ (National Liberation Front of South Vietnam: NLF) หรือเวียดกง (Viet Cong) (Martini, 2012, p. 2) แน่นอนว่า นอกจากผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพของผู้คนในท้องถิ่นแล้ว การใช้สารที่ทำให้ใบไม้ร่วงของสหรัฐฯ และกองทัพพันธมิตรดังกล่าวได้ทำลายพื้นที่ป่าของเวียดนาม

ไปกว่าร้อยละ 14 อีกทั้งยังทำลายระบบนิเวศป่าชายเลนที่สำคัญในทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง (Elliott, 1998, p. 232)

1.2.2 ภูมิรัฐศาสตร์: สิ่งแวดล้อมในฐานะอำนาจของชาติและปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของรัฐ

สิ่งแวดล้อมในมุมมองสังคมนิยมยังถูกมองในฐานะอำนาจของชาติ (National Power) หรือขีดความสามารถของรัฐ (Capabilities) โดย Hans J. Morgenthau มองทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหารผ่านเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย ระบบชลประทานที่ดี และพื้นที่เพาะปลูกที่อุดมสมบูรณ์ ควบคู่กับการครอบครองวัตถุดิบ โดยเฉพาะทรัพยากรแร่ธาตุ เช่น น้ำมัน ถ่านหิน ทองแดง หรือยูเรเนียม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของอำนาจแห่งชาติไม่ว่าจะเป็นทั้งการครอบครองหรือความสามารถในการควบคุมแหล่งอาหารและวัตถุดิบดังกล่าว อิทธิพลที่เสื่อมถอยลงของสเปนส่วนหนึ่งมาจากการปกครองที่ผิดพลาดในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17-18 ที่ทำลายพื้นที่เพาะปลูกจากการตัดไม้ทำลายป่าขนาดใหญ่จนทำให้พื้นที่ตอนเหนือและตอนกลางของสเปนแปรสภาพที่ไม่ต่างไปจากทะเลทราย หรือกรณีญี่ปุ่นที่แม้จะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก การพึ่งพาทรัพยากรน้ำมันจากภูมิภาคตะวันออกกลางนั้น ทำให้ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับความยากลำบากในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของตนเกี่ยวกับการณีสงครามในตะวันออกกลางในปี ค.ศ. 1973 อยู่ไม่น้อย (Morgenthau, 2006, pp. 124–129) ขณะที่ Kenneth N. Waltz มองว่ารัฐต่าง ๆ ภายใต้ระบบที่ต้องพึ่งตนเอง (Self-help System) ในโครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศที่เป็นแบบอนาธิปไตยนั้น จำต้องใช้ขีดความสามารถโดยรวมทั้งหมดเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นขนาดของพื้นที่ จำนวนประชากร แส่นยานภาพทางทหาร ขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง

รวมทั้งทุนทางทรัพยากร (Resource Endowment) (Waltz, 2010, p. 131) สิ่งแวดล้อมในแง่จึงมีฐานะเป็นคุณค่าเชิงเครื่องมือ (Instrumental Value) ที่มีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถสนองตอบผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ต้องการได้

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในมุมมองสังคมนิยมจึงยังคงเน้นรัฐเป็นศูนย์กลางของการศึกษาและวิเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นแง่ของบทบาทของรัฐที่ยังคงเชื่อว่ารัฐยังมีความสามารถหรือมีน้ำยาในการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ ดังเช่นการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ (Beardsworth, 2020) การมองความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความขาดแคลนทรัพยากรในฐานะภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐ (Brauch et al., 2003) หรือกลายเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งภายในรัฐและระหว่างรัฐ (Homer-Dixon, 1991, 1999) การขยายอิทธิพลด้านการทหารและความมั่นคงของชาติไปสู่อาณาบริเวณด้านสิ่งแวดล้อม (Marzec, 2015) หรือแม้กระทั่งความเชื่อมั่นในความเป็นเหตุเป็นผลของรัฐในการแสวงหาทางออกที่เป็นเหตุเป็นผลเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ องค์ความรู้ที่ก้าวหน้า และเทคโนโลยีทางสังคมอันนำไปสู่การทำให้ทันสมัย (Modernization) และชีวิตที่ดี (Better Life) มากกว่าที่จะต่อสู้หรือขัดแย้งกัน (Gilpin, 1981, p. 223) ที่สำคัญ งานคลาสสิกเล่มแรก ๆ ที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในการเมืองระหว่างประเทศอย่างงาน *Toward a Politics of the Planet Earth* ของ Harold Sprout และ Margaret Sprout (1971) ที่แม้ว่าจะศึกษาภายใต้มุมมองเชิงนิเวศ (Ecological Perspective) แต่ก็เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะปัจจัยหรือเงื่อนไขสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับภัยพิบัติเชิงนิเวศ (Ecological Catastrophe) ที่ผู้นำรัฐจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายของรัฐหรือรัฐศิลป์ (Statecraft) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่านิยม ทศนคติ แนวปฏิบัติทางเศรษฐกิจ

วิถีชีวิต การจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศท่ามกลางอุปสงค์ที่เพิ่มมากขึ้นในขณะที่กลับมีทรัพยากรไม่เพียงพอ (Sprout & Sprout, 1971, p. 15)

จะเห็นได้ว่า “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ว่าจะมาจากมุมมองเสรีนิยมหรือสังคมนิยมก็ตาม ยังคงมองประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง (State-centric) อีกทั้งการให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมยังเป็นไปหรือขึ้นอยู่กับคุณลักษณะหรือผลประโยชน์ของรัฐเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินบทบาทของรัฐโดยตรง หรือผ่านตัวแสดงที่มีใช้รัฐอื่น ๆ โดยเฉพาะองค์การระหว่างรัฐบาล ภายใต้ความเชื่อที่ว่า โครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศหรือระบบรัฐ ตลอดจนระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันสามารถจัดการหรือบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น (Saurin, 1996, p. 84) ด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้การปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสามารถดำเนินควบคู่กันไปได้

1.3 เสรีนิยม สังคมนิยม กับกรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

หากทำความเข้าใจประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเสรีนิยมและสังคมนิยมผ่านกรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Discourses) ของ John S. Dryzek (2013) อันเป็นเสมือนวิถีของการทำความเข้าใจโลกร่วมกันในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ (1) Environmental Problem Solving (2) Sustainability (3) Limits and Survival และ (4) Green Radicalism แล้ว จะพบว่า “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งเสรีนิยมและสังคมนิยมส่วนใหญ่จะเคลื่อนตัวอยู่ระหว่าง 3 วาทกรรมหลัก ๆ นั่นคือ วาทกรรม Environmental Problem Solving, Sustainability และ Limits and Survival

เสรีนิยมอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Sustainability เป็นสำคัญ โดยวาทกรรม Environmental Problem Solving ซึ่งเชื่อว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินควบคู่ไปกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมได้โดยปราศจากขีดจำกัดใด ๆ ตลอดจนองค์ความรู้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของมนุษย์ (นักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญ) และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นระบบราชการ (รัฐ) เอกชน (ตลาด) ภาคประชาสังคมและประชาชนในฐานะปัจเจกบุคคลโดยทั่วไปจะนำพาให้มนุษย์มีทางออกหรือวิถีทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้เสมอ ส่วนวาทกรรม Sustainability แม้จะให้ความสำคัญกับปรับโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองแบบทุนนิยมที่ต้องหันมาใส่ใจและปกป้องสิ่งแวดล้อมมากขึ้นในรูปของเทคโนโลยีสีเขียวอย่างพลังงานสะอาด ทั้งยังเห็นความจำเป็นที่ต้องขจัดปัญหาความยากจนและคำนึงถึงการมีชีวิตที่ดีของอนุชนรุ่นหลัง วาทกรรม Sustainability จึงเป็นเสมือนการเสริมสร้างความชอบธรรมให้กับมุมมองเสรีนิยมที่ยังคงเชื่อในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอย่างการค้าเสรีและระบบรัฐภายใต้สถานะอนาธิปไตยที่จำเป็นต้องร่วมมือกันในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม วาทกรรมนี้ก็ยังคงมิได้ตั้งคำถามถึงรากเหง้าของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากระบบทุนนิยมระบบรัฐ และระบบสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งยังมีมุมมองที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentric) ที่ไม่แตกต่างจากวาทกรรม Environmental Problem Solving

ส่วนมุมมองสังคมนั้นเข้าข่ายวาทกรรมทั้งสามข้างต้น นั่นคือ วาทกรรม Environmental Problem Solving, Sustainability และ Limits and Survival เพียงแต่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Sustainability รัฐจะมองการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนที่เกิดขึ้นโดยยึดผลประโยชน์ของรัฐและการมีชีวิตที่ดีของผู้คนในรัฐนั้น ๆ เป็นสำคัญ ความเป็นรัฐอธิปไตยภายใต้โครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศแบบอนาธิปไตยที่ยังยึดโยงผลประโยชน์และ

ความมั่นคงของตนในกรอบของเขตแดน/พรมแดน ซึ่งตรงข้ามกับความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกอันมีลักษณะข้ามแดนนั้น นอกจากจะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของความร่วมมือระหว่างรัฐหรือที่ขับเคลื่อนโดยรัฐว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ภายใต้ข้อพิจารณาว่าประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ส่งผลกระทบหรือให้ประโยชน์ต่อรัฐอย่างไรบ้าง มากน้อยเพียงใดแล้ว ในอีกด้านหนึ่งกลับกลายเป็นช่องทางให้รัฐต่าง ๆ โดยเฉพาะรัฐมหาอำนาจแสวงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนรวมของโลก (Global Commons) จนกลายเป็นโศกนาฏกรรมของทรัพยากรส่วนรวม (Tragedy of the Commons) ตามมา (Clapp & Dauvergne, 2011, p. 8) นั่นหมายความว่า การให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในมุมมองสังคมนิยมไม่ว่าจะอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving หรือ Sustainability ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้ความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกเสมอไป เว้นแต่ว่าประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ถูกมองว่ามีนัยสำคัญทางการเมือง (Politically Significant) (Mitchell, 2010, pp. 81–82) ที่สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติและการเสริมสร้างขีดความสามารถหรืออำนาจแห่งชาติของรัฐนั้น ๆ ทั้งนี้ เพราะในด้านหนึ่ง Sustainability ที่ผสานการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมยังช่วยเสริมสร้างอำนาจหรือขีดความสามารถทางเศรษฐกิจอันเป็นองค์ประกอบหนึ่งของอำนาจแห่งชาติหรือขีดความสามารถของรัฐ ตลอดจนยังช่วยบรรเทาข้อกังวลในเรื่องความขาดแคลนทรัพยากรที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งจนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐได้ภายใต้มุมมองสังคมนิยมนั่นเอง

ส่วนวาทกรรม Limits and Survival นั้น สังคมนิยมมองปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นภัยคุกคามหรือต้นตอของความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในหรือภายนอกรัฐ โดยเฉพาะหากปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นมาจากความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมอันนำไปสู่ความขาดแคลนทรัพยากร ทั้งยังให้ความสำคัญกับบทบาทของ

รัฐในฐานะตัวแสดงหลักในการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะภัยคุกคามที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะกระทำโดยรัฐเองหรือผ่านความร่วมมือกับตัวแสดงอื่นที่มีใช้รัฐ เช่น องค์การระหว่างรัฐบาล ชุมชนผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ ในกรณีเช่นนี้ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมกับความมั่นคงของชาติจึงเป็นเสมือนสองด้านที่อยู่บนเหรียญเดียวกัน นอกจากนั้น ข้อกังวลเกี่ยวกับขีดจำกัดยังเป็นแรงจูงใจที่ผลักดันให้รัฐดำเนินนโยบายปกป้องทรัพยากรภายในรัฐของตน รวมทั้งแสวงหาทรัพยากรจากภายนอกเพื่อเสริมสร้างอำนาจแห่งชาติหรือขีดความสามารถของรัฐตนด้วยเช่นกัน

2. “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทย

2.1 ย้อนพินิจงานเกี่ยวกับ “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทย

จากการศึกษาและสำรวจงานที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ใช้กรอบแนวคิดหรือทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการวิเคราะห์และตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในประเทศไทย พบว่า ในแง่ของความหลากหลายของรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่ งานหรือวรรณกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ออกมาค่อนข้างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ บทความวิชาการ จุลสาร วิทยานิพนธ์ แต่ในแง่เชิงปริมาณ กลับพบว่า งานที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยังมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควรซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดายเนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับรัฐศาสตร์โดยได้รับการกล่าวถึงในฐานะประเด็นปัญหาหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเมื่อปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1960 (Hough, 2014,

p. 3) ในฐานะสิ่งท้าทายใหม่ของการเมืองโลกเมื่อคริสต์ทศวรรษที่ 1970-1980 (Sinclair, 2012, p. 18) และในฐานะประเด็นหนึ่งของความมั่นคงแบบใหม่ (Non-Traditional Security) ภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น (Rucktäschel & Schuck, 2018, pp. 75–76) อย่างไรก็ตาม งานที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

กลุ่มแรก คือ งานที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศภายใต้กรอบเสรีนิยม งานกลุ่มนี้ค่อนข้างโดดเด่นกว่างานกลุ่มอื่น ๆ ทั้งในแง่ปริมาณและความหลากหลายของการศึกษาวิเคราะห์ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาในมิติขององค์การระหว่างรัฐบาล โดยเฉพาะกรณีสหภาพยุโรป เช่น วิทยานิพนธ์ของคงกฤษ เสงลาคุณ (Selakhun, 2012) ที่ศึกษาบทบาทของสหภาพยุโรปในฐานะผู้นำด้านการดำเนินการเกี่ยวกับข้อกำหนดแนวทางว่าด้วยระเบียบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคส่วนการบินเพื่อส่งเสริมระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ (International Regimes) โดยใช้การพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อน (Complex Interdependence) และระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ (International Regimes) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ขณะที่งานอีกส่วนหนึ่งจะศึกษาบทบาทหรือความร่วมมือของสหภาพยุโรปกับตัวแสดงอื่นภายนอกภูมิภาค เช่น ประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากวิทยานิพนธ์ของนรารัตน์ วชิรมนานภรณ์ (Vachiramanaporn, 2009) ที่ประเมินผลความร่วมมือและความช่วยเหลือที่สหภาพยุโรปมีต่อประเทศไทยในด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการรับรู้ของคนไทยที่มีต่อความร่วมมือและความช่วยเหลือดังกล่าว หรือบทความของทกิพร สุพร (Suporn, 2011) ที่ศึกษาผลกระทบของระเบียบการติดฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco-Label) ของสหภาพยุโรปที่มีต่อผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากประเทศไทย นอกจากนั้น วิทยานิพนธ์ของธีราศิลป์ อินทรสุข (Intarasook, 2011) ยัง

ศึกษาบทบาทของอาเซียนในการส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ โดยรวมประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ทางสิ่งแวดล้อมไว้ด้วย เช่นเดียวกับบทความของภณณิน สุมมะเศรษฐกุล และคณะ (Sumanasrethakul, Yossakrai & Phoovatis, 2018) ที่ศึกษากลุ่มประชาคมอาเซียนภายใต้แนวคิดภูมิภาคนิยมและนโยบายความมั่นคงรูปแบบใหม่ทางสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ต้องพิจารณาการระหว่างรัฐบาลอย่างสหภาพยุโรปและอาเซียนแล้ว บทบาทของจุฬาทิพ คล้ายทับทิม และแทนชนก พูนชัย (Klaitabtim & Poonchai, 2021) ยังฉายภาพให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างรัฐในประเทศปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกันในกรณีความร่วมมือระหว่างไทยกับลาวเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการตรวจวัดกัมมันตรังสีและระดับรังสีในสิ่งแวดล้อมอันเป็นการป้องกันการปนเปื้อนทางรังสีในสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะรังสีที่ถูกพัดไปตามอากาศ แม่น้ำลำธาร น้ำใต้ดิน หรือลงสู่ทะเล ขณะเดียวกัน ฐานคติของเสรีนิยมใหม่ที่เน้นบทบาทของตัวแสดงที่มีใช้รัฐซึ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ารัฐยังครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยทั้งที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอกหรือการแสดงบทบาทร่วมกับรัฐในการดำเนินนโยบายการทูตสิ่งแวดล้อมอย่างบทความของศุภลักษณ์ เศรษฐวัชรานิธิ (Settawacharawanich, 2013) ที่ศึกษาอิทธิพลของระบบทุนนิยมโลกผ่านลัทธิเสรีนิยมใหม่เชิงนิเวศที่มีต่อการจัดการระบบนิเวศด้วยกลไกการตลาดในเวียดนาม กัมพูชา และไทย ด้วยการเพิ่มบทบาทของเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนในการกำกับการณ์อนุรักษ์ ส่วนบทความของเสาวลักษณ์ หีบแก้ว (Heebkaew, 2011) ก็ชี้ให้เห็นถึงบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้นของภาคประชาสังคมในญี่ปุ่น อันรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการทูตสิ่งแวดล้อมร่วมกับรัฐบาลญี่ปุ่น ขณะที่หนังสือของจุฬาทิพ คล้ายทับทิม (Klaitabtim, 2010) ก็อุทิศพื้นที่บทหนึ่งในการนำเสนอบทบาทของตัวแสดงที่หลากหลายในประเทศ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นรัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมทั้งในยุคสงครามเย็น และหลังสงครามเย็น

อย่างไรก็ตาม งานกลุ่มแรกที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศภายใต้มุมมองเสรีนิยมที่ค่อนข้างโดดเด่น ประกอบด้วย 2 ชิ้นงาน ได้แก่ เอกสารวิจัยเรื่อง *การทูตสิ่งแวดล้อม* ของศุภมิตร ปิติพัฒน์ (Pitipat, 2021) ที่ศึกษากลไกทางการทูต กระบวนการเจรจา ตลอดจนการประสานดำเนินการ ในหลากหลายระดับเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติตามหลักการ บรรทัดฐาน มาตรการ หรือแบบแผนต่าง ๆ ในการปกป้องและรักษาไว้ซึ่งความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมในระดับโลกโดยใช้แนวคิดระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ (International Regimes) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ และมองแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ในฐานะแนวคิดหลัก (Hegemonic Idea) ของระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ความน่าสนใจเพิ่มเติมยังปรากฏในภาคผนวกที่นำเสนอประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ (Climate Change) เป็นกรณีศึกษาทั้งในเรื่องพลวัตของกลุ่มภาคีการเจรจาระหว่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป กลุ่ม G77 และจีน องค์การกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (Organization of the Petroleum Exporting Countries) หรือโอเปก (OPEC) ฯลฯ บทบาทของตัวแสดงที่มีใช้รัฐอย่างองค์การพัฒนาเอกชนภายใต้ Climate Action Network ชุมชนผู้เชี่ยวชาญ (Epistemic Community) ฯลฯ ตลอดจนพัฒนาการของระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ ที่สำคัญ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในฐานะแนวคิดหลักยังถูกใช้เป็นกระบวนทัศน์หรือมุมมองเพื่อตั้งคำถามต่อการพัฒนาในประเทศโลกที่สาม เช่น การสร้างทางหลวงหมายเลข 9 ในลาว (Kalina, 2008) ส่วนอีกงานหนึ่งที่โดดเด่นไม่แพ้กัน คือ หนังสือ *สิ่งแวดล้อมกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ* ของโสภารัตน์ จารุสมบัติ (Jarusombat, 2022) ที่มุ่งศึกษาประเด็นปัญหา

สิ่งแวดล้อมผ่านระบอบระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความร่วมมือในกรอบพหุภาคีและการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน บทบาทของตัวแสดงต่าง ๆ ในด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับประเด็นอื่น ๆ เช่น การค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนการนำเสนอทฤษฎีและแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมุมมองต่าง ๆ เช่น แนวคิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน แนวคิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศสีเขียว ที่น่าสนใจไปกว่านั้น ก็คือ ภายใต้การนำเสนอทฤษฎีและแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เน้นมุมมองเสรีนิยมเป็นส่วนใหญ่ แต่งานชิ้นนี้ก็สร้างความตื่นตัวเราใจด้วยการนำเสนอทฤษฎีสีเขียว (Green Theory) ไว้บ้างด้วยเช่นกัน

กลุ่มที่สองเป็นงานที่ศึกษาเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยแนวคิดโลกาภิวัตน์เป็นแนวคิดที่ขยายองค์ความรู้จากมุมมองเสรีนิยมให้กว้างยิ่งขึ้น ทั้งแง่ของตัวแสดงและประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน หลากหลาย และเป็นในหลายระดับ งานในกลุ่มนี้อาจจะยังมีจำนวนอยู่ไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับงานกลุ่มแรก โดยบทความของสุพจน์ตรศักดิ์ หนูขาว (Nookhao, 2015) ได้ฉายภาพให้เห็นถึงความหมาย ระดับ และรูปแบบกลไกการอภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมหรือที่สุพจน์ตรศักดิ์เรียกว่า “การบริหารปกครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Governance)” ซึ่งรวมถึงโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อมหรือการบริหารปกครองสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (Global Environmental Governance) ขณะที่บทความของวุฒิกรณ์ ชูวัฒนานุรักษ์ (Chuwattananurak, 2019) ได้ศึกษาประเด็นปัญหา ตัวแสดง รวมทั้งสิ่งท้าทายของโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม อันรวมถึงการนำเสนอความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนกับสิ่งแวดล้อมที่ดูราวกับจะเป็นประเด็นเดียวกันนับตั้งแต่การประชุมสุดยอดโลก

ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือการประชุมสุดยอดโลก ครั้งที่ 2 (Earth Summit II) ในปี ค.ศ. 2002 ซึ่งเป็นการยืนยันแนวนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนในฐานแนวนโยบายหลักของระบอบ กฎเกณฑ์ระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมดังที่ศุภมิตร ปิติพัฒน์ ได้กล่าวไว้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น หากงานของศุภมิตร ปิติพัฒน์ศึกษาและวิเคราะห์การทูตสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพิ่มเติมกรณีประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศในภาคผนวกภายใต้ กรอบแนวคิดระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ บทความของยศพล จิระวุฒิ ทั้งสองชิ้น คืออีกหนึ่งเวอร์ชันของการศึกษาประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศภายใต้ ภายใต้แนวคิดโลกาภิวัตน์ (Global Governance) ทั้งการสำรวจกรอบความร่วมมือ การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ (Chirawut, 2020) และบทบาทของประเทศไทยใน คลับสภาวะภูมิอากาศ (Climate Clubs) ซึ่งเป็นรูปแบบความร่วมมือหนึ่งที่เสริม กระบวนการภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาวะ ภูมิอากาศ (UNFCCC) (Chirawut, 2021) ขณะที่บทความของวุฒิกรณ ชูวัฒนานุรักษ์ อีกสองชิ้นมุ่งศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกที่แตกต่างไปจากปัญหาที่ ส่งผลกระทบต่อโลกโดยรวมอย่างการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ ได้แก่ ปัญหา มลพิษที่ส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants: POPs) โดยเฉพาะดีดีที (DDT) ผ่านบทบาทของเรเชล คาร์สัน (Rachel Carson) และหนังสือ *Silent Spring* (Chuwattananurak, 2018) และปัญหาความ สูญเสียทางธรรมชาติและทรัพยากรที่ส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างการแปรสภาพเป็น ทะเลทราย (Desertification) ผ่านบทบาทของธรรมาภิบาลในฐานะตัวแสดงหนึ่งที่สำคัญใน โลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อมเช่นกัน (Chuwattananurak, 2022) รวมทั้งบทความ ของพิชามญช์ เอื้อพานทองที่ศึกษาการอภิบาลน้ำในระดับภูมิภาค (Regional Water Governance) ในกรณีกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะบทบาทและความ รับผิดชอบของจีนในฐานะประเทศต้นน้ำ (Yeophantong, 2013) ดังนั้น งานกลุ่มนี้จึง

ชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนและความหลากหลายของประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง บทบาทที่แตกต่างกันในหลายระดับในโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดการแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรัฐ องค์การระหว่างรัฐบาล ธุรกิจ รวมทั้งปัจเจกบุคคล

กลุ่มที่สามคืองานที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้มุมมองสังคมนิยม โดยเฉพาะความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม บทความของสุรชาติ บำรุงสุข (Bamrungsuk, 2002) ถือเป็นงานชิ้นแรก ๆ ที่ชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทัศน์ความมั่นคงภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น อันรวมถึงความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาความมั่นคงแบบใหม่ (Non-Traditional Security) ความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมและการพังทลายของระบบนิเวศ นอกจากจะกระทบสถานะทางเศรษฐกิจของรัฐ ผลผลิตด้านเกษตรที่ลดลง การย้ายถิ่นของประชากรที่เพิ่มขึ้นแล้ว ปัญหาความมั่นคงยังเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติทั้งในระดับระหว่างรัฐและภายในรัฐด้วย เช่น กรณีสงครามน้ำ (Water War) ในตะวันออกกลาง หรือข้อกังวลเกี่ยวกับวิกฤตพลังงานโลกอย่างน้ำมันที่มีจำกัดและไม่สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้อีกอันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ (Kunthit, 2010; Wongwanich, 2010) ขณะเดียวกัน กระบวนทัศน์ความมั่นคงและบริบทการเมืองระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคหลังสงครามเย็น ยังส่งผลให้ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมถูกเชื่อมโยงกับความมั่นคงของชาติมากขึ้น โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนของหน่วยงานความมั่นคงอย่างกองทัพที่ต้องหันมารับมือ/จัดการกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การบริหารจัดการขยะพิษหรือของเสียอันตราย (Hazardous Waste) (National Defence Studies Institute, 2019) หรือการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาติ (Phukpan, 2016)

อย่างไรก็ตาม งานที่ค่อนข้างโดดเด่นในกลุ่มนี้คือ หนังสือเรื่อง *สิ่งแวดล้อมกับความมั่นคง: ความมั่นคงของรัฐกับความไม่มั่นคงของราษฎร* ของชัยอนันต์ สมุทวณิช และกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (Samudavanija & Snidvongs na Ayudhya, 2003) ซึ่งเป็นผลิตผลจากงานวิจัยบุกเบิกชิ้นแรกในประเทศไทยที่ศึกษาสิ่งแวดล้อมกับความมั่นคงในปี ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) ภายใต้ความเชื่อที่ว่า ความร่วมมือระหว่างรัฐต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกเป็นไปได้ยากเนื่องจากผลประโยชน์แห่งชาติกลายเป็นเงื่อนไขที่บั่นทอนการแสวงหาความร่วมมือหรือข้อตกลงร่วมกัน โดยเฉพาะจากรัฐมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ จีน งานชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาสิ่งแวดล้อมกับความมั่นคงภายในรัฐไทยแทน แต่ยังคงให้ความสำคัญกับบริบทการเมืองระหว่างประเทศในยุคสงครามเย็นอย่างการต่อต้านภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์อันนำมาสู่มุมมอง “รัฐกับป่า” กับ “ราษฎรกับป่า” ที่แตกต่างกัน โดยราษฎรกับป่ามีความสัมพันธ์กันในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ขณะที่รัฐกับป่ากลับมีความสัมพันธ์กันที่มีไขว่ในเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น หากยังรวมถึงมิติด้านการทหารและการเมืองด้วย เพราะการเพิ่มขีดความสามารถของรัฐในการเข้าถึงป่าด้วยการสร้างถนนหรือการรักษาป่าเพื่ออ้างอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน ล้วนเป็นไปเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเมืองและการทหารให้แก่รัฐทั้งสิ้น โดยเฉพาะการปราบปรามขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยในขณะนั้น ที่สำคัญ งานชิ้นนี้ยังให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าในแง่ของการเข้าไปใช้ทรัพยากรธรรมชาติในรัฐหนึ่งโดยอีกรัฐหนึ่ง กล่าวคือ แม้ในด้านหนึ่ง ความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่าอันเนื่องมาจากความต้องการเข้าถึงทรัพยากรในพม่าของไทยจะมีน้อยเนื่องจากแต่ละฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ร่วมกันมากกว่าขัดแย้งกัน โดยรัฐไทยให้การสนับสนุนรัฐบาลทหารพม่าที่ปราศจากความชอบธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนการเข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ในพม่ากับการให้ยอมรับรัฐบาลทหารพม่าใช้บริเวณชายแดนไทย-พม่าเพื่อปราบปรามชนกลุ่มน้อย ขณะที่อีก

ด้านหนึ่ง จะพบว่า ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติอย่างป่าไม้ในพม่ายังเป็นที่มาของความไม่มั่นคงสำหรับรัฐบาลทหารพม่าที่จำเป็นต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้มั่นคง (Securing the Environment) เพราะพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ในพม่ามีพื้นที่ต่างเป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐพม่าไม่สามารถเข้าถึงหรือควบคุมพื้นที่ได้ เช่น พื้นที่ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกะเหรี่ยง ดังนั้น การให้สัมปทานป่าไม้แก่รัฐไทยจึงเป็นปูทางให้รัฐพม่าสามารถเข้าไปปราบปรามกบฏชนกลุ่มน้อยได้อย่างเต็มที่ รัฐพม่าจึงได้ทั้งเงินจากค่าสัมปทานป่าไม้และได้รับการยอมรับจากความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐไทย

จากงานทั้งสามกลุ่มข้างต้น จะเห็นได้ว่า ขณะที่งานที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยมีอยู่จำนวนไม่มากนัก หากเปรียบเทียบกับงานที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจากสาขาอื่น โดยเฉพาะวิทยาการสิ่งแวดล้อมและวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และในจำนวนงานที่มีไม่มากนักก็ยังคงอยู่ภายใต้แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งเสรีนิยมและสังคมนิยมอยู่เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นกรอบเสรีนิยมที่เน้นการศึกษาภายใต้แนวคิดระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศหรือภูมิภาคนิยมที่เน้นบทบาทขององค์การระหว่างรัฐบาลเป็นสำคัญ ตลอดจนการพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อนที่มองความร่วมมือระหว่างรัฐรอบโลกาภิวัตน์ซึ่งนอกจากจะเน้นบทบาทขององค์การระหว่างรัฐบาลแล้ว ยังเห็นบทบาทของตัวแสดงอื่น ๆ ที่หลากหลายและในหลายระดับภายใต้ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนและหลากหลาย หรือกรอบสังคมนิยมที่เชื่อมโยงความมั่นคงเข้ากับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะภัยคุกคามใหม่ต่อรัฐ ตลอดจนความพยายามสร้างสิ่งแวดล้อมให้มั่นคงทั้งในบริบทการเมืองภายในรัฐหรือระหว่างรัฐ

2.2 งานเกี่ยวกับ “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทย กับกรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

งาน/วรรณกรรมเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายใต้ขอบเขตสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยนั้นก็ยังคงอิงกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ เสรีนิยมและสังคมนิยม โดยอยู่ภายใต้วาทกรรมหลักทั้งสามเช่นกัน อันได้แก่ วาทกรรม Environmental Problem Solving, Sustainability และ Limits and Survival กล่าวคือ งานที่ศึกษาภายใต้กรอบเสรีนิยมจะเคลื่อนอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Sustainability เป็นหลัก โดยเฉพาะ Sustainability ที่ค่อนข้างปรากฏชัดเจนเมื่อศึกษาบทบาทขององค์การระหว่างรัฐบาลหรือกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งได้เชื่อมโยงประเด็นสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเสมือนเป็นสองด้านในเหรียญเดียวกันนับตั้งแต่การประชุมสุดยอดโลก ครั้งที่ 2 (Earth Summit II) ในปี ค.ศ. 2002 เป็นต้นมา ขณะที่งานที่ศึกษารอบโลกาภิวัตน์ แม้ว่าจะอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Sustainability ที่ไม่แตกต่างจากเสรีนิยม แต่งานที่ศึกษาภายใต้กรอบโลกาภิวัตน์จะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของตัวแสดงต่าง ๆ ที่หลากหลาย ในหลายระดับ และในหลากหลายประเด็นปัญหาที่ไม่จำกัดเฉพาะบทบาทนำขององค์การระหว่างรัฐบาลอย่างสหประชาชาติหรือในภูมิภาคอย่างสหภาพยุโรป เช่น บทบาทของธุรกิจหรือภาคเอกชนจำนวนไม่น้อยที่คำนึงถึงความยั่งยืนดังจะเห็นได้จากหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) ความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (Corporate Citizenship) หรือความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Responsibility)

ส่วนงานที่ศึกษาในกรอบสังคมนิยมปรากฏอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Limits and Survival ค่อนข้างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการปรับเปลี่ยนบทบาทของหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างกองทัพที่ต้องเข้ามาบริหารจัดการกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะอันตราย หรือทรัพยากรธรรมชาติ

ขณะเดียวกัน ชีตจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ยังสร้างความวิตกกังวลแก่รัฐเกี่ยวกับความมั่นคงด้านพลังงานอย่างน้ำมัน ตลอดจนความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมและความต้องการเข้าถึงทรัพยากร เช่น ผืนป่า ก็กลายเป็นสิ่งแวดล้อมความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน ไม่ว่าจะเป็นกรณีของไทยที่การเข้าถึงป่าหมายรวมมิติด้านการเมืองและการทหารเข้าไปด้วย หรือกรณีพม่าที่การเข้าถึงป่าโดยการให้สัมปทานหมายความว่าความสามารถของรัฐบาลทหารพม่าเพื่อเข้าถึงพื้นที่และจัดการชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาลได้

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยอยู่ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก เพื่อมุ่งศึกษาและสำรวจสถานภาพองค์ความรู้ทางทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ เสรีนิยมและสังคมนิยม และประการที่สอง เพื่อมุ่งศึกษาประเมินสถานภาพและทิศทางของงานวิชาการที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมา โดยทั้งสองวัตถุประสงค์มุ่งวิเคราะห์ภายใต้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Discourses) ของ John S. Dryzek (2013)

สำหรับวัตถุประสงค์ประการแรก จะเห็นได้ว่า “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมุมมองเสรีนิยมนั้น มักอยู่ภายใต้สาระสำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่ (1) ความร่วมมือ/ระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะความร่วมมือแบบพหุภาคีและกรอบสหประชาชาติ และ (2) การกระจายอำนาจและบทบาทของตัวแสดงที่หลากหลายในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีได้โดยเฉพาะตัวแสดงอย่างรัฐเท่านั้น หากยังรวมถึงตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีใช้รัฐ เช่น องค์การระหว่างรัฐบาล บริษัทข้ามชาติ

องค์กรภาคประชาสังคม ผ่านแนวคิดโลกาภิบาล (Global Governance) อันเป็นแนวคิดหนึ่งที่อยู่ภายใต้ขนบแบบเสรีนิยมเช่นกัน ส่วน “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในมุมมองสังคมนั้น กลับมุ่งให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมในฐานะประเด็นความมั่นคงรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า “ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม” ที่มีใช่เพียงความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมหรือความขาดแคลนทรัพยากรเท่านั้น หากยังรวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งหรือสงครามระหว่างรัฐ นอกจากนั้น “สิ่งแวดล้อม” ยังถูกมองในฐานะภูมิรัฐศาสตร์ในเรื่องอำนาจของชาติและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการกำหนดนโยบายของรัฐด้วยเช่นกัน

เมื่อนำวิเคราะห์ภายใต้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จะพบว่า “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งเสรีนิยมและสังคมนิยมส่วนใหญ่จะเคลื่อนตัวอยู่ระหว่าง 3 วาทกรรมหลัก ๆ นั่นคือ วาทกรรม Environmental Problem Solving, Sustainability และ Limits and Survival โดยเสรีนิยมอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Sustainability เป็นสำคัญ ขณะที่สังคมนิยมจะเข้าข่ายวาทกรรมทั้งสาม ได้แก่ วาทกรรม Environmental Problem Solving, Sustainability และ Limits and Survival เพียงแต่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Sustainability ในมุมมองสังคมนิยมนั้น รัฐจะมองการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนที่เกิดขึ้นโดยยึดผลประโยชน์ของรัฐและการมีชีวิตที่ดีของผู้คนในรัฐนั้น ๆ เป็นสำคัญ ขณะที่วาทกรรม Limits and Survival สังคมนิยมจะมองปัญหาสิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นภัยคุกคามหรือต้นตอของความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในหรือนอกรัฐ โดยเฉพาะหากปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นมาจากความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมอันนำไปสู่ความขาดแคลนทรัพยากร

ส่วนวัตถุประสงค์ประการที่สองนั้น พบว่า งานที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มแรก คือ งานที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศภายใต้กรอบเสรีนิยม ซึ่งค่อนข้างโดดเด่นกว่างานกลุ่มอื่น ๆ ทั้งในแง่ปริมาณและความหลากหลายของการศึกษาวิเคราะห์ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาความร่วมมือ/ระบอบกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศทั้งในกรอบองค์การระหว่างรัฐบาลอย่างสหประชาชาติ หรือในระดับภูมิภาคอย่างสหภาพยุโรป และอาเซียน ตลอดจนความร่วมมือระหว่างรัฐในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ขณะที่งานกลุ่มที่สองเป็นงานที่ศึกษาเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยแนวคิดโลกาภิวัตน์เป็นแนวคิดที่ขยายองค์ความรู้จากมุมมองเสรีนิยมให้กว้างยิ่งขึ้น ทั้งแง่ของตัวแสดงและประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน หลากหลาย และเป็นในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นตัวแสดงอย่างองค์การระหว่างรัฐบาลอย่างสหประชาชาติ หรือตัวแสดงอื่น ๆ อย่างบริษัทธุรกิจ ตลอดจนประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกที่ซับซ้อนอย่างการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน หรือการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ส่วนงานกลุ่มสุดท้าย คือ งานที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้มุมมองสังคมนิยม โดยเฉพาะความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในมิติความขาดแคลนทรัพยากรและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ตลอดจนบทบาทของรัฐอย่างหน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น กองทัพ ที่ต้องหันมารับมือ/จัดการกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

เมื่อวิเคราะห์ภายใต้กรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า งาน/วรรณกรรมเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายใต้ขอบเขตสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยนั้นก็ยังคงอิงกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ เสรีนิยมและสังคมนิยม และทำให้งานเหล่านั้นอยู่ภายใต้วาทกรรมหลักทั้งสามเช่นกัน อันได้แก่ วาทกรรม Environmental Problem Solving, Sustainability

และ Limits and Survival กล่าวคือ งานที่ศึกษาภายใต้กรอบเสรีนิยมจะเคลื่อนอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Sustainability เป็นหลัก โดยเฉพาะ Sustainability ที่ค่อนข้างปรากฏชัดเจนเมื่อศึกษาบทบาทขององค์การระหว่างรัฐบาลหรือกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งได้เชื่อมโยงประเด็นสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะที่งานที่ศึกษาในกรอบสังคมนิยมปรากฏอยู่ภายใต้วาทกรรม Environmental Problem Solving และ Limits and Survival ค่อนข้างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการกระจายตัวของงาน/วรรณกรรมที่ศึกษา “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยในตารางที่ 1

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้น เมื่อพิจารณาตารางที่ 1 ก็จะได้เห็นว่า สถานภาพและทิศทางของงานวิชาการที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมาขึ้นอยู่กับอยู่ภายใต้อิทธิพลของขนบความคิดแบบเสรีนิยมและสังคมนิยมเป็นสำคัญ และเมื่อวิเคราะห์ผ่านกรอบวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อมยิ่งเป็นที่ประจักษ์ว่า การศึกษา “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมาก็ยังคงเคลื่อนตัวไปมาระหว่างวาทกรรม Environmental Problem Solving, Sustainability และ Limits and Survival เท่านั้น ในขณะที่วาทกรรม Green Radicalism ซึ่งเป็นส่วนผสมของคุณลักษณะแบบจินตนาการ (Imaginative) และเชิงเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคน (Radical) แน่แน่นอนว่า นอกจากจะไม่ปรากฏอยู่ในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในแนวคิดหรือทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเสรีนิยมและสังคมนิยม (ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจได้) แล้ว แต่ที่น่าสนใจ ก็คือ ไม่พบวาทกรรมดังกล่าวในงาน/วรรณกรรมที่ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยอย่างเด่นชัดด้วยเช่นกัน

วาทกรรมด้าน สิ่งแวดล้อม ทฤษฎี/แนวคิด	Environmental Problem Solving	Sustainability	Limits and Survival	Green Radicalism
เสรีนิยม (ความร่วมมือ/ ระบอบกฏเกณฑ์ ระหว่างประเทศ)	คกงฤข เสลาคุน (Selakhun, 2012) Nararat Vachiramanaporn (2009) ทภิพร สุพร (Suporn, 2011) ธีราศิลป์ อินทรสุข (Intarasook, 2011) ภณณิ สุมมะเศรษฐกุล และคณะ (Sumanasrethakul, Yossakrai & Phoovatis, 2018) จุฑาทิพ คล้ายทับทิม และแทนชนก พูน ชัย (Klaitabtim & Poonchai, 2021) ศุภลักษณ์ เศรษฐวัชรานิช (Settawacharawanich, 2013) เสาวลักษณ์ หีบแก้ว (Heebkaew, 2011) จุฑาทิพ คล้ายทับทิม (Klaitabtim, 2010) ศุภมิตร ปีติพัฒน์ (Pitipat, 2021) โสภารัตน์ จารุสมบัติ (Jarusombat, 2022) Kalina (2008)			

วาทกรรมด้าน สิ่งแวดล้อม ทฤษฎี/แนวคิด	Environmental Problem Solving	Sustainability	Limits and Survival	Green Radicalism
เสรีนิยม (การกระจายของ อำนาจและ บทบาทของตัว แสดง)	สุพจน์ตรศักดิ์ หนูขาว (Nooklao, 2015) วุฒิกรณ์ ชูวัฒนานุรักษ์ (Chuwattananurak, 2018, 2019, 2022) ยศพล จิระวุฒิ (Chirawut, 2020, 2021) Pichamon Yeophantong (2013)			
สังคมนิยม (ความมั่นคงด้าน สิ่งแวดล้อม)			สุรชาติ บำรุงสุข (Bamrungsuk, 2002) กุลนันท์ คันธิก (Kunthic, 2010) เทวินทร์ วงศ์วานิช (Wongwanich, 2010) ชัยอนันต์ สมุท วณิช และกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (Samudavanija & Snidvongs na Ayudhya, 2003)	

วาทกรรมด้าน สิ่งแวดล้อม ทฤษฎี/แนวคิด	Environmental Problem Solving	Sustainability	Limits and Survival	Green Radicalism
สังคมนิยม (ภูมิรัฐศาสตร์)	สถาบันวิชาการ ป้องกันประเทศ (National Defence Studies Institute, 2019) ชัยวิน ผูกพันธุ์ (Phukpan, 2016)		ชัยอนันต์ สมุท วณิช และกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (Samudavanija & Snidvongs na Ayudhya, 2003)	

ตารางที่ 1 การกระจายตัวของงาน/วรรณกรรมที่ศึกษา “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยภายใต้กรอบทฤษฎีเสรีนิยมและสังคมนิยมกับวาทกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (รวบรวมและจัดทำโดยผู้วิจัย)

ข้อค้นพบข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นเป็นอย่างดีว่า การศึกษา “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยยังคงขาดการศึกษาภายใต้วาทกรรม Green Radicalism หรือหากจะกล่าวโดยง่ายก็คือ ยังขาดการศึกษา “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในเชิงวิพากษ์ที่หันมาตั้งคำถามหรือท้าทายโครงสร้างการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษา “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” จากมุมมองทฤษฎีสีเขียว (Green Theory) หรือการเมืองสีเขียว (Green Politics) ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบวาทกรรม Green Radicalism ของ Dryzek (2013) จึงยังเป็นอีกหนึ่งวาทกรรมที่ยังคงขาดหายไป และรอการวิจัยในครั้ง

ต่อ ๆ ไปเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดการศึกษา “ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม” ในวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเทศไทยรอบด้านและหลากหลายยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สัญญาเลขที่ SOCPOL25640001

บรรณานุกรม

- Baber, W. F. , & Bartlett, R. V. (2015). **Consensus and Global Environmental Governance: Deliberative Democracy in Nature's Regime**. The MIT Press.
- Bamrungasuk, S. (2002). “krabūan that khwāmman khong mai : khwām plānplāng khong thritsadi læ koṛani prathet Thai. [New Security Paradigm: Paradigm Shifting and the Case of Thailand] ” **Journal of Social Sciences**, 33(1): 237-270.
- Beardsworth, R. (2020). “Climate Science, the Politics of Climate Change and Futures of IR.” **International Relations**, 34(3): 374–390.
- Biermann, F., Siebenhüner, B., & Schreyögg, A. (Eds.). (2009). **International Organizations in Global Environmental Governance**. Routledge.
- Brauch, H. G., Liotta, P. H., Marquina, A., Rogers, P. F., & El-Sayed Selim, M. (Eds.). (2003). **Security and Environment in the Mediterranean:**

Conceptualising Security and Environmental Conflicts.
Springer-Verlag.

Chasek, P. S., Downie, D. L., & Brown, J. W. (2018). **Global Environmental Politics** (7th ed.). Routledge.

Chirawut, Y. (2020). “bot samruāt krōp khwāmruāmmū lōkā phi bān dān saphāp phūmī‘ākāt. [A Survey on Global Climate Governance Arrangements] ” **Journal of Social Sciences, Naresuan University**, 16(2): 1–36.

Chirawut, Y. (2021). “botbāt khōng prathēt Thai nai khlap saphāp phūmī‘ākāt. [Thailand’s Roles in Climate Clubs]” **Burapha Journal of Political Economy**, 9(2): 121-149.

Chuwattananurak, W. (2016). “lōkā phi bān : wādūai sing thī yū rawāng sing kao kap sing mai (thī yang mai koēt) [Global Governance: On What Lies Between the Old and As Yet Unborn] In Supajakwattana, W. & Buddharaksa, W. (Eds.), **wādūai thritsadi ratthasāt læ ratthaprasāsanasāt ruāmsamai**. [On Theories of Political Science and Public Administration] (pp. 113- 144) . Naresuan University Press.

Chuwattananurak, W. (2018). “pāchēkkabukkhon nai thāna phū‘āphibān lōk : kōraṇī suksā chon khā san læ nangsu rūāng Silent Spring. [Individuals as Global Governors: A Case Study of Rachel Carson and Her Silent Spring]” **Journal of Social Sciences, Naresuan University**, 14(2): 51-92.

Chuwattananurak, W. (2019). “lōkā phi bān dān singwæt̄lōm : praden panhā tua sadæng læ sing thāthāi. [Global Environmental Governance: Issues, Actors, and Challenges]” **Political Science and Public Administration Journal**, 10(1): 195-230.

Chuwattananurak, W. (2022). “thurakit lōkā phi bān dān singwæt̄lōm læ panhā kān præ saphāp pen thalesāi : kōranī suksā klum bōrisat ‘ī lī nai kān tōsū kap kān præ saphāp pen thalesāi nai Čhīn. [Businesses, Global Environmental Governance, and Desertification: A Case Study of the Elion Group in Combating Desertification in China]” **Journal of Social Sciences, Naresuan University**, 18(1): 33-86.

Clapp, J., & Dauvergne, P. (2011). **Paths to a Green World: The Political Economy of the Global Environment** (2nd ed.). The MIT Press.

Clapp, J., & Dauvergne, P. (2015). Brief History of International Environmental Cooperation. In Nicholson, S. & Wapner, P. (Eds.), **Global Environmental Politics: From Person to Planet** (pp. 121–136). Paradigm Publishers.

Commission on Global Governance. (1993). “The Commission on Global Governance.” **Medicine and War**, 9(4): 344–349.

Commoner, B. (2020). **The Closing Circle: Nature, Man, and Technology**. Dover Publications.

Conca, K. (2015). **An Unfinished Foundation: The United Nations and Global Environmental Governance**. Oxford University Press.

- Crowley, K. (2007). “Is Australia Faking It? The Kyoto Protocol and the Greenhouse Policy Challenge.” **Global Environmental Politics**, 7(4): 118–139.
- Deudney, D. (1990). “The Case Against Linking Environmental Degradation and National Security”. **Millennium: Journal of International Studies**, 19(3): 461–476.
- Devetak, R. (2007). An Introduction to International Relations: The Origins and Changing Agendas of a Discipline. In Devetak, R., Burke, A. & George, J. (Eds.), **An Introduction to International Relations: Australian Perspectives** (pp. 1–16). Cambridge University Press.
- Dryzek, J. S. (2013). **The Politics of the Earth: Environmental Discourses** (3rd ed.). Oxford University Press.
- Durant, R. F., Fiorino, D. J., & O’Leary, R. (Eds.). (2017). **Environmental Governance Reconsidered: Challenges, Choices, and Opportunities** (2nd ed.). The MIT Press.
- Elliott, L. (1998). **The Global Politics of the Environment**. Macmillan Press.
- Esty, D. C., & Ivanova, M. H. (Eds.). (2002). **Global Environmental Governance: Options & Opportunities**. Yale School of Forestry & Environmental Studies.
- Frynas, J. G., & Wood, G. (2001). “Oil & War in Angola.” **Review of African Political Economy**, 28(90): 587–606.

Gilpin, R. (1981). **War and Change in World Politics**. Cambridge University Press.

Heebkaew, S. (2011). “botbat̄ phāk̄ prachā̄ sangkhom nai kānthūt̄ singwæt̄lōm̄ khōnḡ Yīpun̄. [The Role of Civil Society in Japan’s Environmental Diplomacy]” **Japanese Studies Journal**, 28(2): 70–85.

Homer-Dixon, T. F. (1991). “On the Threshold: Environmental Changes as Causes of Acute Conflict.” **International Security**, 16(2): 76–116.

Homer-Dixon, T. F. (1999). **Environment, Scarcity, and Violence**. Princeton University Press.

Hough, P. (2014). **Environmental Security: An Introduction**. Routledge.

Imber, M. F. (1994). **Environment, Security and UN Reform**. St. Martin’s Press.

Intarasook, T. (2011). botbā t̄ khō , nḡ ‘Ā sī an̄ nai kā n̄ sœ̄ msā nḡ khwā mmankhonḡ khō , nḡ manut̄. [The Role of ASEAN in Enhancing Human Security] (Master’s Thesis). Chulalongkorn University, Faculty of Political Science, Department of International Relations.

Jackson, R. , & Sørensen, G. (2013). **Introduction to International Relations: Theories and Approaches** (5th ed.). Oxford University Press.

Jarusombat, S. (2022). **singwætłōm kap khwāmsamphan rawāng prathēt**. [Environment and International Relations] Thammasart University, Faculty of Political Science.

Jervis, R. (1999). “Realism, Neoliberalism, and Cooperation: Understanding the Debate.” **International Security**, 24(1): 42–63.

Jordan, A. J., & Liefferink, D. (Eds.). (2004). **Environmental Policy in Europe: The Europeanization of National Environmental Policy**. Routledge.

Kalina, M. (2008). “A Terrible Price?: Road Construction, Deforestation, and Development in Southern Lao PDR.” **Journal of Social Sciences**, 39(2): 105–164.

Keohane, R. O. (1984). **After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy**. Princeton University Press.

Keohane, R. O., & Nye, J. S. (2001). **Power and Interdependence** (3rd ed.). Longman.

Klaitabtim, J. (2010). **kānmūāng rūāng singwætłōm**. [The Environmental Politics] Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand.

Klaitabtim, J. & Poonchai, T. (2021). “**khwāmsamphan rawāng Thai kap sāthāranarat prachāthipatai prachāchon Lāo phāitai khwāmruāmmū nai kān thāithōt theknōlōyī phūa soēmsāng sakkayaphāp nai kān truat wat kammantaphāprangsi læ radap rangsi nai singwætłōm**.” [Thailand- Lao People's Democratic

Republic Relations Under the Cooperation on Technology Transfer for Capacity Building in Environmental Radioactivity and Radiation Dose Measurement] ” **The Journal of Politics and Governance**, 11(2): 217–232.

Krasner, S. D. (Ed.). (1983). **International Regimes**. Cornell University Press.

Kunthic, K. (2010). “ khwām̄mankhong phalangngān lōk. [World Energy Security]” **chunlasān khwām̄mankhong suksā**. [Security Studies Pamphlet] 83: 1-41.

Martini, E. A. (2012). **Agent Orange: History, Science, and the Politics of Uncertainty**. University of Massachusetts Press.

Marzec, R. P. (2015). **Militarizing the Environment: Climate Change and the Security State**. University of Minnesota Press.

Mitchell, R. (2010). **International Politics and the Environment**. SAGE Publications.

Morgenthau, H. J. (2006). **Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace** (7th ed.). McGraw-Hill.

Morin, J.-F., & Orsini, A. (Eds.). (2021). **Essential Concepts of Global Environmental Governance** (2nd ed.). Routledge.

National Defence Studies Institute. (2019). **næothāng kānbōrīhān chatkān singwætlōm læ khaya phit phūā khwām̄mankhong khōng chat : ‘ēkkasān suksā chaphō kōrānī** (Case Study). [Guideline on Environment and Toxic Waste Management for

- National Security: Case Study] Bangkok: Strategic Study Center, National Defence Studies Institute.
- Nookhao, S. (2015). “*kānbōrīhān pokkhrōng singwætłōm : khwām māi radap læ rūpbæp konkai kānbōrīhān pokkhrōng*. [Environmental Governance: Meaning, Level and Mechanism of Governance]” **Journal of Public Administration and Politics**, 4(1): 30-71.
- O’Neill, K. (2009). **The Environment and International Relations**. Cambridge University Press.
- Park, J., Conca, K., & Finger, M. (Eds.). (2008). **The Crisis of Global Environmental Governance: Towards a New Political Economy of Sustainability**. Routledge.
- Paterson, M. (1996). IR theory: Neorealism, Neoinstitutionalism and the Climate Change Convention. In Vogler, J. & Imber, M. F. (Eds.), **The Environment and International Relations** (pp. 64– 83) . Routledge.
- Paterson, M. (2000). **Understanding Global Environmental Politics: Domination, Accumulation, Resistance**. Palgrave Macmillan.
- Phukpan, C. (2016). *botbat khōng nūai thahan nai kān chuāi kækhai panhā khwām mankhong dān sapphayākōn thammachāt læ singwætłōm khōng chāt*. [The Role of Military Unit in Solving Nation’s Natural Resources and Environmental Security Problems] Bangkok: National Defence College.

- Pitipat, S. (2021). **kānthūt singwætloṃ**. [Environmental Diplomacy] Bangkok: International Study Center, Ministry of Foreign Affairs.
- Powell, R. (1991). "Absolute and Relative Gains in International Relations Theory." **The American Political Science Review**, 85(4): 1303–1320.
- Rabitz, F. (2017). **The Global Governance of Genetic Resources: Institutional Change and Structural Constraints**. Routledge.
- Rucktäschel, K., & Schuck, C. (2018). "Non-Traditional Security Issues and the Danger Not to See the Forest for the Trees: A Critical Analysis of the Concept of Environmental Security." **European Journal for Security Research**, 3(1): 71–90.
- Samudavanija, C. & Snidvongs na Ayudhya, K. (2003). **singwætloṃ kap khwāmmankhong : khwāmmankhong khōṅ rat kap khwām mai mankhong khōṅ ratsadōṅ Phim khrang thī 2**. [Environment and Security: Government's Stability and People's Instability, 2nd ed.] Bangkok: Institute of Public Policy Study.
- Saurin, J. (1996). International Relations, Social Ecology, and the Globalisation of Environmental Change. In Vogler, J. & Imber, M. F. (Eds.), **The Environment and International Relations** (pp. 84–107). Routledge.
- Selakhun, K. (2012). **botbat khōṅ sahaphap Yurōp nai kānsāṅg rabōp rawāṅ prathet dān singwætloṃ : suksā koṛanī rabiāpkān sū khāi sitthi nai kān ploṅ kat khābōṅdai'ōksai samrap phāk sō**

won k̄an bin. [The Role of European Union (EU) in Establishing International Environmental Regime: A Case Study of Emission Trading Scheme (EU-ETS) on Aviation Sector] (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Faculty of Political Science, Department of International Relations.

Settawacharawanich, S. (2013). "latthi s̄er̄iniyom mai chōeng 'anurak kap k̄an̄chatk̄an rabop Niwēt d̄uāi konkai talāt nai W̄iatnām Kamphū̄chā l̄ae Thai. [Neoliberalization of Conservation and Ecosystem Management with Market-based Instruments in Vietnam, Cambodia and Thailand]" **Journal of Social Sciences**, 43(2): 242-273.

Sinclair, T. (2012). **Global Governance**. Polity Press.

Sprout, H., & Sprout, M. (1971). **Toward a Politics of the Planet Earth**. Van Nostrand Reinhold Company.

Sumanasrethakul, P., Yossakrai, K. & Phoovatis, M. (2018). "n̄ǣokhit phū̄miphāk̄ niyom kap nayōbāi d̄an khwām̄mankhong rū̄pb̄ǣp mai th̄ang singw̄æt̄lō̄m kō̄r̄anī suks̄a k̄lum prachāk̄hom 'Ās̄ian. [Regionalism and Policy of Non-Traditional Security in Environment: Case of ASEAN Community]" **Journal of Environmental Management**, 14(2): 112-126.

Suporn, T. (2011). "k̄an̄phatthana l̄ae prap̄prung m̄atr̄athan d̄an singw̄æt̄lō̄m mai nai talāt sahaph̄ap̄ Yurop : kō̄r̄anī suks̄a k̄an̄ prap̄ chai chalak̄ singw̄æt̄lō̄m tō̄'asing thō̄l̄ae khrūang nunghom khō̄ng

Thai. [The Development and Improvement of New Environment Standards in European Union Market: Case Study on the Implementation of Eco- Label towards Thai Textiles and Clothing] ” **Veridian E- Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)**, 4(2): 273–287.

United Nations Development Programme. (n. d.) . **Sustainable Development Goals**. United Nations Development Programme. Retrieved April 7, 2022, from <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>

United Nations Environment Programme. (2019). **Global Environment Outlook—GEO-6: Healthy Planet, Healthy People**. Cambridge University Press. Retrieved April 9, 2023, from <https://www.unep.org/resources/global-environment-outlook-6?v=2>

United Nations Secretary-General, & World Commission on Environment and Development. (1987). **Report of the World Commission on Environment and Development** (A/ 42/ 427; p. 374). United Nations.

Vachiramanaporn, N. (2009). **The European Union and Its Role in the International Environmental Arena: The Case Study of Thailand**. (Master’ s thesis). Chulalongkorn University, Graduate School.

- Vogler, J. (2014). Mainstream Theories: Realism, Rationalism and Revolutionism. In Harris, P. G. (Ed.), **Routledge Handbook of Global Environmental Politics** (pp. 30–41). Routledge.
- Vogler, J. (2016). **Climate Change in World Politics**. Palgrave Macmillan.
- Wæver, O. (1996). The Rise and Fall of the Inter-paradigm Debate. In Booth, K. , Zalewski, M. & Smith, S. (Eds.), **International Theory: Positivism and Beyond** (pp. 149– 185). Cambridge University Press.
- Waltz, K. N. (2010). **Theory of International Politics**. Waveland Press.
- Wongwanich, T. (2010). “wikrit phalangngān lōk læ phalok ra thop tō Thai. [World Energy Crisis and the Impact on Thailand]” **chunlasān khwāmmankhong suksā**, [Security Studies Pamphlet] 81: 10-28.
- Yeophantong, P. (2013). “China, Responsibility, and the Politics of Regional Water Governance: The Case of the Lancang-Mekong River. ” **Thammasat Review**, 16(1): 63–80.
- Young, O. R. (1998). **Creating Regimes: Arctic Accords and International Governance**. Cornell University Press.
- Young, O. R. (2012). “ Building an International Regime Complex for the Arctic: Current Status and Next Steps. ” **The Polar Journal**, 2(2): 391–407.
- Young, Z. (2002). **A New Green Order?: The World Bank and the Politics of the Global Environment Facility**. Pluto Press.

Reconsidering EU's Citizenship: An Initial Thinking on Applying Aristotle's Concept of Citizenship to the European Union's Immigration Crisis

Phakkanan Leongpanyawong^{*}

Natthanan Kunnamas^{**}

Abstract

The persistent issue of European civil rights concerning immigrants is rooted in the crisis generated by the migration and displacement of Syrian refugees. The prevailing body of literature in international relations predominantly adopts a Westphalian perspective and explanatory framework, thereby imposing limitations on the development of EU immigration policies in the present and future. This paper argues for a transformative shift in the understanding of immigrants through an examination of European Union law and Aristotle's writings in Politics, employing a method of textual interpretation. The analysis primarily centers on the concepts of citizenship and the criteria that define it. The investigation reveals that Article 20(1) of the Treaty on the Functioning of

^{*} Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University. Email: phakkanan.l@yahoo.com

^{**} Faculty of Political Science, Chulalongkorn University. Email: kunnamas@gmail.com

^{***} Received April 26, 2023; Revised 18 June, 2023; Accepted June 26, 2023.

the European Union establishes a constraint on European citizenship, contingent upon the citizenship of member states. In light of this, the paper suggests that by embracing Aristotle's definition of citizenship as outlined in Politics, Volume III, which emphasizes legislative and political participation, a preliminary framework for the governance of this supranational organization can be established. Consequently, the European Union would be better positioned to fulfill its objectives and uphold its core values, while effectively addressing conflicts arising from the comparative rights of immigrants and citizens of member states.

Keywords: EU, Aristotle, refugee, citizenship.

Introduction

An influx of migrants fleeing the Syrian civil war entered the European Union between 2015 and 2016. This significant movement of people not only posed administrative challenges within the European Union's administrative structure but also presented a profound test to the fundamental principles of human rights, human security, self-determination, and the belief base of member states. Referred to as the "Refugee Crisis," this situation confronted the delicate relationship between member states and the European Union, as well as the EU's connection with its populace.

While some advocate for the European Union to open its doors to migrants seeking refuge from places of suffering, others, including German leaders such as Angela Merkel, argue in favor of granting each member state the autonomy to decide whether to open or close their borders to immigration. This differing stance, exemplified by Hungarian leader Viktor Orbán, raises questions about the European Union's commitment to its ideal role as a global leader in human rights. It prompts speculation about whether the EU may be assuming a guise contrary to its proclaimed values (Lavenex, 2018; Owen, 2019; Thielemann, 2018).

The resulting chaos within the European Union, stemming from the migrant crisis, stems from the intricate relationship between the EU and the populations of its member states. The EU has established the concept of European citizenship, affording citizens certain rights and obligations, including the freedom to move across member states' territories and the establishment of a unified process for the entry of third-country nationals and other foreigners (Lavenex, 2018). Furthermore, as an autonomous institution distinct from its member states, the European Union relies on the financial contributions, personnel, and infrastructure of its constituent nations. Consequently, budgetary concerns have implications for the citizens of each state, as the funds allocated to the EU originate from the taxation of individuals within those states. This

misalignment between EU operational guidelines in various domains and the expectations of tax-paying citizens can lead to a perception that EU policies do not directly benefit them, unlike their respective national governments' public policies.

Given these circumstances, the very existence of the European Union, with its humanistic ideals, inevitably engenders complexities. The extensive efforts to raise awareness among citizens of the European Union have not yielded the anticipated results (Rhode-Liebenau, 2020). Brussels' implementation of various policies frequently faces scrutiny regarding their efficacy and the extent to which they serve the best interests of member states. When coupled with the challenges posed by the migration crisis, the relationship between the European Union, its citizens, and national governments encounters dilemmas, resulting in a protracted problem-solving process.

This article aims to recalibrate the European Union's approach to the migrant crisis, departing from the prevailing focus on the EU's relationship with immigrants, which mirrors the dynamics between a Westphalian state and its population. In this traditional paradigm, citizenship is conferred by the state, and citizens' rights are derived from that relationship. However, within the European Union, citizenship is tethered to the nationality held by individuals from member states. This

framework imposes limitations on policies or guidelines based on humanistic ideals, particularly in cases where EU operations involve non-citizens residing within member states. For example, the acceptance of immigrants into EU territory, utilizing resources mobilized from other member states, requires the immigrant to acquire citizenship from one of the member states to obtain EU citizenship. This process is often hindered by member states and their citizens who view the benefits of immigration as a rational choice that necessitates stringent considerations.

To address this predicament, this article proposes a reevaluation of the definition of European citizenship beyond the confines of state affiliation. Drawing inspiration from Aristotle's *Politics*, which explores the intricate interplay between citizens and their cities, this article seeks to redefine European citizenship in the context of the European Union, a unique political entity that transcends the traditional Westphalian framework. Aristotle's understanding of citizenship differs from the contemporary 21st-century notion, and his insights provide a valuable perspective for reimagining the concept within the EU context.

The article proceeds by delving into Aristotle's concept of citizenship as elucidated in his *Political* writings, with a particular focus on volume three. Aristotle's objective was to formulate a comprehensive definition of citizenship that could encompass various political regimes.

Subsequently, the discussion shifts to an examination of EU treaties and laws that inform the contemporary understanding of European citizenship. By tracing the origins of the EU's definition of citizenship, we gain insights into its current framework and its potential limitations.

Finally, the article endeavors to apply Aristotle's conception of citizenship to the European Union's definition of citizenship, acknowledging the EU's distinctive characteristics as a political community. Given its flexible nature, the EU has the potential to accommodate Aristotle's definition and offer a novel approach to addressing the ongoing immigration crisis. By redefining European citizenship beyond mere state affiliation, the EU can adopt a more inclusive and adaptable framework that fosters cohesion, upholds humanistic principles, and navigates the complexities posed by the migration crisis.

In summary, this article aims to provoke a shift in the European Union's perspective on the migrant crisis. By reassessing the definition of European citizenship through the lens of Aristotle's political thought, it proposes a reconfiguration of the EU's understanding of citizenship beyond the confines of state status. Such a redefinition has the potential to offer innovative solutions to the current immigration crisis and enable the European Union to reconcile its humanistic ideals with the complexities of contemporary migration dynamics.

The concept of citizenship in Aristotle's *Politic*, volume Three

This section presents a discussion of Aristotle's concept of citizenship as expounded in *Politics*. The authors aim to emphasize the significance of civic matters to the regime and the notion of individuals residing in diverse political communities. Aristotle posed two crucial questions concerning citizenship: who qualifies as a citizen, and in what ways are good citizens similar to good human beings? This paper focuses on Aristotle's initial question regarding the definition of citizenship and its relevance to the issue of immigrant status in the European Union.

After exploring the concept of the regime/*politeia* in *Politics* volume two, Aristotle proceeds in volume three to establish the foundations of the political community, as elucidated by St. Thomas Aquinas in his "Commentary on Aristotle's *Politics*." Citizenship, according to Aristotle, constitutes his endeavor to explicate the most fundamental aspect of governments (Aquinas, 2007, 181). Aristotle conveys the following passage:

"... and a constitution is a form of organization of the inhabitants of a state. But as state is a composite thing, in the same sense as any other of the things that are wholes but consist of many parts; it is therefore clear that we must first inquire into the nature of a citizen; for a

state is a collection of citizens, so that we have to consider who is entitled to the name of citizen." (Aristotle, 1944, 173)

Determining who qualifies as Aristotle's citizens entails identifying characteristics that facilitate discussions in cities with different forms of governance (in the absolute sense). This is because, as Aristotle notes, "people do not all agree that the same person is a citizen; often somebody who would be a citizen in a democracy is not a citizen under an oligarchy" (Aristotle, 1944, 173). Before delving into the issue of citizenship, Aristotle mentions three common perceptions prevalent at that time: consideration of residence, involvement in the process of judgment, and age criteria. He states:

"We need not here consider those who acquire the title of citizen in some exceptional manner, for example those who are citizens by adoption; and citizenship is not constituted by domicile in a certain place (for resident aliens and slaves share the domicile of citizens), nor are those citizens who participate in a common system of justice, conferring the right to defend an action and to bring one in the law-courts (for this right belongs also to the parties under a commercial treaty, as they too can

sue and be sued at law,—or rather, in many places even the right of legal action is not shared completely by resident aliens, but they are obliged to produce a patron, so that they only share in a common legal procedure to an incomplete degree), but these are only citizens in the manner in which children who are as yet too young to have been enrolled in the list and old men who have been discharged a must be pronounced to be citizens in a sense, yet not quite absolutely, but with the added qualification of 'under age' in the case of the former and 'super-annuated' or some other similar term (it makes no difference, the meaning being clear) in that of the latter." (Aristotle, 1944, 173, 175)

It is important to note that Aristotle's statements above do not provide a complete definition of a citizen, as there are exceptions to each definition. Of particular interest is the third aspect, which pertains to the age criteria in defining citizens. On one hand, this definition encompasses all forms of government, asserting that individuals are fit for public action when they possess both a complete body and mind. On the other hand, it seems to be the definition employed by the city of Athens, where Aristotle primarily resided (Chaiyan Chaiyaporn, 2008, 2009). This aspect

led Aristotle to his definition of citizenship: "A citizen pure and simple is defined by nothing else so much as by the right to participate in judicial functions and in office" (Aristotle, 1944, 175).

However, Aristotle also acknowledges the problem inherent in this definition, as it appears biased towards citizens possessing the right to engage in public works in democratic cities. Nevertheless, cities with other forms of governance can also utilize this definition, as Aristotle indicates in the subsequent passage. Although certain regimes lack councils and court systems that enable members of the political community to fulfill their duties and thereby acquire citizenship, it must be noted that those occupying positions in the judiciary and city administration can be replaced. There are fixed terms of office and consultation with the rest of the city. Consequently, citizens are not merely those who currently hold positions but rather those who possess the right to engage in public affairs on both the judicial and administrative fronts of the city (Aristotle, 1944, 179; Aquinas, 2007, 184; Miller, Jr., 1996). Regarding the question of the number of citizens in these regimes, Aristotle refers to the notion of self-sufficiency introduced in *Politics* volume one. This concept implies that the number of citizens in a city depends on whether the city can sustain itself with an adequate number of individuals engaged in public work on both fronts (Collins, 2006, 120-121; Everson, 1988; Barnes, 2000, 128-129).

Based on the aforementioned points, when considering Aristotle's general definition, the authors must connect his idea of citizenship to the issue of immigration in the European Union, as it pertains to the acquisition of citizen rights. Initially, Aristotle argues for civil rights based on birth by highlighting that if citizenship were solely linked to ancestral ties, the question of citizenship in a revolutionary city would remain unresolved. Even if the people living in that city were the same, that city would not be entirely identical (Aristotle, 1944, 185). Thus, the inheritance of citizenship through descendants does not persist in such circumstances.

So how does citizenship come into being? Although Aristotle does not directly address this question, his political works imply that citizenship arises from the relationship between the population and the city or regime, wherein citizenship is granted to those residing in the city. Hence, the origin of citizens is determined by the relationship between individuals and the city (Frank, 2004, 91-104), and one becomes a citizen when one acts as a citizen (Winthrop, 1975). This entails performing public duties within the judiciary and city administration. Aristotle playfully phrases this idea as "citizen is a citizen in being a citizen" (Winthrop, 1975 cited in Frank, 2014, 93).

Interpreting the aforementioned points leads to the assertion that members of the political community attain citizenship when they actively

participate in the public affairs of a specific political community. However, following Aristotle's approach to public engagement also necessitates considering the issue of 'citizenship,' which encompasses citizens who do not hold office (Bradley, 1995, 35). Craftsmen exemplify this group, and Aristotle states:

"While if even the artisan is a citizen, then what we said to be the citizen's virtue must not be said to belong to every citizen, nor merely be defined as the virtue of a free man, but will only belong to those who are released from menial occupations." (Aristotle, 1944, 197)

Aristotle mentions this because certain cities grant citizenship to individuals engaged in manual labor or occupations dependent on masters. Although this group possesses citizenship, they are not considered full citizens since they lack access to holding office. Thus, full citizenship implies engaging in public affairs within the courts and city administration (ruling). Aristotle also expands the concept of 'citizenship' to include 'being ruled' (Johnson, 1984). A good citizen is not only one who actively governs the city but also one who is well-governed.

Subordinates may not serve as custodians or adjudicate lawsuits, but they participate in consultations (deliberative) to guide the political community towards achieving the ultimate human goal (telos), which is to

lead a good life. At this juncture, citizenship and the city are inseparable, with each being an integral part of the other. Existing within the city becomes a necessity for every human being (Kraut, 2007) . These arguments yield two significant conclusions regarding Aristotle's conception of citizenship. First, citizens form the foundation of every political community. The existence of a political community relies on citizens adequately fulfilling public duties. Second, the definition of a citizen lacks definitive criteria; it depends on the regime in which an individual resides (Chayanin Nunsindhu, 2010, 40-41).

The consideration of citizenship in Western political philosophy has inherited ideas from Cicero, Lipsius, and Thomas Hobbes (Burchell, 2002). These thinkers distinguished between 'active' and 'passive' citizens. Hence, Aristotle's definition of citizenship pertains to the active engagement of individuals within the political community and encompasses citizens who fulfill their duties but may delegate or transfer those duties to more vigilant citizens (Stuurman, 2019).

The conclusions drawn from Aristotle's two concepts of citizenship provide an opportunity for the authors to examine the current status of immigrants in the European Union. While the notion of citizenship in the 21st century differs from its ancient BC counterparts, its civic aspect,

tied to the modern post-Westphalian state, may not accurately describe this type of political community, as discussed in the subsequent section.

Immigrants and Citizens: Considerations from EU Treaties and International Law

As indicated in the initial section of the report, the European Union (EU) is confronted with the issue of migrant movements from the Middle East, particularly Syria, as a consequence of the prolonged political conflict that commenced in the early 2010s. This situation has resulted in the highest level of population mobility in the EU since World War II. To comprehend the conceptualization of migrant citizens and EU citizens, it is essential to examine immigration issues within the existing legal and political structures.

The EU has established a legal framework concerning immigration and migration, known as the "Global Approach to Migration," which was introduced in 2005 and subsequently evolved into the more comprehensive "Global Approach to Migration and Mobility" in 2011 (European Commission, 2011). Initially designed to address population mobility comprehensively, this document aimed to consolidate legal and policy entities under a unified administrative framework. However, the

development of this general legal framework occurred prior to the 2015-2016 immigration crisis, which imposed a burden on member states. Consequently, in 2016, the EU's policy and operational systems regarding immigration acceptance were reassessed (European Commission, "Common European Asylum System").

In addition to the general legal framework, the issue of immigrants is also reflected in the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) , specifically in Section 79¹, which prioritizes EU agencies in

¹ *Treaty on the Functioning of the European*

Article 79

1. The Union shall develop a common immigration policy aimed at ensuring, at all stages, the efficient management of migration flows, fair treatment of third-country nationals residing legally in Member States, and the prevention of, and enhanced measures to combat, illegal immigration and trafficking in human beings.
2. For the purposes of paragraph 1, the European Parliament and the Council, acting in accordance with the ordinary legislative procedure, shall adopt measures in the following areas:
 - a. the conditions of entry and residence, and standards on the issue by Member States of long-term visas and residence permits, including those for the purpose of family reunification;
 - b. the definition of the rights of third-country nationals residing legally in a Member State, including the conditions governing freedom of movement and of residence in other Member States;

processing and handling immigrant-related matters. Furthermore, the Charter of Fundamental Rights of the European Union, specifically in Section 15(3) and Section 45(2)², outlines the rights of non-EU citizens to live, travel, and work within the EU.

-
- c. illegal immigration and unauthorised residence, including removal and repatriation of persons residing without authorisation;
 - d. combating trafficking in persons, in particular women and children.
3. The Union may conclude agreements with third countries for the readmission to their countries of origin or provenance of third-country nationals who do not or who no longer fulfil the conditions for entry, presence or residence in the territory of one of the Member States.
 4. The European Parliament and the Council, acting in accordance with the ordinary legislative procedure, may establish measures to provide incentives and support for the action of Member States with a view to promoting the integration of third-country nationals residing legally in their territories, excluding any harmonisation of the laws and regulations of the Member States.
 5. This Article shall not affect the right of Member States to determine volumes of admission of third-country nationals coming from third countries to their territory in order to seek work, whether employed or self-employed.

² *Charter of Fundamental Rights of the European Union* (Official Journal of the European Union, 2012, 398, 404)

The consideration of immigrant-related issues from both legal frameworks sheds light on the EU's perspective regarding individuals who do not hold the citizenship of member states. Consequently, nationality has become a crucial determinant of EU citizenship, linking this status to the sovereignty of the Westphalian state. On one hand, this approach reaffirms the nature of the post-World War II political community and emphasizes the principle of the right to self-determination of the state. However, the authorization of certain powers by EU member states to a supranational entity does not automatically confer EU citizenship, but

-
1. Everyone has the right to engage in work and to pursue a freely chosen or accepted occupation.
 2. Every citizen of the Union has the freedom to seek employment, to work, to exercise the right of establishment and to provide services in any Member State.
 3. Nationals of third countries who are authorised to work in the territories of the Member States are entitled to working conditions equivalent to those of citizens of the Union.

Article 45 Freedom of movement and of residence

1. Every citizen of the Union has the right to move and reside freely within the territory of the Member States.
2. Freedom of movement and residence may be granted, in accordance with the Treaties, to nationals of third countries legally resident in the territory of a Member State.

rather establishes an additional layer of citizenship without replacing national citizenship. The definition of EU citizens is outlined in Section 20(1) of the TFEU as follows:

"Citizenship of the Union is hereby established. Every person holding the nationality of a Member State shall be a citizen of the Union. Citizenship of the Union shall be additional to and not replace national citizenship."

Consequently, EU citizenship is contingent upon the citizenship of member states. According to the written law, an immigrant entering the EU can acquire citizenship when granted by a member state. However, this issue has led to challenges within the Union. When immigration rules are restricted by quotas, each state must accept immigrants based on factors such as economic development and unemployment rates. As a result, conflicts have arisen among member states, particularly between frontier countries like Greece and the Balkans, which already face challenges such as sovereign debt crises or a lower economic status compared to neighboring countries like Austria and Germany. These conflicts have contributed to Brexit and unrest within the EU as a whole.

This section highlights the legal provisions within EU treaties that confine the definition of citizenship within the framework of the Westphalian state. The nature of the modern state's political community inherently presents limitations when confronted with transnational issues such as the movement of Syrian refugees. Moreover, the EU's political community is founded on fundamental ideologies regarding human rights and human security, which compels the Union to grapple with this burden. Exploring the issue of immigrants through the lens of citizen definitions may offer a potential solution for the EU, considering that the EU regime and its member states are not entirely based on the same ideology. Although the EU emerged from the integration of Westphalian-style member states with distinct geographical territories, its political sphere is not limited by geographical factors. The EU has the capacity to admit additional members even if the state is not located on the continent, as exemplified by Israel's expressed interest in joining. Consequently, the EU regime's definition of citizenship can also exhibit flexibility to accommodate these dynamics.

Immigrant Citizenship in the EU: Aristotle's Politics Considerations

The authors engage in a comprehensive discussion regarding the limitations of the EU citizen definition. Specifically, they shed light on the

inherent restriction outlined in Article 20(1) of the Treaty on the Operation of the European Union, which circumscribes Union citizenship within the framework of member state citizenship. According to this provision, individuals seeking EU citizenship must first acquire citizenship in a member state. This condition presents significant challenges for the EU's management of immigration matters, as the Council and Parliament, the Union's executive bodies, are compelled to distribute the number of immigrants in accordance with the economic capacities of member states.

In order to address the question of whether immigrants can acquire EU citizenship without being initially bound by member state prerequisites, it is essential to delve into the complexities of citizenship issues within the contemporary political context. This analysis can be approached from two distinct perspectives. First, the authors examine the historical transition from birthright- based citizenship to the current emphasis on nationality. Under international law, individuals are deemed citizens if they possess nationality conferred by a sovereign state. Second, the authors explore a definition of citizenship that aligns closely with Aristotle's conception in Politics. According to this viewpoint, citizenship entails the right to engage in political activities, such as voting and political participation, thereby embodying the essence of a model citizen.

By framing citizenship in terms of nationality, modern regimes have been able to extend political rights to previously marginalized groups, including people of color, women, and even animals, as elucidated in Sue Donaldson and Will Kymlicka's influential work, "Zoopolis: A Political Theory of Animal Rights" (Hinchcliffe, 2015). However, this conceptualization of citizenship exhibits a significant weakness as it hinges on the state as the sole arbiter and bestower of citizenship (Kukathas, 1997).

The second perspective on citizenship centers around the notion of contributing to public works. Contemporary public works encompass more than governmental agencies responsible for policy formulation and administration. They encompass a range of activities such as military service, jury duty, and tax payment (Isin & Turner, 2007; Smith, 2002). Fulfilling these duties signifies an individual's status as a citizen of the state. This understanding of citizenship is intrinsically tied to demographic factors such as age and gender, with conscription often being limited to adult males, although certain states like Israel mandate conscription for all citizens. Additionally, tax payment serves as a determinant of citizenship, as it reflects an individual's income reaching the taxable threshold. Moreover, this perspective unavoidably associates citizenship with a person's birth, as individuals retain their membership in the political

community, certified by state registration, even if they are unable to fulfill certain public duties due to age or other factors. Consequently, the state remains an indispensable institution for acquiring citizenship under this definition.

In contemporary state-based political communities, both perspectives on citizenship coexist, with the state continuing to serve as a crucial reference point for citizens, shaping their rights and responsibilities (Hindess, 1998). Nevertheless, defining citizenship with respect to immigrant status or statelessness poses particular challenges, as these individuals may not be acknowledged as fully human in certain situations, as argued by Hannah Arendt (Balibar, 1988; Macklin, 2007). While the first perspective seeks to maximize citizens' rights, its application to immigrants is not straightforward, given that acceptance by the state remains the prerequisite for citizenship. Consequently, an alternative definition of citizenship is required to address the question of whether immigrants can attain EU citizenship without initially being bound by member state requirements.

The authors propose an experimental definition of citizenship rooted in Aristotle's Politics, which posits an inseparable link between citizenship and governance. According to this perspective, the existence of one necessitates the existence of the other. Although the European Union

emerges through the integration of member states that recognize and grant status to Union institutions, its formation is not solely a result of state-to-state interactions. Supranational organizations, such as those within the EU framework, involve citizens from member states as well (Natthanan Kunnamas, 2012). By defining citizenship based on the political rights individuals exercise vis-à-vis the state, such as through elections, citizens of member states express their political agency on two levels. They elect representatives at the national level based on their nationality, and they select representatives to represent them in the European Parliament. In this way, individuals can possess EU citizenship without necessarily relying on their nationality (Schaffer, 2019).

Furthermore, in terms of the EU's approach to welcoming or restricting migrants fleeing conflicts in the Middle East, the Union acknowledges the status and existence of this particular group. By allowing them to enter EU territory and providing various forms of assistance, including the potential expansion of human rights considerations, the EU effectively confers a form of citizenship upon immigrants (Oberman, 2017). International law and treaties pertaining to human rights and the mobility of persons recognize the humanity of immigrants and stateless individuals, emphasizing their status beyond citizenship of any specific state (Ignatieff, 1987).

Therefore, upon revisiting Aristotle's *Politics* and contemplating the definition of a citizen as "one who has the right to participate in judicial functions and in office" (Aristotle, 1944, 175), the authors underscore the significance of participatory rights. Aristotle rejected the notion of birthrights being inherited solely from citizen parents or indigenous inhabitants without alignment with the state's prestige. He likened such individuals to "alien settlers without honor," as expressed through Homer's words (Aristotle, 1944, 199). Consequently, the right to participate in judicial and administrative proceedings should not solely derive from city guarantees or the state itself. Instead, it should be a collective endeavor aimed at the realization of complete humanity.

Applying the principle of citizenship based on the Westphalian state to the EU's acceptance of migrants would lead to immediate chaos (Orgad, 2019). However, by returning to Aristotle's definition of citizens, which seeks to achieve the good of human beings, it can be inferred that a small percentage of immigrants, along with their assets, may become EU citizens. By participating in the administration and deliberation of the European Union, they can contribute to the ultimate goal of humanity.

Conclusion

In conclusion, the examination of the limitations of EU citizenship and the potential for immigrants to acquire it without initial restrictions highlights the multifaceted nature of citizenship in the contemporary political landscape. The EU's definition of citizenship, constrained by Article 20(1) of the Treaty on the Operation of the European Union, currently ties Union citizenship to membership in a specific state. This requirement poses challenges in managing immigration within the EU, as immigrants must first obtain citizenship in member states before being eligible for EU citizenship. Consequently, the allocation of immigrants is based on member states' economic capacities, which can impede a unified and equitable approach to immigration.

Analyzing citizenship from two perspectives reveals significant aspects of its conceptualization. The traditional view, rooted in birthright and nationality, grants citizenship through the recognition of a sovereign state. While this approach has enabled the extension of political rights to previously marginalized groups, it is limited by its dependence on state approval, making it a vulnerable aspect of citizenship. On the other hand, a more contemporary perspective, drawing inspiration from Aristotle's idea of a "perfect citizen" who actively participates in political activities, emphasizes the individual's contribution to public works and their

engagement in civic duties. Although this perspective also connects citizenship with birth and state registration, it recognizes the importance of the state as a fundamental institution for citizenship.

The acceptance of migrants by the EU and the potential for them to acquire EU citizenship demonstrate the acknowledgement of their existence and rights. By opening its doors to these individuals and providing assistance in various areas, including human security and potentially extending to human rights issues, the EU implicitly grants a form of citizenship to immigrants. This recognition aligns with international law and treaties that emphasize the protection of immigrants and stateless persons as human beings, irrespective of their citizenship in a particular state.

This complexity and dynamics of EU citizenship necessitate a reevaluation of existing definitions and the exploration of alternative approaches that reflect contemporary political, social, and human rights considerations. By embracing a broader understanding of citizenship that transcends mere nationality, the EU can foster a more inclusive and participatory society. Such an approach would allow immigrants to contribute to the EU's goals and aspirations while advancing the principles of equality, human rights, and collective prosperity. Through this evolution, the EU can strive towards the fulfillment of its vision for a

unified and diverse community of individuals who are recognized as equal members of the political and social fabric of Europe.

References

- Aquinas, T. (2007). **Commentary on Aristotle's Politics**. (Regan, R. J., Trans.). Indianapolis: Hackett Publishing Company, Inc.
- Aradau, C., Huysmans, J. & Squire, V. (2010) "Acts of European Citizenship: A Political Sociology of Mobility." **Journal of Common Market Studies**, 48(4): 945–965.
- Aristotle. (1944). **Politics**. (Rackham, R., Trans.). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Balibar, E. (1988). "Propositions on Citizenship." **Ethics**, 98(4): 723–730.
- Barnes, J. (2000). **Aristotle A Very Short Introduction**. New York: Oxford University Press.
- Bradley, A. C. (1995). "Aristotle's Conception of the State." In Keyt, D. & Miller, Jr., F. D. (Eds.) **A Companion to Aristotle's Politics** (pp.13–56). Cambridge, MA: Basil Blackwell.
- Burchell, D. (2002). "Ancient Citizenship and Its Inheritors." In Isin, E. F. & Turner, B. S. (Eds.) **Handbook of Citizenship Studies** (pp.89–104). London: SAGE Publications.
- Chaiyaporn, C. (2008). "Sathana kwam pen polamueng nai prachadhipatai Athens (ton tee nueng): Sithi lae nhathi. [Citizenship Status in

Democratic Athens (Part One): Original Conditions]” **King Prajadhipok's Institute Journal**, 6(2): 12-27.

Chaiyaporn, C. (2009). “Sathana kwam pen polamueng nai prachadhipatai Athens (ton tee song): Sithi lae nhathi. [Citizenship Status in Democratic Athens (Part Two): Rights and Duties]” **King Prajadhipok's Institute Journal**, 7(3): 41-48.

Nunsindhu, C. (2010). **Panha rueng garn banlu cheevit tee dee nai rath udomghati nai grob kwam kid khong Aristotle**. [The Problem of Good Life Achievement in an Ideal State of Aristotle] (Master’s Thesis) Chulalongkorn University, Faculty of Arts, Department of Philosophy.

Collins, S. D. (2006). **Aristotle and the Rediscovery of Citizenship**. New York: Cambridge University Press.

European Commission. (n.d.). **Common European Asylum System**. Retrieved 22 December 2022 From https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en.

European Commission. (2011). **The Global Approach to Migration and Mobility**. Brussels: European Commission.

European Parliament. (2018). **Migration and Asylum: A Challenge for Europe**. Bruss: European Parliament.

Everson, S. (1988). “Aristotle on the Foundations of the State.” **Political Studies**, 36(1): 89–101.

Frank, J. (2004). "Citizens, Slaves, and Foreigners: Aristotle on Human Nature." **American Political Science Review**, 98(1): 91–104.

Hinchcliffe, C. (2015). "Animals and the Limits of Citizenship: Zoopolis and the Concept of Citizenship." **The Journal of Political Philosophy**, 23(3): 302–320.

Hindess, B. (1998). "Divide and Rule: The International Character of Modern Citizenship." **European Journal of Social Theory**, 1(1): 57–70.

Ignatieff, M. (1987). "The Myth of Citizenship." **Queen's Law Journal**, 12(3): 399–420.

Isin, E. F. & Turner, B. S. (2007). "Investigating Citizenship: An Agenda for Citizenship Studies." **Citizenship Studies**, 11(1): 5–17.

Johnson, C. (1984). "Who Is Aristotle's Citizen?" **Phronesis**, 29(1): 73–90.

Kraut, R. (2007). "Nature in Aristotle's Ethics and Politics." **Social Philosophy and Policy**, 24(2): 199–219.

Kukathas, C. (1997). "Survey Article: Multiculturalism as Fairness: Will Kymlicka's Multicultural Citizenship." **The Journal of Political Philosophy**, 5(4): 406–427.

Lavenex, S. (2018). "Failing Forward' Towards Which Europe? Organized Hypocrisy in the Common European Asylum System." **Journal of Common Market Studies**, 56(5): 1195–1212.

Macklin, A. (2007). "Who Is the Citizen's Other? Considering the Heft of Citizenship." **Theoretical Inquiries in Law**, 8(2): Article 1.

Miller, Jr., Fred D. (1996). "Aristotle and the Origins of Natural Rights." **The Review of Metaphysics**, 49(4): 873–907.

Kunnamas, N. (2012). "Trissadee nai garn sueksa sahaphap Europe: Chak buranakarn nayobai tang leauk su krabuankarn europepiwat. [Theory on the Study of European Union: From Integration, Alternative Policy, to Europeanisation]" **Journal of Social Science**, 42(1): 130–155.

Oberman, K. (2017). "Immigration, Citizenship, and Consent: What Is Wrong with Permanent Alienage?" **The Journal of Political Philosophy**, 25(1): 91–107.

Official Journal of the European Union. (2012). **Charter of Fundamental Rights of the European Union**. Brussels.

Official Journal of the European Union. (2012). **Consolidated Version of The Treaty on the Functioning of the European Union**. Brussels.

Orgad, L. (2019). "The Citizen-Makers: Ethical Dilemmas in Immigrant Integration." **European Law Journal**, 25(6): 524–543.

Owen, D. (2019). "Refugees, EU Citizenship and the Common European Asylum System A Normative Dilemma for EU Integration." **Ethical Theory and Moral Practice**, 22(2): 347–369.

Rohde-Liebenau, J. (2020). "Raising European Citizens? European Identity in European Schools." **Journal of Common Market Studies**, 58(6): 1504–1522.

- Smith, R. M. (2002). "Modern Citizenship." In Isin, E. F. & Turner, B. S. (Eds.) **Handbook of Citizenship Studies** (pp.105–115). London: SAGE Publications.
- Stuurman, S. (2019). "Concluding Observations: Citizenship in Cities, States and Empires." **Citizenship Studies**, 23(3): 277–294.
- Thielemann, E. (2018). "Why Refugee Burden-Sharing Initiatives Fail: Public Goods, Free-Riding and Symbolic Solidarity in the EU." **Journal of Common Market Studies**, 56(1): 63–82.
- Winthrop, D. (1975). "Aristotle and Political Responsibility." **Political Theory**, 3(4): 406–422.

A Study of the Relationship between Political Parties and People during Election Season: A Case Study of Pheu Thai Party^{**}

Pakawadee Suphunchitwana^{*}

Abstract

The research question of this research is how people and Pheu Thai political party interact in the policy development process. Answering this question to clarify the relationship above can be divided into four sub-points, which are 1) who are the people in the perception of the Pheu Thai Party? 2) Does Pheu Thai Party's regulatory structure and mechanism allow people to be involved? 3) What are the practices and activities of the Party and the member involving the people? And 4) What is the level of people's participation in the Pheu Thai's policy development process? To be able to answer all questions, the researcher has looked at the activities that The Party claim "people" as centrepiece in the policy-making process based on the election process on March 24, 2019. To demonstrate the empirical data, the researcher attempted to collect all

^{*} Assistance Professor, Faculty of Political Sciences, Ramkhamhaeng University. Email: pakawadee.s@ru.ac.th

^{**} This article is a part of the research "A Study of the Relationship between Political Parties and People during Election Season: A Case Study of Pheu Thai Party"

^{***} Received April 4, 2023; Revised June 26, 2023; Accepted June 27, 2023.

sources, as follows 1) Pheu Thai Party's documents, arty regulations, ideology, policy, meeting minutes, etc. 2) The academic's analysis and ideas from all media. 3) Monitoring of Pheu Thai Party member's field visits and 4) Interview with eight Pheu Thai political executive members.

The results of the study revealed that the people from the viewpoint of Pheu Thai Party's consisted of all civilians and residents of Thailand. The relationship between Pheu Thai Party and the people in policy development process depends on radical change of the political conditions after the coup on May 22, 2014 that limit the interactions between the party, the political member and the people. The relationship between Pheu Thai party and the people currently rests on an important condition: the old successful image of policy's administrative of group of executive member who are the same groups since the Thai Rak Thai Party.

The Pheu Thai Party's policy-building mechanism in the 2019 elections, under the legal conditions and relations with the people mentioned above, is characterized by an attempt to open various channels for public hearing. A draft and the improving of a draft of policy were created by specific working group. In the improving process, the working group has been negotiating the direction of the policy between the stakeholder, the people and the executive of the arty. However, the final policy decision-making for electoral campaigns still depends on the executive group within the party.

Keywords: People's participation , Pheu Thai Party, Election

Introduction

“A Study of the Relationship between Political Parties and People during Election Season: A Case Study of Pheu Thai Party” aims to answer the question of how people and Pheu Thai political party interact in the policy development process. Answering this question to clarify the relationship above can be divided into four sub-points in accordance with the objectives: 1) who are the people in the perception of the Pheu Thai Party? 2) Does Pheu Thai Party’s regulatory structure and mechanism allow people to be involved? 3) What are the practices and activities of the party and the member involving the people? And 4) What is the level of people’s participation in Pheu Thai’s policy development process? To be able to research and answer all these questions, the researcher has looked at the activities that the party claim “people” as a centrepiece such as the policy-making process, based mainly on the process of the election on March 24, 2019, and candidate selection.

Collecting the data for this study, the researcher aims to demonstrate the empirical data from three main sources as follows: 1) Pheu Thai Party’s documents, including the party’s regulations, ideology, policy, meeting minutes, etc. 2) The academic’s analysis and ideas from all media. 3) An interview with eight Pheu Thai political executive members.

“People” in Pheu Thai Party’s perception

In the perception of the Pheu Thai Party management team, “people” can be divided into three groups:

(1) Party’s members and common people; in this definition, “common people” doesn’t include the party’s executives and political personnel.

(2) Individuals eligible for voting and the person related to said group

(3) All Thai people and residents. Pheu Thai Party needs to take care of all the residents in Thailand. However, Thai residents can be divided into many sectors and groups by different criteria, such as age, occupation, area, education, income, related sectors, organization, business ownership, residency status in Thailand, rights, role, cultural or religious group, etc.

Considering their election slogan: “reduce expense, increase income, expand opportunities,” the party’s definition of “people” would most likely be “poor, have low income and lack of opportunities”; the “people,” in the party’s perspective, need to “rely on” someone. Thus, If Pheu Thai Party becomes a government, it needs to become “someone who can be relied on” and be “the giver.” This kind of definition makes

the statement saying “Pheu Thai Party never makes give-away policy” be washed away among the criticism in Thai society.

Pheu Thai Party’s ideology concerning the people

Under the declaration of ideology in chapter 2, article 9 of the party’s regulation, there are nine articles addressing the demonstration of people’s ownership of power and people’s participation, as follows:

(1) Adhere to the Democratic form of Government with the King as Head of State.

(2) Insist that sovereignty belongs to the people, strive to create real democracy, and fight against all forms of dictatorships.

(5) Develop the party to truly become the political institution of the people.

Relationship between Pheu Thai Party and the people

At structure level

According to Pheu Thai Party’s regulation, the policies and activities concerning people’s participation are as follows:

The party’s policy: the policy is divided into main policy and specialized policy. There are 17 articles in the main policy addressing the establishment of real democracy, but don’t state in detail about people’s

participation. On the other hand, 16 aspects covered in specialized policy discuss people's power and participation as follows:

Political policy

(1) Adhere to the Democratic form of Government with the King as Head of State, allowing Thai people, as the owner of the sovereignty, to truly participate in politics; the shaping of guidelines and administration of public sectors; the monitoring of the exercise of state power; and the development of the country under the Constitution and laws.

(7) Promote and support decentralization, allowing people to participate more in self-governance and local development.

Administration policy

(1) Promote people's participation in the monitoring of government officials' performance of duty...

(5) Enable people to readily access to public sector's data and information without cost or with the least cost possible.

Natural resource and environment policy

(3) Reduce deforestation and manufacturing that relies on deforestation, increase forest area, and enable people to participate in forest conservation and restoration...

Agricultural policy

(5) Promote farmer grouping for the manufacturing, distributing, and support of farm product processing to increase the value of the product.

Education and sport policy

(2) Reduce inequality, establish equality, and create the opportunity to access quality education [...], encourage local government organizations, private sector, and communities to participate in the management of education...

Public health policy

(3) Enable people to take care of their own health, possess helpful knowledge, and participate in the promotion of health care...

Social development and human security policy

(2) Enable people to resolve their own problems and possess the creativity to build and develop a strong and happy community and society.

Party members are individuals at least 18 years of age on the day of membership subscription, who have subscribed to be a party member, already paid the membership fee, and have been approved to be a member by the party's registrar. The party member's rights are as follows (article 18 of the party's regulation):

(1) Participate in the consideration for the issuance or revision of the regulations concerning:

(1.1) Criteria and selection or approval method for the position appointment and dismissal, including roles and authority of the party's leader, secretary-general, treasurer, registrar, member, other executives, board of directors, branch leader and committee, and provincial representatives

(1.2) The party and party branches' general meetings

(1.5) Criteria and method for members of the House of Representatives and prime minister candidate selection within the party

(1.6) Criteria and method of candidate selection for political positions

(2) Make suggestions regarding the policy or voice opinions towards the party.

(3) Attend meetings and vote according to the regulation or board resolution.

(4) Get selected and appointed as the party's board of directors, branch board, provincial representative, committee, or other subcommittees according to the regulation, or as an adviser or officer of the party.

(5) Get selected as the party's member of the House of Representatives.

(6) Participate in the party's political activities.

(7) Select candidates for the election of members of the House of Representatives, prime minister, and other political positions

Pheu Thai Party holds roles and responsibilities towards its member and the people regarding the promotion of participation as follows (article 20):

(2) Work with the people to reasonably establish guidelines for the development of the country and solve the problems occurring in the society...

(3) Reasonably promote people's participation in political activities and the monitoring of the exercise of state power and independent organizations' operations.

Other activities

(1) Promote and support party members and people's participation in the policy making process and political decision-making.

In practice

People are allowed to participate in Pheu Thai Party's policy making process at the informing and informal discussion level. Pheu Thai Party's policy making process can be summarized as follows:

(1) Agencies or organizations involved in the policy making process

Pheu Thai Party's agency, organization, committee, and body of persons involved in the policy making process are divided into three levels, as follows:

(1.1) The party's decision-making level, consists of

- Board of directors, required to form according to the Political Party Law
- Pheu Thai Party's strategy committee: an internal committee working as an academic team and responsible for the coordination between party members and the board of directors. This committee is divided into many subcommittees, with senior party members or specialists appointed as a chair of each subcommittee, responsible for the provision of information and policy initiation.

(1.2) operation coordination level between the party and the field, consists of

- The member of the House of Representatives' working groups. These groups are divided by area and are responsible for gathering problems occurred in each area, then forwarding them to the party's specialized working group.
- The specialized working group consists of appointed advisers, former ministers, board of directors, and academics. Their responsibility is to draft initial needs for the development or solution to the problems received from the field and members of the House of Representatives, then present them to the strategy committee and/or board of directors for co-revision.

(1.3) Field level, includes

- The party's branch/coordinating team, responsible for receiving information and coordinating with party members and people in the area

(2) Channels to gather information, problems, situations, and related issues. The party's information gathering process is conducted via four following channels:

(2.1) Information gathering through Pheu Thai Party's meetings at various levels, both formal and informal, such as the party's general and extraordinary general meetings, board meetings, meetings for the member of the House of Representatives, strategy committee meetings, meetings with interest groups in different sectors, subgroup/ad hoc working group meeting, party branch/ coordinating team meeting, the situation analysis conducted by the strategy team, former ministers, and party advisers, etc.

(2.2) Field visit, for meeting and discussing with stakeholders

(2.3) Surveys and academic forums, both at national and local level, aiming to gather information on the party's topics of interest. Mostly, they would be surveys of candidates' popularity and feedback gatherings on the policy to be promoted during the election campaign. However, the survey result is usually shared only among party executives.

(2.4) Other online channels such as websites, Instagram, Facebook, etc. Party members, especially candidates,

would be advised to share information and communicate with the people through these channels.

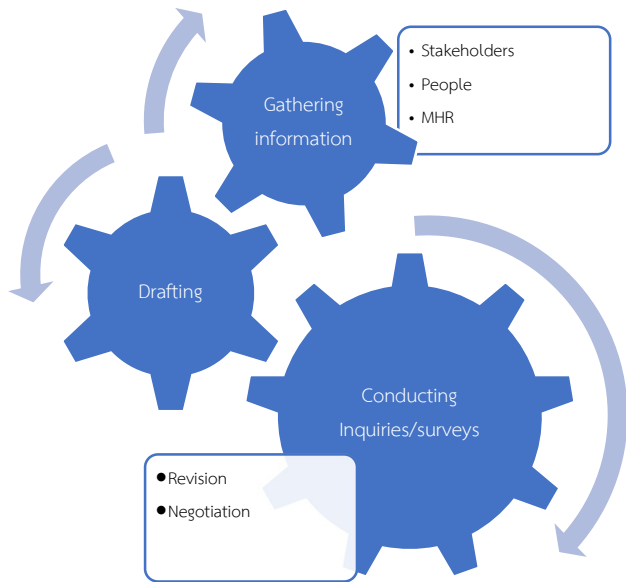
(3) Policy draft revision process

The mechanism Pheu Thai Party employs in the policy draft revision process can be summarized as follows:

(3.1) Receiving information regarding problems, situations, and other issues from the information-gathering channels and directing them to the working group and the party's internal meeting mechanism.

(3.2) Specialized working groups drafting the policy by incorporating stakeholders' needs and opinions of the academic, both in and outside the party; considering the possibility of the policy according to the Election Law; and comparing them with other parties' policy. In this step, the working group would constantly go back and forth with the executives to improve the draft.

(3.3) Presenting the draft to the board of directors to finalize the policy

Gathering information

- Stakeholders/people/MHR

Drafting

Conducting Inquiries/surveys

- Revision
- Negotiation

(4) Policy finalization

Pheu Thai Party's board of directors and working groups consisting of former ministers, former members of the House of Representatives, and

advisers remain the policy decision-makers and would finalize the policy in accordance with the party's situation analysis and laws.

Status of the people in Pheu Thai Party's political process

In the perception of the Pheu Thai Party management team, "people" can be divided into three groups:

(1) Party's members and common people; in this definition, "common people" doesn't include the party's executives and political personnel.

(2) Individuals eligible for voting and the person related to said group

(3) All Thai people and residents. Pheu Thai Party needs to take care of all the residents in Thailand. However, Thai residents can be divided into many sectors and groups by different criteria, such as age, occupation, area, education, income, related sectors, organization, business ownership, residency status in Thailand, rights, role, cultural or religious group, etc.

Considering their election slogan: "reduce expense, increase income, expand opportunities," the party's definition of "people" would most likely be "poor, have low income and lack of opportunities"; the "people," in the party's perspective, need to "rely on" someone. Thus, If Pheu Thai Party becomes a government, it needs to become "someone who can be relied on" and be "the giver." This kind of definition makes

the statement saying “Pheu Thai Party never makes give-away policy” be washed away among the criticism in Thai society.

Conclusion and discussion of the relationship between Pheu Thai Party and the people

Changed political conditions

After the coup on May 22, 2014, political conditions concerning the conduct of political activities by political parties changed radically. These newly- designed systems and regulations limit the interactions among politicians and political parties. In the forum titled “Past, Present, and Future of the Constitution of Thailand” (2019), Vannapar Tirasangka stated that “ the Constitution was drafted on the basis of mistrust from a certain group of people who believes that all politicians are corrupted” Meanwhile, Siripan Nogsuan commented that “the Constitution became a tool utilized in the transition to non-democracy [...], a military regime disguised by election, leaving enough room to easily attract and control political actors. [...] There are four failures of the Constitution of the Kingdom of Thailand (B.E. 2560 (2017)): it is unable to establish a stable government, provokes problems pertaining to checks and balances, is unable to establish equality and alleviate inequality, and is unable to create political unity. The Constitution will become the cause of conflict;

if it is in use for a long time, political parties will begin to fight against one another...”

The political conditions under Thailand’s principal laws largely affect Pheu Thai Party’s political activities. For example, the selection of the candidate to be on the party list, in which the party has to include its former ministers and executives despite knowing that they stand very little chance of getting the candidate elected as party-list representatives under the conditions of the Constitution and related laws. As a result, the party needs to subsequently adjust its internal management process.

The party’s former ministers and executive members who are currently not the member of the House of Representatives but had become a well-known symbol of the party need to work outside the parliament as the party’s subcommittee members to support the party’s members of the House of Representatives working in the parliament. Therefore, the gap between the well-known members and the party’s members of the House of Representatives is widened even more.

The people need to “rely on” someone

As discussed in the previous section of this study, Pheu Thai’s policy seems to define the “people” as a group of individuals who need to “rely on” someone. However, the party shows that they have reached out to various occupational groups and organized international

cooperation. This prompts a question for Pheu Thai Party whether they can elevate themselves from “someone to be relied on” to the “supporter” of the people.

Past achievements

It is undeniable that, compared with other parties’ policies, Pheu Thai’s policy promoted during the election campaign in 2019 neither created a new phenomenon nor was unique. The strategy of utilizing the policy and characteristics of the party leader in an election campaign, which is the change the Thai Rak Thai Party had initiated since the time of Thaksin Shinawatra, is now adopted by all political parties. In other words, even though Pheu Thai Party has opened various information-gathering channels, there is still a limitation to creating a unique policy that will gain support from the people.

Despite being able to gather information through various means, forming a policy that both meets people’s needs and conforms to the Constitution and the 20-year National Strategy still becomes a new challenge. Pheu Thai Party needs to quickly develop a guideline that will help separate the party’s relationship with the people from their impression and trust in the party’s past success in making the policy practical and effective.

The relationship between Pheu Thai Party and the people today is based on these important conditions:

(1) The relationship in which Pheu Thai Party is the continuity of Thai Rak Thai and People Power Party, verified by the fact that the party leader, type of policy, and some personnel are the same in these three parties.

(2) Being a continuity of the mentioned parties results in the people remembering the past success of the old, practical policy.

(3) The personnel transferred to Pheu Thai Party possess past work experience. Although some had been criticized for their administrative problems, had been prosecuted, etc., some people still have faith in these personnel.

An important question is, will the relationship between Pheu Thai Party and the people, relying on the party's past achievements, waver and wither under the context and condition that other political parties are forming their policy on the same basis and that party members are beginning to transfer to other parties, which is normal in the world of politics? The answer proposed by NDI (2011) is that the party needs to establish itself as an institution deriving its policy from discussions, making the people feel as if they are the owner of that policy. In this aspect, the relationship between the party and the people will become closer and more sustainable.

Being the “political institution of the people”

Thai Rak Thai Party had succeeded in recruiting millions of members before transitioning to Pheu Thai Party with only hundreds of thousands of members. This is the history of the party that has repeatedly faced dissolution and thus prompted a condition that it needs to manage new members all the time. As a consequence of this condition, Pheu Thai Party became “worried” that it would be “dissolved.” Furthermore, some conditions requiring party executives to be responsible for party members’ behavior make Pheu Thai Party even more cautious. Therefore, it is undeniable that the Pheu Thai Party’s position as the “political institution of the people” is affected by external political conditions. Accordingly, Phumtham Wechayachai (2020) stated in his interview that *“the problem of discontinuity or being unable to become a strong political institution is mostly the result of the weak democracy system in Thailand and the fact that it is constantly sabotaged and destroyed by the military and people in the position of power. When addressing this issue, we will discuss in terms of ideas that, when looking in detail, we can’t achieve such improvement as we are not in such good shape as we used to be in. Plus, all those experiences haven’t been continually passed down to us. For example, I’m now with Pheu Thai Party, but I’m the continuity of the Thai Rak Thai Party. However, there are very few people whom I worked with then left in Pheu Thai Party today. If we don’t do anything about this and*

there has been a continuous improvement during these past 20 years, the party would have been way stronger than it is today.”

Communication innovation

The form of relationship between Pheu Thai Party and the people began to shift from direct interaction to interaction conducted via communication innovation. The party's executives, advisers, former ministers, and members of the House of Representatives were all asked to create a channel to communicate with the people on every platform possible, such as Facebook, Line, Facebook Pages, Twitter, Instagram, or other channels based on each member's preferences. The purpose of communicating through these channels is to distribute the party's news and information to the group of people who currently follows each party member and to receive information from the field, as Pheu Thai Party is aware of the limitation of public communication conducted during their time as the opposition party.

The information gathered through these channels will be forwarded to the party by regional coordinators. The party's members of the House of Representatives or political personnel will connect the coordinators to these channels to enable two-way communication. The information sharing conducted via this channel is considered personal communication, separated from the party's. The information shared by

the official Pheu Thai Party channel will be screened by the legal team before distribution to prevent illegal actions, which can negatively affect the party.

Reference

- Buchori, Y. (2003). *nayōbāi hāsīāng nǎo prachā niyom kap ‘amnāt thāng sēthakit : kānsuksā choēng sēthakit kānmūāng kīeokap khwāmsamret nai kān lūāktang khōng phak Thai rak Thai*. [Populist campaign policy and economic power: a political-economic study of the electoral success of the Thai Rak Thai party] (Doctoral Dissertation) . Chulalongkorn University, Faculty of Political Science, Department of Government.
- Florida, A. (2013). **Participatory Democracy versus Deliberative Democracy: Elements for a Possible Theoretical Genealogy, Two Histories, Some Intersection**. 7th ECPR General Conference Sciences Po. Bordeaux. Section Four Decades of Democratic Innovation Research: Revisiting Theories, Concepts and Methods. Panel 147 Historicising Deliberative Democracy.
- Foowongchareon, P. (2015). “ *saphāwā sēnthāng bang khap (Path dependence) : ratthasāt bon sēnthāng prawattisāt*. [Path

dependence: political science on the path of history]” Political Science Journal, 36(3): 92-127.

Hedström, J. & Smith, J. (2013). **Overcoming Political Exclusion: Strategies for marginalized groups to successfully engage in political decision-making.** International Institute for Democracy and Electoral Assistance. Strömsborg Sweden.

iLaw. (2018, March 27). 18 **khōtō** ‘ong hām thā fāfūn hai ‘ongkōn ‘itsara yup phakkānmūāngsippǣt khōtō ‘ong hām thā fāfūn hai ‘ongkōn ‘itsara yup phakkānmūāng. [18 Prohibitions If violated, independent organizations are required to dissolve political parties] Retrieved 13 April 2020 From <https://www.ilaw.or.th/node/4767>.

iLaw. (2018, November 9). **luāktang 62 phak kān mūāng tō** ‘ong chōē panha ‘arai bā ngok ‘on kān luāktang. [Election 62 What problems do political parties have to face before the election?] Retrieved 13 April 2020 From <https://www.ilaw.or.th/node/5008>.

iLaw. (2018, October 19). **khotcha . chai māttra sīsipsī hā mahā sīāng ‘ō** nalai yoklōē phrai mā rī wōt. [NCPO uses Section 44 to ban online campaigns and abolished the primary vote] Retrieved 13 April 2020 From <https://www.ilaw.or.th/node/4978>.

iLaw. (2019, April 3). **luāktang hoksipsōng sūt kham nawa na sō . sō . pā** tī lit mai yā khīt ‘ēng dai mai tō ‘ong rō kok tō. [62

elections, formulas for calculating MPs, party lists are not difficult, you can think for yourself, you don't have to wait for the ECT] Retrieved 13 April 2020 From <https://www.ilaw.or.th/node/5240>.

iLaw. (2019, February 16). **lu̇aktang 62 khum khē makānchai chāi phakkānmūang chai ngoēn dai nōi long kot rabiāp yumyim yong tit khuk**. [Election 2019, tight control of spending less money by political parties, violating of regulations resulted in risk of going to jail] Retrieved 13 April 2020 From <https://www.ilaw.or.th/node/5165>.

iLaw. (2020, March 8). **lu̇aktang 5 khrang 4 rabop priāpthiāp rabop lu̇aktang 2540 thung patchuban**. [Election 5 times, 4 systems, comparing the electoral system from 1997 to present] Retrieved 13 April 2020 From <https://www.ilaw.or.th/node/5240>.

Kersbergen, Kee van. (2008). **The Disenchantment Politics**. Kulturelle Grundlagen von Integration. Universität Konstanz.

Klauka, G., Van Sam der Staak and Valladares, J. (2017). **The changing nature of political parties and representation**. International Institute for Democracy and Electoral Assistance. Trydells Tryckeri, Stromsberg, Sweden.

Mair, P. (2013). **Ruling The Void: The Hollowing of Western Democracy**. Verso.

Muksong, C. (n.d.) prachāṇiyom. [Populism] Retrieved 8 April 2020 From
www.kpi.ac.th.

National Democratic Institute. (2011). **Political Parties, Public Policy and Participatory Democracy: How Internal and External Consultation Helps European Political Parties To Develop Responsive Public Policy.** National Endowment for Democracy. Washington DC.

National Democratic Institute. (2013). **Political Parties and Democracy in Theoretical and Practical Perspectives: Developing Party Policies.** National Endowment for Democracy. Washington DC.

Office of the Election Commission of Thailand. (2007). **samnao prakāṇāithabāian phakkānmuang rūang rap c̣hot c̣hæ ngoḁāntang phak phua Thai . nangsuṁthīlot . (thop phoḁ .) 0401/12611 long wan thī 21 Kanyayon 2550.** [A copy of the political party registrar's announcement Regarding notification of the establishment of the Pheu Thai Party. Letter No. Lortor. (TorBorPor.) 0401/12611, dated 21 September 2007]

Pheu Thai Party. (2007). **khōḁangkhap phak phua Thai PhoḁSoḁ 2550.** [Pheu Thai Party 2007 Regulation] (Unpublished manuscript).

Pheu Thai Party. (2008). **khōḁangkhap phak phua Thai PhoḁSoḁ 2551.** [Pheu Thai Party 2008 Regulation] (Unpublished manuscript).

Pheu Thai Party. (2009). **bæp raingān kādamnoen kitchakan khōng phakkānmuang phak phua Thai rōp pī PhoḁSoḁ 2551 thī**

phot . 0326 / 2552 long wan thi 27 Minakhom 2552. [Pheu Thai Party 2008 Business Operation report no.0326/2552 dated 27 March 2009] (Unpublished manuscript).

Pheu Thai Party. (2010). bæp raingān kādamnoen kitchakan khong phakkanmuang phak phua Thai rop pi Pho.So. 2552 thi phot . 0063 / 2553 long wan thi 31 Minakhom 2553. [Pheu Thai Party 2009 Business Operation report no.0063/2553 dated 31 March 2010] (Unpublished manuscript).

Pheu Thai Party. (2011). bæp raingān kādamnoen kitchakan khong phakkanmuang phak phua Thai rop pi Pho.So. 2553 thi phot . 0078 / 2554 long wan thi 28 Minakhom 2554. [Pheu Thai Party 2010 Business Operation report no.0078/2554 dated 28 March 2011] (Unpublished manuscript).

Pheu Thai Party. (2012). bæp raingān kādamnoen kitchakan khong phakkanmuang phak phua Thai rop pi Pho.So. 2554 thi phot . 0050 / 2555 long wan thi 30 Minakhom 2555. [Pheu Thai Party 2011 Business Operation report no.0050/2555 dated 30 March 2012] (Unpublished manuscript).

Pheu Thai Party. (2013). bæp raingān kādamnoen kitchakan khong phakkanmuang phak phua Thai rop pi Pho.So. 2555 thi phot . 0278 / 2556 long wan thi 28 Minakhom 2556. [Pheu Thai Party 2012 Business Operation report no.0278/2556 dated 28 March 2013] (Unpublished manuscript).

- Pheu Thai Party. (2018). **khō̄bangkhap phak phūā Thai Phō̄.Sō̄. 2561.**
[Pheu Thai Party 2018 Regulation] (Unpublished manuscript).
- Pheu Thai Party. (2018). **nayōbāi phak phūā Thai Phō̄.Sō̄. 2561.** [Pheu Thai Party 2018 Policy] (Unpublished manuscript).
- Pheu Thai Party. (2019). **rāingān kānprachum khana kammakān bō̄rihān phak khrang thī 6 / 2562 wan thī 16 Singhākhom 2562 Na thīthamkān phak phūā Thai ‘ākhan ‘ō ‘ē ‘ai thao wō̄.**
[Minutes of Pheu Thai Party Executive Committee Meeting No. 6/2019 on August 16, 2019 at the Pheu Thai Party Office OAI Tower] (Unpublished manuscript).
- Pheu Thai Party. (2020). **rāingān kānprachum khana kammakān bō̄rihān Phō̄.Sō̄. 2562-2563.** [Minutes of Pheu Thai Party Board of Directors years 2019-2020] (Unpublished manuscript).
- Pheu Thai Party. (2020). **rāingān kānprachum samāchik saphā phūthāen ratsadōn yæk rāi phak Phō̄.Sō̄.2562-2563.** [Minutes of the meeting of members of the House of Representatives by region years 2019-2020] (Unpublished manuscript).
- Saenphumi, S. (2014). **kān̄chat ‘ongkōn phak phaītai kānnam khō̄ng thaksin chin wat : kō̄rānī suksā phak Thai rak Thai phak phalang prachāchon læ phak phūā Thai.** [Party Organization Under the Leadership of Thaksin Shinawatra: A Study of the Thai Rak Thai, Palang Prachachon and Pheu Thai Parties]

(Master's Thesis). Chulalongkorn University, Faculty of Political Science, Department of Government.

Sawasdee, S. N. (2006). **Thai Political Parties in the Age of Reform**. Institute of Public Policy Studies, Bangkok.

Suphanjitwana, P. (2002). **kānphatthana rūpbæp kāmī sūanruām khōng prachāchon nai kānbōrihān kānphatthana ngān sāthāranasuk mūnlathān dōi chai theknik dē lō fāi**. [The development of a model of public participation in primary health care development management using the Delphi technique] (Master's Thesis). Khon Kaen University, Graduation School.

Suwanmanee, C. (2018). **kān lūaktang khrang ræk tām ratthammanūn hæng ratcha'ānāchak Thai Phutthasakkarāt 2560**. [First election According to the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560] National Assembly Library of Thailand.

Tansoon, S. (2007). **khwāmsamret thāngkān mūāng læ khwāmpen sathāban kānmūāng khōng phak Thai rak Thai**. [Political Success and Political Institution of the Thai Rak Thai Party] (Term Paper). Thammasat University, Faculty of Political Science.

Tejapira, K. (2019, June 16-22). **prachāthipatai mai thammai sērī prachāthipatai chung koet wikrit?** [New democracy: Why is liberal democracy in crisis?] Retrieved 8 April 2020 From www.matichonweekly.com.

Thairath. (2019, February 26). **nirathōtsakam sut sōī hāyana phuā Thai lung kamnan nom ‘op lukhū khap lai ying lak.** [Absolute Amnesty is a disaster for "Pheu Thai" uncle kamnan spin mob uprising to evict Yingluck] Retrieved 13 April 2020 From www.thairath.co.th.

Treesuwan, H. (2017, December 16). **ratthammanūn sōngphanhārōīhoksip : nak ratthasāt wichān kamchat Thana thōī - sakat kae ra thana . tham muanchon long thanon.** [The 2017 Constitution: Political Scientists criticized of eliminating Thanathorn --nterception of the constitution reform, causing masses to enter the streets] Retrieved 3 May 2020 From www.bbc.com.

A Genealogy of Human Nature and the State in Political Philosophy^{**}

Yared Akarapattananukul^{*}

Abstract

This research article focuses on the understanding of the relationship between human nature and the origins/duties of state in terms of political philosophy, including the understanding of state, citizen and sovereignty. It also gives an alternative to the study of the state and its right of existence with new perspectives on political philosophy, by shedding light on historical philosophy and genealogical approaches. The research deals with interpretative analysis on documentary research, by focusing on the genealogical approach in its qualitative methodology.

The result of the study shows that the political thought on human nature is related to that of the state origins and existence in 4 perspectives, namely the absolutist view, the populist view, the fictional view and

^{*} Lecturer, Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Email: yared.ak@buu.ac.th

^{**} This research article reports the original research “A Genealogy of Human Nature and the State in Political Philosophy”, granted by the Faculty of Political Science and Law, Burapha University Research Fund

^{***} Received August 19, 2022; Revised April 27, 2023; May 8, 2023.

constitutionalism and constituent power. In addition, the research presents 6 ideologies of the state; that is to say, Liberalism, Pluralism, Neo-right Ideology, Social Contract Theory, Statism and Republicanism and Marxist. Moreover, it reveals three significant points. Firstly, the study shows a broader view of the concept of state apart from the definition of territory and boundary. Secondly, the genealogical perspectives on the concept of state reveal a wider area and complex scopes of political science and political studies, especially on the context of modern political society where the state is bound to various issues of non-state actors in the modern political world, both within and outside states. Thirdly, the study of the genealogy of the state inquires into state powers, scopes and how to place a modern state in the modern context.

Keywords: Genealogy, Human Nature, State, Political Philosophy.

วงศาวิทยาว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในปรัชญาการเมือง**

ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์ และการเกิดขึ้น/หน้าที่ของรัฐ ในทางปรัชญาการเมือง และเพิ่มความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับรัฐ พลเมือง และอำนาจอธิปไตย รวมทั้งเพิ่มทางเลือกในการศึกษาปรัชญาการเมือง ด้วยแนวทางประวัติศาสตร์ปรัชญา และวงศาวิทยา โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ และตีความเอกสารผ่านกรอบของการศึกษาในเชิงวงศาวิทยา

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดทางการเมืองในเรื่องของธรรมชาติมนุษย์สัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและมีอยู่ของรัฐ 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองแบบอำนาจสมบูรณ์สูงสุด มุมมองแบบมวลชน มุมมองแบบรัฐสมมติ และมุมมองแบบอำนาจรัฐธรรมนุญนิยมและอำนาจเชิงสถาปนา นอกจากนี้ งานวิจัยครั้งนี้ ยังเสนอวงศาวิทยาของรัฐในเชิงอุดมการณ์ 6 รูปแบบ ได้แก่ เสรีนิยม พหุนิยม อุดมการณ์ขวาใหม่ ทฤษฎีสัญญา

* อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, อีเมล: yared.ak@buu.ac.th

** บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “วงศาวิทยาว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในปรัชญาการเมือง”ทุนสนับสนุนจากทุนอุดหนุนการวิจัย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ได้รับบทความ 19 สิงหาคม 2565; แก้ไขปรับปรุง 27 เมษายน 2566; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 8 พฤษภาคม 2566

ประชาคม อุดมการณ์แบบรัฐนิยมและสาธารณรัฐนิยม และมาร์กซิสต์ ซึ่งแสดงให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก การขยายขอบเขตของรัฐจากนิยามเรื่องดินแดนหรืออาณาเขต ไปสู่มุมมองทางการเมืองในมิติอื่น ๆ ประการที่สอง การขยายขอบเขตของรัฐศาสตร์และการศึกษาทางการเมืองที่กว้างขวางและซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะจากบริบทของสังคมการเมืองสมัยใหม่ ที่ซึ่งรัฐถูกนำมาเชื่อมโยงกับประเด็นต่าง ๆ ในโลกการเมืองสมัยใหม่ ทั้งตัวแสดงที่อยู่ภายในและภายนอกรัฐ ประการที่สาม การตั้งคำถามถึงอำนาจและขอบเขต รวมทั้งการจัดวางรัฐสมัยใหม่ในบริบทของโลกสมัยใหม่

คำสำคัญ : วงศาวิทยา ธรรมชาติของมนุษย์ รัฐ ปรัชญาการเมือง

บทนำ

แนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจศึกษาในฐานะมุมมองและฐานคิดเบื้องต้นทางปรัชญาการเมืองมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ปรัชญาการเมืองกรีกโบราณจนจบจนปรัชญาการเมืองหลังสมัยใหม่ในปัจจุบัน ภายใต้คำอธิบายที่แตกต่างกันของนักปรัชญาการเมืองแต่ละท่าน ซึ่งมักจะนำไปสู่ความแตกต่างในมุมมองของแนวคิดทางการเมืองอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงมาจากฐานคิดเบื้องต้นในเรื่องของสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และรัฐด้วย ตัวอย่างเช่น การทำความเข้าใจธรรมชาติของกฎหมายว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น หรือการทำความเข้าใจความชอบธรรมของการใช้ความรุนแรงทางการเมือง หรือการเกิดขึ้นของทฤษฎีสัญญาประชาคม (social contract) ล้วนแล้วแต่มีฐานคิดมาจากความเข้าใจเรื่องสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และรัฐที่แตกต่างกันในนักคิดแต่ละคน นอกจากนี้ มุมมองหลักต่าง ๆ ของสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และธรรมชาติของรัฐ ก็มักจะมี

ความสัมพันธ์ต่อการทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน สอดคล้อง และร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบอีกด้วย

มุมมองเกี่ยวกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และการเกิดขึ้นของรัฐมักจะได้รับ ความสนใจศึกษาอย่างมากจากงานเขียนของเพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) ตัวอย่างเช่น อริสโตเติลกล่าวถึงการเกิดขึ้นของสังคมในระดับเล็กหรือที่เรียกว่าชุมชน หรือ koinonia ภายในนครรัฐ หรือ polis ซึ่งแตกต่างจากการเกิดขึ้นของรัฐในสภาวะ ธรรมชาติ ที่เป็นองค์ประกอบของสังคมในระดับใหญ่ แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาพิจารณา พัฒนา และปรับปรุง อีกครั้งในศตวรรษที่ 16 โดยค้นพบได้ในข้อเขียนที่เชื่อถือได้ทาง ปรัชญาการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะในงานของ ฌอง โบแดง (Jean Bodin) ที่นำมาใช้อธิบายแนวคิดเรื่อง ‘ประชาสังคม’ และนำมาสู่คำอธิบายในการเกิดขึ้นของรัฐ และความชอบธรรมในการเกิดขึ้นของรัฐที่ถูกสร้างโดยมือของมนุษย์อันแตกต่างจากรัฐใน สภาวะธรรมชาติ โบแดงมีความเห็นสอดคล้องกับอริสโตเติลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติและการแบ่งแยกระหว่างอำนาจของผู้ปกครองที่เรียกว่า potestas และ imperium ซึ่งแตกต่างจากอำนาจของหัวหน้าครอบครัวอย่างความเป็นบิดา ที่เรียกว่า dominium (Ross, 1946, p. 270) แต่สำหรับโบแดงแล้ว ไม่มีการจัดตั้งสิ่งที่เรียกว่ารัฐ แบบดั้งเดิม มีเพียงการอยู่กันแบบครอบครัวในสภาวะธรรมชาติที่กลมกลืนไปด้วยกัน และการรวมกลุ่มกันของครอบครัวนี้เอง ที่ภายหลังถูกพัฒนาเป็นการแบ่งงานกันทำ กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ และรวมถึงชุมชนและรัฐด้วย (Ross, 1946, p. 268)

นอกจากนี้ มุมมองของโบแดงดังกล่าว ยังมีอิทธิพลต่อมุมมองต่าง ๆ ของ แนวคิดสัญญาประชาคมในศตวรรษที่ 16 – 18 ด้วย อย่างไรก็ตาม สำหรับอริสโตเติล แล้ว หน่วยทางสังคมไม่ว่าจะในระดับเล็กอย่างชุมชนหรือระดับใหญ่อย่างรัฐ เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ที่ ต้องการค้นหาชีวิตที่ดี (good life) ในขณะที่ยามมองของโบแดงและนักคิดส่วนใหญ่

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เชื่อมโยงถึงพันธสัญญาร่วมกันในการให้กำเนิดรัฐ ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ไม่ได้เกิดจากสภาวะธรรมชาติ และถูกสร้างขึ้นภายหลังจากสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ (Das, 1975, p. 63) มุมมองที่แตกต่างกันดังกล่าว นำไปสู่ความแตกต่างในการมองอำนาจอันชอบธรรมของรัฐ จากแต่เดิมที่มีความสมบูรณ์ภายในตัวเองในอดีต มาสู่การเป็นรัฐที่มีสถานะภายใต้กฎหมาย ซึ่งอาจจะไม่ใช่เครื่องมือที่สมบูรณ์และมีเหตุมีผลมากนักในการเมืองสมัยใหม่ (Minogue, 1995, p. 106) แต่ทั้งนี้ ก็ไม่ได้หมายความว่าแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่จะแตกหักจากแนวคิดการเมืองในอดีตอย่างชัดเจน นักคิดทฤษฎีสัญญาประชาคมที่มีมุมมองเรื่องของการเกิดขึ้นของรัฐตามธรรมชาติตามแนวคิดของยุคโบราณก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ ตัวอย่างเช่น โจฮันเนส อัลทูซิอุส (Johannes Althusius) ซึ่งมองความสัมพันธ์ทางการเมืองในลักษณะของการมีรัฐตามธรรมชาติ ด้วยการเชื่อมโยงกับแนวคิดอำนาจอธิปัตย์ เพื่อเป้าหมายในการสร้างความสุขและความยุติธรรมให้กับทุกคน (Malan, 2017, p. 19–21)

นอกจากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีมุมมองทางปรัชญาการเมืองอันหลากหลายของนักคิดอื่น ๆ ต่อการเกิดขึ้นและการมีอยู่ของรัฐ ซึ่งสัมพันธ์กับการอธิบายสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ และนำไปสู่มุมมองที่หลากหลายต่อแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยเฉพาะในยุคสมัยใหม่ด้วย (Leftwich, 2004; Frazer and Hutchings, 2008; Crick, 2013) ตัวอย่างเช่น มุมมองของ ฮานนา อาเรนต์ (Hannah Arendt) ที่กล่าวถึงความสมบูรณ์ในตัวเองของความเป็นการเมือง กล่าวคือ ความเป็นการเมืองก็คือการพูดคุย และสร้างบทสนทนาระหว่างผู้คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ ต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ (Arendt, 1958, p. 5) ที่สมบูรณ์แล้วในตัวเอง (in itself) แนวคิดดังกล่าวต้องอาศัยมุมมองต่อสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ที่มีเสรีภาพเป็นเงื่อนไขหรือพื้นฐานที่สำคัญ นั่นเอง ในขณะที่ คาลล์ ชมิทท์ (Carl Schmitt) กล่าวถึงความเป็นการเมืองในลักษณะของการแบ่งแยกมิตรและศัตรู (Schmitt, 2007,

p. 12) ธรรมชาติของมนุษย์โดยนัยนี้ จึงมีลักษณะของการไม่ไว้นื้อเชื่อใจกันสูง โดยเฉพาะความไม่ไว้นื้อเชื่อใจในฝ่ายตรงกันข้ามที่ถูกนิยามว่าเป็นศัตรูกับเรา นอกจากนี้ นักรัฐศาสตร์สมัยใหม่คนอื่น ๆ เช่น ไมเคิล โอคชอท (Michael Oakeshott) อาร์ จี คอลลิงวูด (R. G. Collingwood) และ ฌาคส์ ร็องซีเอร์ (Jacques Rancière) ก็มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นการเมืองที่มาจากฐานคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของรัฐที่แตกต่างกันด้วย (Collingwood, 1995; Oakeshott, 2003; Rancière, 2010; Alexander, 2014)

ด้วยเหตุที่แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในมุมมองของนักคิดทางปรัชญาการเมืองแต่ละคนมีความแตกต่างหลากหลายสูง อีกทั้งยังเชื่อมโยงในลักษณะของการเป็นฐานคิดให้กับการมองแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นการเมืองและแนวคิดทางการเมืองอื่น ๆ ด้วย การศึกษาทางสาขาวิชาที่เชื่อมโยงแนวคิดทั้งหมดของธรรมชาติของมนุษย์และรัฐงานวิจัยในครั้งนี้ จึงมีประโยชน์อย่างมากในฐานงานวิจัยพื้นฐาน (basic research) ซึ่งรวบรวมมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ อันนำไปสู่การก่อรูปขององค์ความรู้ในทางปรัชญาการเมืองที่จะเป็นฐานคิดให้กับแนวคิดทางการเมืองอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ คุณูปการหนึ่งที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ นำมาสู่การทบทวนและตั้งคำถามพื้นฐานที่ว่า เราควรมีความคิดเกี่ยวกับรัฐและการเมืองอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์ และการเกิดขึ้น/หน้าที่ของรัฐ ในทางปรัชญาการเมือง และเพิ่มความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์ รัฐ พลเมือง และอำนาจอธิปไตย

2. เพื่อเพิ่มทางเลือกในการศึกษาปรัชญาการเมืองเพื่อใช้อธิบายแนวคิดทางการเมือง และการศึกษารัฐศาสตร์ ด้วยแนวทางประวัติศาสตร์ปรัชญา (History of Philosophy) และวงศ์วิทยา (Genealogy) อันเป็นการสร้างมุมมองแบบใหม่ที่มีต่อความเข้าใจทฤษฎีการเมืองว่าด้วยรัฐ และการมีอยู่ของรัฐ

3. เพื่อเปิดพื้นที่ในทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยพื้นฐาน (basic research) ให้มีความหลากหลายมากขึ้น จากงานวิชาการที่มีอยู่เดิม รวมถึงขยายขอบเขตในการอธิบายหลักการพื้นฐานของรัฐ ในแง่มุมเชิงวิชาการและบริบทเชิงปรัชญาการเมืองที่กว้างขึ้น อันเป็นพื้นฐานให้ก่อเกิดความรู้ทางรัฐศาสตร์ด้านการเมืองการปกครอง และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของสังคมไทยและสังคมโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงตีความ (Interpretative Analysis) ทางปรัชญาการเมือง และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการพรรณนา (Descriptive) โดยเลือกใช้วิธีการศึกษาและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก งานวิจัยนี้ดำเนินงานผ่านการค้นคว้าเอกสารทั้งปฐมภูมิ (original texts ของนักปรัชญาการเมือง) และทุติยภูมิ (งานศึกษา ตำรา เอกสาร บทความวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การตีความผ่านแนวทางการศึกษาวงศ์วิทยา (Genealogy) ในเชิงประวัติศาสตร์ปรัชญาของควอนติน สกินเนอร์ (Quentin Skinner) เป็นหลัก

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์และรัฐโดยสามารถแบ่งตามมุมมองที่เกี่ยวข้อง 4 มุมมอง โดยผู้ศึกษาเห็นพ้องกับแนวคิดของ สกินเนอร์ (Skinner, 2009) ในเบื้องต้น และปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้การทำความเข้าใจ มโนทัศน์เรื่องวงศาวิทยาของธรรมชาติมนุษย์และรัฐ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบอำนาจสมบูรณ์สูงสุด (Absolutist View)

การเชื่อมโยงธรรมชาติของมนุษย์กับคำว่ารัฐที่เป็นที่นิยมมากที่สุด มักจะถูกใช้เพื่อเรียกแทนรัฐว่าเป็น แก่นสาร (entity) ที่เปรียบเสมือน ‘องค์กายทางการเมือง’ (body politic, corpus politicum) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มแบบพิเศษของพลเมืองที่อาศัยอยู่ภายใต้อำนาจอธิปัตย์อันปกครองโดยผู้นำ หรือกลุ่มผู้นำ ที่ดำรงอยู่ในฐานะหัวของรัฐ อย่างเช่นกษัตริย์ โดยมีนัยว่า พลเมืองดังกล่าวปรากฏในลักษณะองค์กายพหุที่เป็นส่วนเดียวกับความเป็นธรรมชาติของตนเอง หรือที่เรียกว่าธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งอยู่ภายใต้และต้องอาศัยการควบคุมจากอำนาจศูนย์กลางที่เด็ดขาด โดยองค์กายพหุดังกล่าวจะไม่สามารถกระทำการอันใดได้ หากขาดซึ่งอำนาจสูงสุดที่เปรียบเสมือนหัวเรือในการกำหนดทิศทางและการบังคับให้ทำตาม คำนิยามกระบวนการพื้นฐานที่สัมพันธ์กับลักษณะดังกล่าว ได้กลายมาเป็นความเข้าใจหลักของคำศัพท์ว่ารัฐ โดยเฉพาะการตั้งคำถามที่กำหนดคำแนะนำให้กับเจ้าผู้ปกครองในกระแสของยุคเรเนซอง (Renaissance) ที่ว่าเจ้าผู้ปกครองควรจะเป็นผู้ปกครองในลักษณะอย่างไร เพื่อให้สามารถรักษาอำนาจและสถานะของตนเองภายในรัฐ หรือการทำให้ปลอดภัยจากการถูกโค่นล้มโดยกองกำลังภายในรัฐได้ (coup d'etat) โดยความเข้าใจจากยุคเรเนซองนี้ คำว่า ‘สถานะ’ (ของเจ้าผู้ปกครอง) ซึ่งเรียกว่า stato หรือ lo stato

จึงมีความหมายเดียวกับสิ่งเรียกว่า ‘รัฐ’ (state) ทั้งในภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส และคำว่า *staat* ในภาษาเยอรมันในเวลาต่อมา (Providera, 2021)

ในประเด็นนี้ มาคิอาเวลลี (Machiavelli) ถือเป็นนักคิดคนสำคัญที่โดดเด่นท่ามกลางบรรดานักคิดทางการเมืองทั้งหลาย ที่ได้เน้นถึงจุดยืนของความคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคงรักษาไว้ซึ่งสถานะของเจ้าผู้ปกครอง (*mantenere lo stato*) (Hexter, 1973, p. 152) ในงานเรื่อง *The Prince* บทที่ XVIII และ XIX มาคิอาเวลลีมองว่า มนุษย์มีคุณลักษณะส่วนใหญ่ทางด้านจิตวิทยา ที่มักจะเรียกว่า ‘ธรรมชาติของมนุษย์’ ซึ่งเป็นรากฐานที่ลึกที่สุดของพฤติกรรมซ้ำ ๆ นั่นก็คือ นิยที่หลอกลวง ไม่น่าไว้วางใจ และเห็นแก่ตัวอยู่เสมอ ลักษณะดังกล่าว ไม่เพียงสามารถอธิบายพฤติกรรมของพวกเขาได้อย่างมีเหตุมีผลเท่านั้น แต่ยังสามารถทำให้คาดการณ์พฤติกรรมของพวกเขาได้อีกด้วย สำหรับมาคิอาเวลลีแล้ว มนุษย์กระทำการตามความโน้มเอียงตามธรรมชาติของแต่ละปัจเจกชน บางคนระแวงระวัง บางคนใจร้อน หากคนที่มีความระแวงระวังถูกเรียกให้กระทำในเวลาที่ต้องใช้ความกล้า เขายอมล้มเหลว เช่นเดียวกัน หากคนใจร้อนถูกบังคับให้กระทำภายใต้สถานการณ์ที่ต้องใช้ความระมัดระวัง เขาก็จะถึงหายนะ ธรรมชาติของมนุษย์มีแนวโน้มที่จะผิดสัญญา พวกเขาประทับใจในภาพลักษณ์และผลลัพธ์ได้อย่างง่ายดาย พวกเขาเห็นแก่ตัวแต่ค่อนข้างไร้เดียงสา พวกเขาเคารพและยกย่องคุณธรรม แต่ส่วนใหญ่ไม่มีในตัวเอง มาคิอาเวลลีกล่าวว่าคงจะดีไม่น้อยหากมนุษย์สามารถปรับทัศนคติไปตามกาลเทศะ แต่อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Berridge, 2001, p. 539, 544; Cesa, 2014, p. 8; Bueno da Rosa, 2019)

แม้ว่าลักษณะเฉพาะทางจิตวิทยาของมนุษย์ตามธรรมชาติจะมีความทะเยอทะยาน แต่มนุษย์ก็ยังมีความกลัว โดยเฉพาะความกลัวที่จะสูญเสีย เป็นตัวขับเคลื่อนด้วยเช่นกัน ด้วยความจำเป็นในเรื่องความกลัวว่าจะไม่ปลอดภัย เปิดพื้นที่

ให้กับการใช้คุณธรรม (virtù) และเกียรติยศ (glory) ที่ดำเนินการโดยเจ้าผู้ปกครอง ไม่ใช่เพียงการปกครองระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในโชคชะตาตามธรรมชาติ ในผลงานของมาคิอาเวลลี ได้เน้นย้ำเสมอถึง ‘สิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องทำ’ โดยมักจะกล่าวในทำนองที่ว่า ถ้าเจ้าผู้ปกครองไม่ทำตามเช่นนั้น ก็จะถูกเกลียด และก็จะสูญเสียสถานะของการเป็นผู้ปกครองไป และการรักษาไว้ซึ่งสถานะของตน ก็จะนำไปสู่การรักษาไว้ซึ่งสถานะของรัฐ ซึ่งก็จะย้อนกลับมาสู่การรักษาสถานะของการเป็นเจ้าผู้ปกครองต่อไป หน้าที่ของผู้ปกครองในฐานะผู้มีอำนาจสมบูรณ์เบ็ดเสร็จ จึงต้องรักษาไว้ซึ่งองคาพยพทางการเมืองให้มีสุขภาพที่ดีและความเจริญรุ่งเรืองอยู่เสมอ สำหรับมาคิอาเวลลีแล้ว เจ้าผู้ปกครองที่งามสง่าจะต้อง “ทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า เขา (เจ้าผู้ปกครอง) จะสามารถดูแลรักษาชีวิตของตนเองและรัฐของตนให้ปลอดภัยได้” (Machiavelli, 1961, p. 141)

การมองรัฐในฐานะของอำนาจสมบูรณ์เบ็ดเสร็จนี้ ได้นำมาซึ่งการพัฒนาความคิดของการเมืองในยุโรป และพัฒนามาสู่แขนงของความคิดทางการเมืองแบบเบ็ดเสร็จ 2 รูปแบบในยุคสมัยใหม่ ในด้านหนึ่ง แนวคิดอำนาจเบ็ดเสร็จของกษัตริย์ได้สร้างนักคิดทางศาสนาและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับอำนาจอธิปไตยสูงสุดภายในรัฐ (soveraineté, summa potestas, suprema potestas) อย่างฟรานซิสโก เดอ วิโทเรีย (Francisco de Vitoria) โรเบิร์ต เบลลามีน (Robert Bellarmine) ฟรานซิสโก ซัวเรซ (Francisco Suárez) และโจฮันเนส อัลทูซิอุส (Johannes Althusius) ซึ่งยืนยันว่าอำนาจของผู้ใดก็ตามในการปกครองจะต้องเป็นอำนาจที่ดำรงอยู่อย่างครอบคลุมชุมชนนั้น ๆ ทั้งหมด ผู้ปกครองจึงต้องเป็นผู้ปกครองแบบเบ็ดเสร็จสมบูรณ์เหนือองคาพยพของรัฐทั้งหมด (Kellison, 1621; Skinner, 2009, p. 329) โดยรูปแบบความคิดทางการเมืองในลักษณะนี้ มีต้นกำเนิดจากงานของฌอง โบแดง (Jean Bodin) ในเรื่อง Six Books of the Commonwealth ที่ตีพิมพ์ในปี 1576 และ

ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษครั้งแรกในปี 1606 โบแดงเริ่มต้นจากการตั้งเงื่อนไขในการทำ ความเข้าใจมนุษย์ตามธรรมชาติด้วยการผูกติดธรรมชาติมนุษย์ไว้กับแนวคิดทาง เทววิทยา ภายใต้ระเบียบที่มีเหตุผลซึ่งพระเจ้าทรงสร้างขึ้น และควบคุมโดยกฎ ธรรมชาติตามที่พระองค์กำกับไว้ ซึ่งพระองค์ได้ให้ทางเลือกทั้งความเมตตากรุณาและ ความชั่วร้ายไว้ให้กับมนุษยชาติบนโลก โดยมนุษย์สามารถใช้เจตจำนงเสรีของตนเองใน การเลือกประพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เอง (Power, 2020, p. 502)

ในการทำ ความเข้าใจสังคมการเมืองหรือรัฐธรรมาธิปไตย โบแดงอาศัยแนวคิด เรื่องอำนาจสูงสุดของพระเจ้ามาอธิบาย โดยตั้งคำถามที่ว่า อะไรที่ก่อรูปเมืองหรือรัฐ ขึ้นมา ตัวเขาเองให้คำตอบว่า ไม่ใช่ตัวเมืองหรือผู้คนที่สร้างรัฐขึ้นมา แต่เป็นสมาคมของ ผู้คนที่ยอมต่อองค์อธิปัตย์เพียงหนึ่งเดียวในฐานะหัวของรัฐ เปรียบเหมือนกับอำนาจ สูงสุดของพระเจ้า แม้ว่าในอาณาเขตของรัฐธรรมาธิปไตยดังกล่าวจะมีเพียง 3 ครั้วเรือนก็ ตาม หากผู้คนทั้งหมดยอมจำนนต่ออำนาจอธิปัตย์เพียงหนึ่งเดียว ก็ถือเป็นรัฐแล้ว (Bodin, 1606) นอกจากนี้นักทฤษฎีทางสังคมอย่างโบแดงก็ยังเห็นด้วยกับบอริสโตเติลใน การแบ่งอำนาจของผู้ปกครองรัฐแบบ *potestas* และ *imperium* ออกจากอำนาจของ ผู้ปกครองแบบพ่อปกครองคนในบ้าน (Ross, 1946, p. 270) ซึ่งทั้งอำนาจของ ผู้ปกครองรัฐและอำนาจของผู้ปกครองบ้าน ล้วนเป็นอำนาจที่ดำรงอยู่ตามสภาวะ ธรรมชาติ โดยไม่มีการจัดตั้งรัฐ ด้วยเหตุที่ว่า สำหรับโบแดงแล้ว มนุษย์ดำเนินชีวิตที่ เกี่ยวพันกับครอบครัวในลักษณะเดียวและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกับสภาวะธรรมชาติ และรัฐก็คือ "การรวมกลุ่มของครอบครัวและการครอบครองทรัพย์สินร่วมกัน ปกครอง โดยอำนาจสูงสุดและด้วยเหตุผล" (Bodin, 1606) กล่าวอีกนัยหนึ่ง สมาคมในรูปแบบ ของครอบครัวเป็นพื้นฐานและจุดเริ่มต้น ซึ่งในเวลาต่อมา ได้รับการพัฒนาสู่ระบบ การแบ่งงานกันทำ กลุ่มงานขนาดเล็ก สหภาพความร่วมมือ และชุมชน/รัฐ (Ross, 1946, p. 268) มุมมองดังกล่าว สามารถพิจารณาได้ว่า การเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของรัฐ

ไม่ได้มาจากการพัฒนาการตามธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง หากแต่เป็นสมมติของ
ผู้คนต่างหาก ที่ให้สถานะกับตัวรัฐ ในฐานะสิ่ง (entity) ที่มีอยู่และดำรงอยู่ภายใต้
ข้อตกลงของความยินยอมบางอย่าง ซึ่งเข้าใจได้ในนามของสิ่งที่เรียกว่า ‘กฎหมาย’
นั่นเอง นอกจากนี้ นักกฎหมายและปรัชญาการเมืองแบบคาลวิน (Calvinist) อย่าง
โจฮันเนส อัลทุซซุส (Johannes Althusius) ก็ยืนยันถึงการมีอยู่ของอำนาจอธิปไตยตาม
ธรรมชาติ ดังเช่นอำนาจบริสุทธ์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ โดยมองว่าการมีอยู่ของอำนาจรัฐ
และองค์อธิปัตย์ดังกล่าว จะนำมาซึ่งความสุขและความยุติธรรมให้กับทุกคนภายใน
ขอบเขตของอำนาจอธิปัตย์ได้ (Malan, 2017, p. 19–21)

ความคิดทางการเมืองแบบเบ็ดเสร็จในอีกรูปแบบหนึ่ง พบว่าอำนาจเบ็ดเสร็จ
ของกษัตริย์ได้นำไปสู่จินตภาพของรัฐแบบ ‘หัว-ร่างกาย’ โดยผู้นำแทนด้วยหัวที่มี
อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และประชาชนแทนด้วยร่างกาย ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในแนวคิด
ที่เรียกว่า ‘เทวสิทธิราชย์’ (Divine Right of Kings) โดยพบได้จากคำปราศรัยของ
กษัตริย์อย่างพระเจ้าเจมส์ที่ 1 (King James I) ของอาณาจักรบริเตนใหญ่ ในปี 1605
พระเจ้าเจมส์ที่ 1 แถลงต่อรัฐสภาว่า “สถานะของกษัตริย์เป็นสิ่งที่สูงสุดในโลก เพราะ
กษัตริย์ไม่เพียงแต่เป็นแม่ทัพของพระเจ้าบนโลกมนุษย์ และนั่งบนบัลลังก์ของพระองค์
เท่านั้น แต่ว่าแม้แต่โดยพระองค์เอง (กษัตริย์ - ผู้เขียน) ก็ยังถูกเรียกว่าเป็นพระเจ้า
ทั้งหลาย (The state of monarchy is the supremest thing upon earth; for
kings are not only God's lieutenants upon earth, and sit upon God's throne,
but even by God himself are called gods)” (James, 1609) โดยนัยนี้ กษัตริย์
จึงเป็นผู้ที่ถูกแต่งตั้งโดยพระเจ้าด้วยตัวของกษัตริย์เอง โดยอำนาจสูงสุดเหนือดินแดน
รัฐของตนเอง เพื่อปกครองเหนือองคาพยพของรัฐทั้งหมดของเขา ทั้งนี้ มุมมองดังกล่าว
เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางผ่านการถ่ายทอดของเซอร์ โรเบิร์ต ฟิล์มเมอร์ (Sir Robert
Filmer) ผู้มีชื่อเสียงในศตวรรษที่ 7 ของอังกฤษ ในฐานะผู้ปกป้องอำนาจเทวสิทธิ์ของ

กษัตริย์ โดยการตอบโต้แนวคิดที่เชื่อว่ามนุษยชาติกำเนิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างอิสระเสรีจากการปกครองทุกรูปแบบ โดยฟิล์มเมอร์มองว่าแนวคิดดังกล่าวไม่ถูกต้อง เนื่องจากกษัตริย์ไม่ได้รับอำนาจมาจากประชาชน แต่รับโดยตรงมาจากการสถาปนาโดยตรงจากพระเจ้าด้วยตัวเอง กษัตริย์จึงเปรียบเสมือนผู้สำเร็จราชการแทนของพระเจ้านบนโลกมนุษย์ และจะต้องมีอำนาจสูงสุดและไม่ต้องถูกตั้งคำถาม อยู่เหนือองคาพยพทั้งหมดในรัฐหรืออาณาจักร (Skinner, 2009, p. 330)

2. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบมวลชน (Populist View)

ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบมวลชนเป็นมุมมองที่ตรงข้ามกับมุมมองแบบสมบูรณเดิตชาติ โดยมุมมองนี้ยืนยันถึงความเข้าใจที่ว่า มนุษย์มีสภาวะตามธรรมชาติในลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมาก แต่กระนั้นก็มีแนวโน้มที่จะนำเอาความแตกต่างของปัจเจกแต่ละคนรวมเข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องส่วนรวม ตัวอย่างเช่น ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ล้วนเป็นสิ่งที่มียู่มาก่อนรัฐหรือสังคมการเมือง ดังนั้นการรวมตัวกันของผู้คนในสภาวะธรรมชาติเข้าสู่การเป็นรัฐแบบมวลชน จึงไม่ใช่ลักษณะของการรวมสมาชิกทั้งหมดในสังคมเฉพาะพื้นที่หนึ่งใด แต่เป็นแต่เป็นการรวมตัวของกลุ่มที่มีความโดดเด่นในสิทธิของตนเองที่เหมือนกัน และมีอัตลักษณ์ร่วมกันผ่านความทุกข์ยาก ชุติของประเพณี และโชคชะตา (Urbinati, 2017; Blokker, 2019, p. 542) สำหรับมุมมองรัฐของแบบมวลชนแล้ว รัฐจึงสามารถเปรียบได้เสมือนกับการรวมกลุ่มของสหภาพมวลชน (civil union) หรือการรวมกลุ่มของผู้คน ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ว่าได้เคยเกิดขึ้นและดำรงอยู่มาก่อนแล้วตามสภาวะธรรมชาติ โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ปกครองที่กระทำทางการเมืองแทนในสภาวะของการมีสังคมการเมือง ในรัฐแบบมวลชนดังกล่าวนี้ อำนาจอธิปไตยที่เป็นหนึ่งเดียวจึงถือเป็นสิ่งที่อยู่ติดตัวประชาชนทั้งหมดในรัฐ อันเป็นผลพวงที่มีมาตั้งแต่ที่พวกเขาอยู่ในสภาวะธรรมชาติก่อนที่จะมีรัฐหรือสังคมการเมือง และผู้นำหรือรัฐบาลที่มีอำนาจในการปกครอง ก็เป็นตัวแทนที่ถูก

เลือกขึ้นมาโดยประชาชนผู้ที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยที่ประชาชนต้องสามารถเรียกคืนอำนาจในการปกครองนั้นเมื่อไม่เป็นที่พอใจจากการที่ผู้ปกครองทำให้อำนาจอธิปไตยเสื่อมลงได้ (Skinner, 2011) ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า มุมมองนี้ก็ยืนยันถึงจินตภาพของรัฐแบบ ‘หัว-ร่างกาย’ ด้วยเช่นเดียวกับแนวคิดอำนาจอธิปไตย หากแต่ส่วนของร่างกายที่ถือครองอำนาจอธิปไตย ไม่ใช่หัวตามที่อ้างถึงในทฤษฎีทวิลักษณ์ แต่เป็นร่างกาย นั่นเอง

ความคิดแบบรัฐมวชนมีที่มาจากกระแสทางการเมืองสองกระแส กระแสแรกมีที่มาจากการทำทนายระบอบการปกครองในฝรั่งเศส อันเป็นความพยายามในการหยุดยั้งอิทธิพลของศาสนาที่ทำการบังคับต่อร่างกายของผู้คน โดยปรากฏในข้อเขียนที่ถูกเขียนขึ้นโดยผู้ที่ใช้นามแฝงว่า สตีเฟน จูเนียส บรูตัส (Stephen Junius Brutus) เรื่อง *Vindication Against Tyranny* และตีพิมพ์ในฝรั่งเศสในช่วง 1579 ซึ่งกล่าวถึงสงครามศาสนาของฝรั่งเศสในปี 1578 ที่มีขึ้นเพื่อต่อต้านกษัตริย์ กระแสดังกล่าวยืนยันถึงความคิดที่ว่า แม้การปกครองจะแสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้ปกครอง แต่ก็ต้องไม่ลืมว่าอำนาวดังกล่าวมีที่มาจากอำนาจอธิปไตยของประชาชน ซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งผู้ปกครอง และเป็นอำนาจที่สามารถเรียกคืนได้หากผู้ปกครองไม่ได้ทำตามร่างกายขององค์อธิปัตย์ นอกจากนี้ การต่อต้านการปกครองของศาสนาในฝรั่งเศสยังส่งไม้ต่อไปสู่การปฏิวัติของอังกฤษในศตวรรษที่ 17 โดยเฉพาะการต่อต้านราชวงศ์สจวร์ต (Stuart) และความพยายามในการยกเลิกการปกครองโดยราชวงศ์ของรัฐสภา ในช่วงปี ค.ศ. 1640 – 1649 ด้วย แนวทางในการปฏิวัติอังกฤษดังกล่าว พบได้ในงานของ จอห์น ล็อก (John Locke) ซึ่งตอบคำถามถึงการที่ทรราชได้เข้าแย่งชิงอำนาจอธิปไตยจากประชาชน ว่าแท้ที่จริงแล้วอำนาจดั้งเดิมดั้งเดิมของประชาชนไม่ได้หายไปไหน แต่ติดอยู่กับประชาชนตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นอำนาจที่มอบให้กับรัฐบาลเพื่อการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีร่วมกัน ดังนั้น สมบัติของอำนาจอธิปไตยจะประจักษ์ได้

ก็ต่อเมื่อสมบัติของประชาชน และความเป็นประชาชนมีความเท่าเทียมกับการเป็นรัฐ รวมทั้งมุมมองของจอห์น มิลตัน (John Milton) เลขาธิการคนสำคัญของโอลิเวอร์ ครอมเวล (Oliver Cromwell) ที่เรียกร้องให้มีรัฐที่เสรีจากการปกครองของกษัตริย์ โดยส่วนหนึ่งของงานของมิลตัน ที่ชื่อว่า The Tenure of Kings and Magistrates ได้ กลายเป็นต้นแบบให้กับข้อเขียนต่าง ๆ ของบิดาผู้ก่อตั้งสหรัฐอเมริกาที่ยึดถือใน เจตจำนงเสรีตามธรรมชาติของประชาชน อำนาจอธิปไตยถูกครอบครองโดยร่างกาย ของประชาชนหรือรัฐตลอดเวลา และไม่สามารถที่จะเอาออกจากพวกเขาได้โดยไม่ ละเมิดสิทธิโดยกำเนิดตามธรรมชาติของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ เจตจำนงเสรีตามธรรมชาติ ของมนุษย์ จึงไม่ได้หายไปเมื่อพวกเขาเข้ามาอยู่ในรัฐแล้ว ในทางเดียวกัน ก็ยินยอมให้ พวกเขาคงไว้ซึ่งอำนาจในการถอดผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งที่พวกเขาตัดสินว่าเป็นกบฏ ต่อกฎหมายและเป็นศัตรูของรัฐ ออกจากการดำรงอำนาจในการปกครอง (Skinner, 2011)

สำหรับกระแสของรัฐแบบมวลชนในรูปแบบที่สอง มีที่มาจากแนวคิดของ การมีรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ในเชิงกว้าง นั่นก็ คือรัฐธรรมนูญภายใต้สาธารณรัฐนิยม (republicanism) ซึ่งปรากฏผ่านข้อเขียน ภาษาอังกฤษของเจมส์ แฮริงตัน (James Harrington) และ อัลเกอร์นอน ซิดนีย์ (Algernon Sidney) รวมถึงบิดาผู้ก่อตั้งของสหรัฐอเมริกา (Founding Fathers of the United States) ซึ่งแสดงให้เห็นการปกครองของเสรีชนภายในรัฐเสรี ที่แตกต่าง กับการปกครองแบบอำนาจสมบูรณ์ของกษัตริย์ ที่เหล่าประชาชนไม่ได้มีอิสระเสรีใน การปกครองตนเอง (Skinner, 2011)

3. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองแบบรัฐสมมติ (Fictional View)

ความคิดที่ถูกจัดว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองแบบรัฐสมมติ ปรากฏ ให้เห็นผ่านทฤษฎีเรื่องรัฐของโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ในบทที่ 13 อันเลื่องชื่อ

ของงานเรื่อง Leviathan (1651) โดยฮอบส์วาดภาพสิ่งที่ถูกเรียกว่าเงื่อนไขตามธรรมชาติของมนุษย์ว่ายังเป็นสภาวะที่ไม่ได้มีสังคมอยู่ ดังนั้น จึงไม่มีแม้กระทั่งสิ่งที่เรียกว่าอำนาจอธิปไตยของปวงชนดำรงอยู่ด้วย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงข้ามอย่างสิ้นเชิงกับมุมมองของวงศาวทิตยาแบบที่สอง หรือมุมมองแบบมวลชน ทั้งนี้ ทฤษฎีรัฐบาลแบบมวลชนเชื่อว่า สังคมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ตามสภาวะธรรมชาติ ซึ่งฮอบส์วิจารณ์ว่าเป็นเพียงภาพลวงตา สำหรับฮอบส์แล้ว สภาวะธรรมชาติเป็นสภาวะแห่งสงครามที่มนุษย์แต่ละคนทำต่อกันและกัน (war of all against all) เมื่อไหร่ก็ได้ เพราะพวกเขาไม่คิดว่าตนเองไม่สมควรได้ในสิ่งที่ตนเองอยากได้ จึงไม่สามารถไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ และนั่นทำให้ชีวิตของมนุษย์อยู่อย่าง “โดดเดี่ยว ยากแค้นลำเค็ญ น่ารังเกียจ ป่าเถื่อน และมีอายุขัยสั้น” (Hobbes, 1651/1997, p. 78)

แนวคิดของฮอบส์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วงกลางของศตวรรษที่ 17 ฮอบส์ไม่ได้เป็นแค่เป็นศัตรูของแนวคิดรัฐบาลแบบมวลชน แต่ยังเป็นศัตรูกับทฤษฎีเทวสิทธิ์ของกษัตริย์อีกด้วย เพราะสำหรับฮอบส์แล้ว อำนาจอธิปไตยของพระราชา เป็นเพียงการเป็นตัวแทนของประชาชน ที่ตัดสินใจร่วมกันก้าวออกจากสภาวะธรรมชาติ มาอยู่ในสภาวะที่มีสังคมหรือรัฐ อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจในการปกครองของผู้ปกครองทั้งหลายจึงเป็นสิ่งสมมติ ที่จะมีตัวตนก็ต่อเมื่อต้องได้รับการยินยอมผ่านการทำพันธสัญญาจากประชาชนเสียก่อน ซึ่งรวมถึงอำนาจอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าด้วย รัฐและสังคมการเมืองสำหรับฮอบส์ จึงเป็นเพียงสิ่งที่ถูกสร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นจากมนุษย์เท่านั้น ไม่ใช่สิ่งที่เกิดตามธรรมชาติ หรือถูกสร้างขึ้นโดยพระเจ้า และอำนาจอธิปไตยก็เปรียบเสมือนตัวแทน (representative) ของอำนาจที่ได้รับการยินยอมเห็นชอบให้ปกครอง ตัวแทนดังกล่าวมีนัยถึงผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะสามารถพูดแทนเจตจำนงของประชาชนได้ ไม่ใช่การมอบอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งหมดในนามของประชาชน ดังนั้น เจตจำนงของประชาชนกับของตัวแทนจึงต้องเป็นสิ่งเดียวกัน (Skinner, 2011)

อำนาจอธิปไตยในแง่นี้ ถือเป็นตัวแทนของเจตจำนงเพียงหนึ่งเดียวของรัฐ และคนที่ซึ่งเป็นตัวแทนดังกล่าว ก็คือคนของรัฐ (the person of the state; persona civitatis) หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า อำนาจอธิปไตยนี้ ในด้านหนึ่งก็คือตัวแทนของประชาชนในรัฐที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อดูแลสิ่งสาธารณะร่วมกัน (common good) และในอีกด้านหนึ่ง ก็คือรัฐนั่นเอง (Apeldoorn, 2020; Skinner, 2011)

4. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบอำนาจรัฐธรรมนูญนิยมและอำนาจเชิงสถาปนา (Constitutionalism and Constituent Power)

ความคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ ในลักษณะที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับความคิดเรื่องรัฐและอำนาจอธิปไตย ดูเหมือนจะเป็นสิ่งมีความซับซ้อนเมื่อมองจากมุมมองแบบอำนาจรัฐธรรมนูญนิยมและอำนาจเชิงสถาปนา ในขณะเดียวกัน ความท้าทายในเรื่องอำนาจอธิปไตยของรัฐในมิติทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่ ยิ่งเพิ่มทวีความซับซ้อนขึ้น ในด้านหนึ่ง เมื่อรัฐสมัยใหม่นี้ถึงอำนาจอธิปไตย นักวิชาการส่วนหนึ่งซึ่งนำโดยแมกซ์ เว็บบอร์ (Max Webber) กล่าวถึงสถานะธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะของการดำรงอยู่แบบปัจเจกที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองอย่างมีเหตุผล อันเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตามธรรมชาติ (Innate Self-Interest Rationality) แต่สถานะธรรมชาติของมนุษย์ดังกล่าว ขาดซึ่งการกำหนดเป้าหมายสิ้นสุด (end) ของมนุษย์อย่างที่สามารถเกิดขึ้นได้ในสภาวะของการมีสังคม เมื่อปัจเจกแต่ละคนมารวมกลุ่ม (Collectivity of Individuals) และกำหนดเป้าหมายเชิงคุณค่าอย่างมีเหตุผลจากการเรียนรู้ร่วมกัน (Learned Value Rationality) (Wallace, 1990, p. 210, 217) อย่างไรก็ตาม เว็บบอร์เลือกที่จะเบนเข็มการทำความเข้าใจมิติทัศน์เรื่องอำนาจอธิปไตยไปที่ระบบของการใช้อำนาจ หรือก็คือระบบราชการ (Skinner, 2011)

ในอีกด้านหนึ่ง การทำความเข้าใจอำนาจอธิปไตย ได้ถ่างโอบมาที่การมุ่งเน้นเรื่องความชอบธรรมในขอบข่ายของการใช้อำนาจ ภายใต้เงื่อนไขของข้อเท็จจริงทาง

การเมืองระหว่างประเทศที่ว่าอำนาจอธิปไตยของรัฐสมัยใหม่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์อธิปไตยภายในรัฐอีกต่อไป โดยเฉพาะภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ตัวอย่างเช่น การเกิดขึ้นของสันนิบาตชาติ (League of Nations) ที่ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจอย่างถูกโอนไปที่ระบบ ระเบียบ ค่านิยม ประเพณี หรือองค์การระหว่างประเทศ ที่ในบางเรื่องก็ดูเหมือนว่าอาจจะเหนือกว่าอำนาจอธิปไตยภายในประเทศ สิ่งที่จะหมายถึงองค์อธิปไตยในยุคสมัยใหม่ จึงเป็นสิ่งที่ แฮโรลด์ ลาสกี (Harold Laski) เรียกว่า เป็นสิ่งที่จะต้องสามารถสั่งการได้โดยไม่มีการสั่งการ (Laski, 1919) มุมมองของรัฐในด้านนี้ จึงได้ขยายความเข้าใจจากการผูกติดกับอำนาจอธิปไตยในสังคมการเมืองหนึ่ง ๆ ตามหัวข้อด้านบนก่อนหน้านี้ มาสู่การเน้นที่ขอบเขตของอำนาจทางกฎหมาย นั่นก็คือ มุมมองแบบอำนาจอธิปไตยรัฐธรรมนูญนิยม (constitutionalism) ซึ่งกล่าวถึงรัฐในแง่ของรัฐธรรมนูญหรืออำนาจสูงสุดของอำนาจอธิปไตยที่บรรจุไว้ซึ่งที่มาและขอบเขตของการใช้อำนาจทางการเมืองและอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย ที่สอดคล้องกับสภาวะธรรมชาติ (state of nature) ของทั้งมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายบนโลกนี้

มนทัศน์เรื่องรัฐธรรมนูญนิยมดังกล่าวเชื่อมโยงกับประเด็นเรื่องอำนาจอธิปไตย 2 รูปแบบ ได้แก่ อำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย (constituted power) และอำนาจในการสถาปนากฎหมาย (constituent Power) อำนาจรูปแบบแรกหรืออำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวพันกับความชอบธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ประชาชนต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ก่อนหน้านี้ โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายของรัฐ (authority) ในแง่นี้ อำนาจของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จึงไม่ใช่สิ่งที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และสรรพสิ่งต่าง ๆ แต่เป็นสิ่งที่ถูกก่อรูปขึ้นภายหลัง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามตัวบทกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการบังคับใช้ในสังคม

อำนาจรูปแบบที่สอง ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกในงานวิจัยนี้ว่าอำนาจสถาปนา ถูกอธิบายไว้อย่างชัดเจนในช่วงการปฏิวัติฝรั่งเศส โดยนักการเมืองชาวฝรั่งเศสนามว่า เอ็มมานูเอล ซีเยส์ (Emmanuel Sieyès) แม้ว่าซีเยส์จะไม่ได้กล่าวถึงรัฐหรือสังคมการเมืองอย่างตรงไปตรงมา แต่ความคิดของเขาเรื่อง ‘ชาติ’ (nation) ก็มีนัยของการทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว โดยซีเยส์มองว่า ‘ชาติ’ เป็นองค์ประกอบของผู้ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ที่ดำรงอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายสามัญ (common law) และถูกนำเสนอโดยองค์กษัตริย์กษัตริย์คนเดียวกัน ประเด็นสำคัญก็คือ องค์ประกอบทางสังคมดังกล่าวไม่สามารถอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด ๆ ได้อย่างถาวร เพราะการดำรงอยู่ของผู้คนที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันนี้ ไม่สามารถละทิ้งสิทธิในเจตจำนงของตนเองได้ แม้ว่าภายหลังจะมีการก่อร่างสร้างสิ่งที่เรียกว่ากฎหมายหรือคำสั่งในการพิพากษาต่าง ๆ ขึ้นมาแล้วก็ตาม ในขณะที่อำนาจของชาติหรือองค์ประกอบของผู้คนในการแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเป็นสิ่งที่ได้โดยไม่จำกัด ตัวแทนของชาติยังคงต้องดำเนินการตามข้อกำหนดและขั้นตอนที่บรรจุอยู่ในนั้น ซึ่งในบางครั้ง อาจจะทำให้เกิดการสับสนและหลงลืมไปว่าการใช้เจตจำนงของตัวแทนชาติเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เดียวกับอำนาจอธิปไตย แต่แท้จริงแล้ว เจตจำนงของตัวแทนชาติไม่ใช่สิ่งเดียวกับเจตจำนงของชาติหรืออำนาจอธิปไตย ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชาติที่มีอำนาจเหนือกว่ากฎหมาย และไม่สามารถอยู่ภายใต้กฎหมายใดได้อย่างถาวร แม้กฎหมายดังกล่าวจะเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐก็ตาม สำหรับผู้วิจัยแล้ว อำนาจสถาปนาในแบบที่สองดังกล่าว มีลักษณะเด่น 3 ประการ ในประการแรก คำว่า ชาติ รัฐ อำนาจอธิปไตย สังคมการเมือง องค์อธิปัตย์ องค์ประกอบทางการเมือง และการรวมตัวของผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในมุมมองของแนวคิดอำนาจสถาปนาล้วนเป็นสิ่งเดียวกัน ประการต่อมา ชาติในฐานะผู้ถืออำนาจสถาปนา เป็นสิ่งที่มีสถานะเดียวกับปัจเจกบุคคลที่ดำรงอยู่ในสภาวะธรรมชาติ อำนาจสถาปนาในรูปแบบ

ที่สอง จึงแตกต่างจากอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายในแบบแรกที่มีองรัฐและอำนาจรัฐแยกออกจากมนุษย์ตามธรรมชาติ ในขณะที่สภาวะธรรมชาติของมนุษย์ตามมุมมองของอำนาจสถาปนา คือสิ่งเดียวกับสภาวะของพวกเขาในชาติหรือสังคมการเมือง และประการที่สาม ด้วยเหตุนี้ การใช้เจตจำนงของพวกเขาจึงต้องอยู่เหนือกว่า และเป็นอิสระจากรูปแบบของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด ๆ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เจตจำนงของผู้คนในชาติก็คือกฎหมายในตัวเอง และเป็นกฎหมายที่สูงสุดเหนือกฎหมายอื่นใดภายในรัฐ แม้กระทั่งกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ตาม (Arvidsson, Brännström and Minkinen, 2020, pp. 1 – 7)

อำนาจสถาปนามีที่มาจากสมมติฐานเบื้องต้นในยุครู้แจ้ง (Enlightenment) 2 หลักการพื้นฐาน ได้แก่ หลักการที่ว่าแหล่งที่มาสูงสุดของอำนาจทางการเมืองทั้งหมด ตั้งอยู่บนสิ่งที่เรียกว่า ‘ประชาชน’ (the people) และหลักการที่ว่า ‘รัฐธรรมนูญ’ คือเอกสารที่ถูกสร้างขึ้นโดยเฉพาะ ภายใต้หลักการพื้นฐานทั้ง 2 ดังกล่าว มโนทัศน์เรื่องอำนาจสถาปนาจะเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ก็ต่อเมื่อใช้ควบคู่ในบริบทของรัฐธรรมนูญที่เป็นเครื่องมือทางกฎหมายซึ่งได้รับอำนาจมาจากหลักการของการตัดสินใจด้วยตนเองของปวงชน (popular self-determination) (Loughlin, 2017, p. 2 - 3) ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงเป็นสิ่งที่เปิดเผยให้เห็นถึงอำนาจสถาปนาของประชาชน ในการจัดทำและการจัดทบทวนของโครงสร้างใหม่ของสถาบันที่พวกเขาอยู่ภายใต้การปกครองนั้น (Loughlin, 2017, p. 3) ในประเด็นนี้ แอนเดรส คาลยวาส (Andreas Kalyvas) แสดงทรรศนะว่า อำนาจสถาปนาถือเป็นประชาธิปไตยสมัยใหม่ที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงแค่เพราะเป็นความคิดที่เกิดขึ้นในชุมชนทางการเมืองสมัยใหม่ หรือเป็นอำนาจที่ก่อให้เกิดชุมชนประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะแนวคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่เป็นสิ่งที่สามารถพบได้ก็ต่อเมื่อพิจารณาควบคู่ไปกับมโนทัศน์เรื่องอำนาจสถาปนานั่นเอง (Kalyvas, 2018, p. 87 – 117)

มุมมองเชิงทฤษฎีของอำนาจเชิงสถาปนาแสดงให้เห็นภาพในเชิงทฤษฎีของอำนาจทางการเมืองที่กว้างขวาง ไม่ประนีประนอม มีลักษณะปลายเปิด และเป็นรูปแบบเชิงอำนาจที่เป็นรูปธรรม แต่ในอีกทางหนึ่ง ก็แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการใช้อำนาจเมื่อพิจารณาย้อนกลับไปยังหลัง เมื่ออำนาจสถาปนาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแบกรับน้ำหนักของความชอบธรรม ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าอำนาจสถาปนาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงเท่าที่อยู่ในขอบเขตทางการเมืองเท่านั้น กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การสร้างความตึงให้กับอำนาจสถาปนาของประชาชนในช่วงของการกำเนิดและช่วงของการขยายตัวของอำนาจ รวมทั้งความจำเป็นของอำนาจในการแสดงรูปแบบในลักษณะจำกัดหรือบางส่วนนั้น ดูจะไม่แตกต่างกันเลยกับการแบ่งแยก (ก) อำนาจเบ็ดเสร็จของพระเจ้าในเชิงนามธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับจำนวนการกระทำที่เป็นไปได้ทั้งหมดที่พระเจ้าจะสามารถเลือกได้แต่กลับไม่เลือก ออกจาก (ข) การกระทำที่พระเจ้ามีพระประสงค์ที่จะทำจริง ๆ ที่สอดคล้องกับคำสั่งที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยธรรมชาติและความเมตตาของพระองค์ (Oakley, 2005) หรือก็คือปัญหาของอำนาจสถาปนาในการสร้างความชอบธรรมด้วยการสร้างข้ออ้างให้กับการตัดสินใจในอดีตที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน นั่นเอง

นอกจากแนวทางทั้ง 4 มุมมองที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในงานวิจัยครั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นผ่านอุดมการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ โดยใช้หลักเกณฑ์ทางด้านมิติของการแทรกแซงรัฐที่แตกต่างกัน ใน 2 มิติ มิติประการแรกเกี่ยวข้องกับบทบาทของรัฐในการกำหนดกรอบของกฎหมายต่อสังคม ซึ่งมุ่งเน้นการปกป้องอาณาเขตของรัฐจากการรุกรานจากภายนอก และการรักษาค่านิยมทางศีลธรรมประเพณีบางประการ ตัวอย่างเช่น การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบขวาใหม่ในสหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกมักจะสนับสนุนให้มีการแทรกแซงในกิจกรรมของรัฐในมิติดังกล่าว อย่างการสนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายใน

การป้องกันประเทศ หรือการยึดมั่นในประเด็นทางศีลธรรม มิติประการที่สองเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของรัฐในการแทรกแซงระบบเศรษฐกิจ เพื่อควบคุมหรือจัดการกับการผลิตโดยตรง ให้ปลอดจากการเอารัดเอาเปรียบจากกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล หรือเพื่อการกระจายรายได้ใหม่ หรือเพื่อจัดหาสินค้าหรือบริการบนพื้นฐานที่แยกออกจากหลักการตลาด โดยสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. อุดมการณ์แบบเสรีนิยม

โดยหลักการแล้ว องค์ประกอบของ 'เสรีนิยม' มักจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับระบอบเสรีประชาธิปไตย โดยลัทธิเสรีนิยม ซึ่งเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองก่อนประชาธิปไตย ยืนยันว่าปัจเจกควรมีเสรีภาพส่วนบุคคลในสังคม มากพอ ๆ กับที่สอดคล้องกับเสรีภาพของผู้อื่น ลัทธิเสรีนิยมมีจุดเน้นในเรื่องของปัจเจกนิยม และแพร่ขยายในศตวรรษที่ 17 – 18 โดยส่วนใหญ่เป็นปฏิกิริยาเชิงปรัชญาที่ต่อต้านลัทธิหลักการของคาทอลิกและระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่เผยแพร่ในยุโรปในช่วงเวลาดังกล่าว ในทางระเบียบแบบแผน ลัทธิเสรีนิยมมีแนวคิดที่ต้องการเสรีภาพที่เป็นอิสระจากรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้เสรีภาพหรือสิทธิของปัจเจกบางส่วนควรได้รับการปกป้องจากทั้งรัฐด้วย การถกเถียงระหว่างฝ่ายเสรีนิยมและสังคมนิยมจึงตั้งอยู่บนคำถามที่ว่า หลักการพื้นฐานของเสรีภาพหรือสิทธิ ควรเป็นอย่างไร รวมทั้งสิทธิเสรีภาพในการถือครองทรัพย์สิน ควรถูกนับรวมหรือนับแยกออกจากสิทธิเสรีภาพดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างพื้นฐานก็คือ เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการจัดตั้งองค์กร และเสรีภาพในการเลือกตั้งควรถูกรวมไว้ในฐานะของเสรีภาพของพลเมืองภายในรัฐเสมอ ในช่วงแรก เสรีนิยมวางกรอบของประชาธิปไตยโดยมุ่งไปที่การเป็นตัวแทนของรัฐบาล ในฐานะของกลไกที่ปกป้องชนชั้นผู้ถือครองทรัพย์สิน จากการแทรกแซงโดยพลการของกษัตริย์หรือของรัฐ ภายหลังการเติบโตของขบวนการเคลื่อนไหวแบบสังคมนิยม ขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิสตรี และ

การเคลื่อนไหวต่อต้านอาณานิคม เสรีนิยมก็ขยายขอบเขตของกลุ่มผู้สมควรได้รับการปกป้องดังกล่าวไปสู่พลเมืองทั้งหมดโดยไม่เลือกเพศหรือเชื้อชาติ ผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งได้กลายมาเป็นหลักการของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกในปัจจุบันด้วย (Dunleavy & O'Leary, 1987, p. 5)

2. อุดมการณ์แบบพหุนิยม

พหุนิยมเป็นแนวคิดที่เชื่อในการดำรงอยู่ของความหลากหลายทั้งทางสังคม สถาบัน ปฏิบัติการทางการเมือง ความคิด และคุณค่า เป็นแนวคิดที่ตรงข้ามกับแนวคิดที่เชื่อในหลักการหรือปัจจัยเพียงหนึ่งเดียว โดยสรุปแล้วแนวคิดพหุนิยมมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรก แนวคิดพหุนิยมเป็นแนวคิดที่ตอบโต้แนวคิดแบบรัฐเอกราชที่มีอำนาจเดียวในลักษณะรวมศูนย์อำนาจ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านหลักการของอำนาจอภิปรัชญา ที่เชื่อมั่นในอำนาจสูงสุดและหนึ่งเดียวของรัฐ ประการที่สอง แนวคิดพหุนิยมให้คุณค่ากับกลุ่ม องค์กร และสถาบันที่เป็นอิสระจากกัน และมีความหลากหลาย (Hsiao, 1972; Nicholls, 1975) ประการที่สาม พหุนิยมยอมรับว่าอาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายใต้อำนาจที่สลับซับซ้อนได้ ประการที่สี่ พหุนิยมยืนยันถึงความสำคัญของระบบตรวจสอบและถ่วงดุลในฐานะกลไกที่จะปกป้องไม่ให้เกิดรัฐบาลเบ็ดเตล็ดได้ และประการสุดท้าย พหุนิยมต่อต้านความเป็นปัจเจกนิยมทางการเมือง โดยชี้ชวนให้เห็นถึงอันตรายของสังคมที่ผลประโยชน์ส่วนตนอยู่เหนือแรงผลักดันของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม (Dunleavy & O'Leary, 1987, p. 17) โดยนัยนี้ รัฐในมุมมองของแนวคิดพหุนิยม จึงเป็นเพียงสิ่งที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจว่าผลประโยชน์ต่าง ๆ ของกลุ่มผลประโยชน์นั้น เป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้การครอบคลุมนของผลประโยชน์สาธารณะ ในขณะที่ความเป็นจริงแล้ว ผลประโยชน์เหล่านั้น เป็นเพียงผลประโยชน์ที่สอดคล้องกันของปัจเจกต่าง ๆ ที่อยู่ภายในกลุ่มผลประโยชน์นั้น ๆ อันแสดงให้เห็นถึงความเป็นพหุนิยมที่หลากหลายในสังคม นั่นเอง

3. อุดมการณ์แบบชาตินิยม

แนวคิดแบบชาตินิยมมีรากฐานมาจากแนวคิดอนุรักษนิยมในศตวรรษที่ 19 ที่สนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของโครงสร้างสังคมแบบก่อนประชาธิปไตย และก่อนยุคอุตสาหกรรมของยุโรป ซึ่งรวมถึงสนับสนุนแนวทางแบบลำดับชั้นตามสายเลือด ครอบครัว การแบ่งตามสถานภาพ และสถาบันนิยมแบบปิตาธิปไตย ที่ให้การยอมรับว่าเพศชายต้องเป็นผู้ปกครองเหนือเพศหญิงในทุกครัวเรือน อนุรักษนิยมบางส่วนถูกจัดว่าเป็นพวกปฏิกิริยาในความหมายดั้งเดิม กล่าวคือ ต้องการกลับไปสู่อุดมคติ และต่อต้านการเปลี่ยนแปลง แนวคิดอนุรักษนิยมจึงเป็นแนวคิดที่ต่อต้านแนวคิดประชาธิปไตยแบบมวลชน และวางตัวเองอยู่ตรงข้ามกับแนวคิดที่สนับสนุนความเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นความเท่าเทียมก่อนกฎหมาย หรือความเท่าเทียมในโอกาส ด้วยเหตุนี้ แนวคิดอนุรักษนิยมดั้งเดิมจึงต่อต้านความเป็นรัฐชาติ (nation-state) แบบสมัยใหม่ (modernity) ที่เชื่อในความเท่าเทียมกันของพลเมืองทุกคนที่มีมาก่อนอำนาจอธิปไตย และหันไปสนับสนุนรูปแบบยุคกลางที่เชื่อในแนวทางแบบองค์การของอินทรีทั้งหมดที่ยอมรับการกระจายตัวและแบ่งแยกของอำนาจทางการเมืองโดยทั่วไป ระหว่างขุนนาง คริสตจักร และกษัตริย์ การเกิดขึ้นของแนวคิดชาตินิยมและลัทธิจักรวรรดินิยมที่ทรงอำนาจ ได้ปรับเปลี่ยนมุมมองของอนุรักษนิยมและแนวคิดชาตินิยมที่มีต่อรัฐชาติสมัยใหม่ จากเดิมที่ให้ความสำคัญกับมวลชนและพลเมือง ไปสู่การยอมรับความเป็นรัฐชาติแบบใหม่ ที่ซึ่งแนวคิดแบบปิตาธิปไตย เกียรติยศ ชนชั้น และคุณธรรม สามารถที่จะหาที่ยืนของตนเองภายในรัฐ (Dunleavy & O'Leary, 1987, p. 73)

4. อุดมการณ์ที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีสัญญาประชาคม

สัญญาประชาคมเป็นแนวคิดหนึ่งในทฤษฎีทางปรัชญาการเมือง โดยมีนักทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) จอห์น ล็อก (John Locke) และฌอง ชาร์ค รุสโซ (Jean-Jacques Rousseau) แนวคิดสัญญาประชาคมตั้งคำถาม

และสำรวจถึงหลักการที่เกี่ยวข้องกับต้นกำเนิดและความชอบธรรมของการดำรงอยู่ของรัฐ โดยการแสดงให้เห็นถึงเหตุผลของการเกิดขึ้นของสังคม จากจุดตั้งแต่เริ่มต้นใน 'สภาวะธรรมชาติ' (state of nature) ในแง่นี้ สภาวะธรรมชาติตามทฤษฎีสัญญาประชาคมจึงถูกจัดเป็นสภาวะที่ไม่มีรัฐหรือการจัดสังคมในรูปแบบอื่นใด นักทฤษฎีสัญญาประชาคมสังคมจะสำรวจว่าข้อตกลงพื้นฐานระหว่างผู้คนประเภทใด ที่อาจนำไปสู่การก่อตัวของรัฐ และหลักการของความยุติธรรมแบบใดที่จะทำให้ข้อตกลงดังกล่าวเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Cresswell, 2021, p. 251)

5. อุดมการณ์แบบรัฐนิยมและสาธารณรัฐนิยม

อุดมการณ์แบบรัฐนิยม และอุดมการณ์แบบสาธารณรัฐนิยม มีจุดร่วมในการกล่าวถึง 'รัฐ' ในลักษณะของพื้นฐานของอำนาจในการปกครอง แต่อุดมการณ์ทั้งสองเป็นขั้วอุดมการณ์ที่ตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง โดยการจัดวางอำนาจดังกล่าวไว้ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน แนวคิดรัฐนิยม มองว่า 'รัฐ' เป็นตัวการสำคัญที่กำหนดเรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิตสาธารณะ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดมโนทัศน์ต่าง ๆ ทั้งรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญนิยม นิติธรรม (rule of law) และหลักกฎหมาย (Rechtstaat) อำนาจอธิปัตย์ พลเมือง ประชาธิปไตย สิทธิ และอำนาจ รวมทั้งจะไม่ยอมรับการมีอยู่ของอัตลักษณ์อื่นที่นอกเหนือไปจากลักษณะทั้ง 2 ดังกล่าว อย่างเช่น แนวคิดความเป็นชุมชน หรือแนวคิดปัจเจกที่ไม่มีความเชื่อมโยงกับรัฐ ในขณะที่แนวคิดสาธารณรัฐนิยม มีจุดเน้นที่การแบ่งและสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจ และที่มาของการใช้อำนาจในการกำหนดและบังคับใช้กฎหมายของรัฐ การสร้างอัตลักษณ์ให้กลายเป็นหนึ่งเดียว โดยการมองว่า ผู้คนจะแสดงอัตลักษณ์ในเชิงสาธารณะและมีความหมายทางการเมืองก็ต่อเมื่ออยู่ภายใต้มโนทัศน์ของสิ่งที่มีสถานะเทียบเท่ากับอัตลักษณ์ของความเป็นปัจเจก ซึ่งก็คือรัฐในรูปแบบสาธารณรัฐ นั่นเอง (Malan, 2017, p. 3)

6. อุดมการณ์แบบมาร์กซิสต์

มุมมองแบบมาร์กซิสต์เป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญของทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ที่ได้ถูกนำไปพิจารณาถกเถียงอย่างมากตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ซึ่งอาจจะแบ่งได้ง่าย ๆ เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก ระบบความคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และเฟรเดอริค เอ็งเงิล (Friedrich Engels) ซึ่งเรียกว่า ‘มาร์กซิสต์แบบดั้งเดิม’ (Classical Marxism) และส่วนที่สอง แนวคิดมาร์กซิสต์ภายหลังการเสียชีวิตของคาร์ล มาร์กซ์ (Marxism after Marx) แนวคิดมาร์กซิสต์มีบทบาทในการวิพากษ์ระบอบทุนนิยมและประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่รุนแรงและเด่นชัดที่สุด โดยเฉพาะทฤษฎีมาร์กซิสต์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐ ถือว่ามาร์กซิสต์เป็นอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของรัฐบาลในบางประเทศ ที่มีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อปฏิวัติระบอบ ‘ชนชั้นนายทุน’ (bourgeois) (Meek, 1973)

สรุปและอภิปรายผล

ในทางปรัชญาการเมือง ไม่เคยมีข้อตกลงสมบูรณ์ที่เห็นพ้องในการให้คำนิยามคำว่า ‘รัฐ’ นักทฤษฎีการเมืองที่แตกต่างกัน ก็จะเผยแพร่ทัศนะของตนเกี่ยวกับรัฐในกรอบที่แตกต่างกันด้วย และเป็นที่ยอมรับกันว่าคำดังกล่าวเป็นสิ่งที่แข่งขันกันในการให้คำนิยามได้ คำศัพท์ที่เรียกว่า ‘รัฐ’ หรือที่มีนัยในเชิงรัฐ รวมทั้งการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งใช้อภิปรายถกเถียงในทางทฤษฎีการเมืองและกฎหมายในสมัยใหม่ ที่สามารถสืบค้นได้อย่างเก่าแก่ที่สุด อยู่ในช่วงตอนปลายของศตวรรษที่ 16 และในช่วงต้นของศตวรรษที่ 17 (Skinner, 2009, p. 306) โดยได้รับอิทธิพลจากการถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับอำนาจสูงสุดในการปกครอง ที่เรียกว่า *summa potestas* (Brett, 1997; Hopfl, 2004, p. 187 – 221) รวมทั้งพัฒนาการของกฎหมายฝรั่งเศสเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย และข้อเขียนเชิงวิชาการของชาวอิตาลีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและเหตุผลในการดำรง

อยู่ของรัฐ ด้วยการบรรจบกันของจุดยืนทางความคิดต่าง ๆ เหล่านี้ คำว่า ‘รัฐ’ จึงได้ถูกนำไปใช้เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในการอ้างอิงถึงรูปแบบพิเศษของสมาคมหรือการรวมกลุ่มของพลเมืองที่อาศัยอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของกษัตริย์หรือกลุ่มชนชั้นนำ

ผลจากการศึกษาแนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์และรัฐตามแนวทางของวงศาวิทยาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความคิดทางการเมืองในเรื่องของธรรมชาติมนุษย์ที่สัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและมีอยู่ของรัฐ ซึ่งมีความน่าสนใจในประเด็นสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก การศึกษาในครั้งนี้นำไปสู่การขยายขอบเขตของรัฐจากนิยามเรื่องดินแดนหรืออาณาเขต ไปสู่มิติทางอุดมการณ์ อำนาจในมุมมองต่าง ๆ ได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจเชิงสถาปนาในการกำหนดกฎหมาย และอำนาจหน้าที่ มิติด้านการเมืองของประชาชน เทววิทยา ความรุนแรงและการปะทะทางการเมือง และมุมมองรัฐในเชิงสมมติ ซึ่งในด้านหนึ่ง การขยายขอบเขตของการนิยามรัฐ ได้นำมาซึ่งการปกป้องคุ้มครองแนวคิดเรื่องรัฐและการมีอยู่ของรัฐ ตัวอย่างเช่น การกล่าวถึงรัฐในแง่ของการรวมกลุ่มของเจตจำนงร่วมกันของมวลชน ทำให้ความเป็นรัฐยังคงอยู่แม้ความสนใจจะถูกหันเหไปที่ประชาชน แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็ทำให้อัตลักษณ์เฉพาะตัวของรัฐในเชิงพื้นที่และขอบเขตสูญเสียไปได้

ประการที่สอง มุมมองต่าง ๆ เรื่องธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในเชิงวงศาวิทยา เผยให้เห็นถึงขอบเขตของรัฐศาสตร์และการศึกษาทางการเมืองที่กว้างขวางและซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะจากบริบทของสังคมการเมืองสมัยใหม่ ที่ซึ่งรัฐถูกนำมาเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับประเด็นต่าง ๆ ในโลกการเมืองสมัยใหม่ ทั้งตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐที่อยู่ภายในรัฐ อย่างเช่น พลเมือง และภายนอกรัฐ อย่างเช่นองค์การระหว่างประเทศ

ประการที่สาม การมองรัฐในเชิงกว้างอย่างแนวทางวงศาวิทยา นำมาสู่การตั้งคำถามถึงอำนาจและขอบเขต รวมทั้งการจัดวางรัฐในบริบทของโลกสมัยใหม่ ที่ในด้านหนึ่ง รัฐได้มีความสำคัญเพิ่มขึ้น ในการกำหนดอัตลักษณ์และการรวมกลุ่มของ

พลเมือง กล่าวคือ การเป็นพลเมืองของรัฐจะทำให้ได้รับสิทธิและประโยชน์บางประการที่ไม่ได้มีให้กับบุคคลไร้รัฐหรือไม่ได้สังกัดรัฐ รวมทั้งมุมมองเชิงบวกในการเป็นพวกพ้องพันธมิตรเดียวกันของผู้คนภายในรัฐ และในขณะเดียวกัน การเพิ่มความสำคัญดังกล่าวก็อาจเป็นอุปสรรคให้กับการรักษาสีทิมมนุษยชนในระดับสากล ดังที่ ฮานนา อาเรนด์ หนึ่งในนักทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ที่โดดเด่นได้เคยกล่าวไว้ว่า แนวคิดเรื่องรัฐชาติถือเป็นแนวคิดที่เป็นปัญหา เนื่องจากการปกป้องสิทธิมนุษยชนในระบบรัฐชาตินั้น ผูกติดอยู่กับสิทธิของความเป็นพลเมืองของรัฐ ซึ่งส่งผลให้มนุษย์ได้รับการปกป้องสิทธิของตนเองก็ต่อเมื่อเป็นพลเมืองที่อาศัยอยู่ภายในรัฐใดรัฐหนึ่งเท่านั้น (Arendt, 1976, 1994) ในอีกด้านหนึ่ง รัฐกลับดูเหมือนว่าจะมีความสำคัญลดลง จากการก้าวเข้ามาของตัวแสดงระดับระหว่างประเทศ เช่น ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ การรวมกลุ่มเชิงภูมิภาคสหภาพยุโรป ที่ทำให้รัฐต้องสละซึ่งอำนาจอธิปไตยบางประการ และเชื้อเพลิงตัวแสดงระหว่างประเทศเหล่านั้น รวมทั้งแนวคิดการปกครองตนเองของประชาชนที่ต้องการล้มเลิกรัฐต่าง ๆ อย่างเช่นสังคมนิรัฐแบบยูโกสลาเวีย หรือแบบอนาธิปไตย ซึ่งทำให้การมีอยู่ของรัฐถูกตั้งคำถามต่อมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

งานวิจัยในครั้งนี้นำเสนอการทำความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ ในมุมมองทางทฤษฎีการเมือง ด้วยการมองรัฐเชิงกว้างในแนวทางวงศาวិทยา ซึ่งนำมาสู่ข้อเสนอแนะ ในการมอง และการจัดวางสิ่งที่เรียกว่า ‘รัฐ’ ที่ไม่ได้กำหนดคำจำกัดความในฐานะของรูปแบบองค์การ หรือการจัดองค์กรทางการเมืองและชุดของสถาบันการปกครอง เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำหน้าที่ของการเป็นสังคมนการเมืองภายใต้บริบทที่ซับซ้อนของภาวะสมัยใหม่ การทำ

ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในทางปรัชญาการเมืองดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงพลวัตที่หลากหลายของทฤษฎีการเมืองในมุมมองใหม่ๆ ซึ่งอาจจะดูเหมือนว่าเป็นการศึกษาในเชิงนามธรรม แต่ในท้ายที่สุดแล้ว จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้ผู้ศึกษาสามารถขยายความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับรัฐ สังคมการเมือง ในเชิงรูปธรรมของปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจริง และนำไปสู่การเปิดพื้นที่ให้กับองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไป อาจทำการศึกษาแนวทางวงศาวิทยาในมิติทัศน์ทางทฤษฎีการเมืองอื่นๆ เช่น ความยุติธรรม (justice) อำนาจหน้าที่ (authority) ความชอบธรรม (legitimacy) การปกครองตนเอง (autonomy)

บรรณานุกรม

- Alexander, J. (2014). "Notes Towards a Definition of Politics." **Philosophy**, 89(2): 273–300.
- Apeldoorn, L. (2020). "On the Person and Office of the Sovereign in Hobbes' *Leviathan*." **British Journal for the History of Philosophy**, 28(1): 49 – 68,
- Arendt, H. (1958). **The Human Condition**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Arendt, H. (1976). **The Origins of Totalitarianism**. New York: Harvest Book.
- Arendt, H. (1994). **Altogether Elsewhere: Writers on Exile**. Boston: Faber and Faber.

- Arvidsson, M., Brännström, L., Minkinen, P. (2020). "Editors' Introduction." **Constituent Power: Law, Popular Rule and Politics**. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Berridge, G. R. (2001). "Machiavelli: Human Nature, Good Faith, and Diplomacy." **Review of International Studies**, 27(1): 539–556.
- Blokker, P. (2019). "Populism as a constitutional project." **International Journal of Constitutional Law**, 17(2): 536–553.
- Bodin, J. (1606). **The Six Books of a Commonwealth**. Oxford: Basil Blackwell Oxford.
- Brett, A. S. (1997). **Liberty, Right and Nature: Individual Rights in Later Scholastic Thought**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bueno da Rosa, M. (2019). **A Study from Design of Human Nature in Machiavelli**. Retrieved 20 February 2022 from <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3496966>.
- Cesa, M. (2014). **Machiavelli on International Relations**. Oxford: Oxford University Press.
- Collingwood, R. G. (1995). **Essay in Political Philosophy**. Oxford: Clarendon Press.
- Cresswell, J. (2021). **Oxford Dictionary of Word Origins**. Oxford: Oxford University Press.
- Crick, B. (2013). **In Defence of Politics**. London: Bloomsbury.
- Das, A. N. (1975). "Theories of State: Aristotle to Marx." **Social Scientist**, 3(8): 63–69.

- Dunleavy, P., O'Leary, B. (1987). **Theories of the State: The Politics of Liberal Democracy**. London: Red Globe Press.
- Frazer, E. and Hutchings, K. (2008). "On Politics and Violence: Arendt Contra Fanon." **Contemporary Political Theory**, 7(1): 90-108.
- Hexter, J. H. (1973). **The Vision of Politics on the Eve of the Reformation: More, Machiavelli, and Seyssel**. New York: Basic Books.
- Hobbes, T. (1651/1997). **Leviathan**. London: Touchstone.
- Hopfl, H. (2004). **Jesuit Political Thought: The Society of Jesus and the State, c.1540-1630**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hsiao, Kung C. (1927). **Political Pluralism**. London: Kegan Paul.
- James I, (1609). **Speeches to Parliament**. Retrieved 20 February 2022 from
<https://ca01001129.schoolwires.net/cms/lib/CA01001129/Centricity/Domain/270/KingJamesSpeechtoParliamentwithQuestions.pdf>.
- Kalyvas, A. (2018). **Political Concepts: A Critical Lexicon**. New York: Fordham University Press.
- Kantorowicz, E. H. (2016). **The King's Two Bodies: a study in Mediaeval Political Theology**. Princeton: Princeton University Press.
- Kellison, M. (1621). **The Right and Jurisdiction of the Prelate, and the Prince**. Retrieved 1 May 2022 from
<https://quod.lib.umich.edu/cgi/t/text/text-idx?c=eebo2;idno=A04779.0001.001>.
- Laski, H. (1919). **Authority in the Modern State**. London: Allen and Unwin.

- Leftwich, A. (2004). **What is Politics?: The Activity and Its Study**. Cambridge: Polity.
- Loughlin, M. (2017). **Constitutionalism beyond Liberalism**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Machiavelli, N. (1961). **The Prince**. Harmondsworth: Penguin.
- Malan, K. (2017). “The Foundational Tenets of Johannes Althusius’ Constitutionalism.” *PER/PELJ*, 20(1): 2–31.
- Meek, R. L. (1973). **Studies in the Labour Theory of Value**. London: Lawrence and Wishart.
- Minogue, K. (1995). **Politics: A Very Short Introduction**. Oxford: Oxford University Press.
- Nicholls, D. (1975). **The Pluralist State**. London: Macmillan.
- Oakeshott, M. (2003). **On Human Conduct**. Oxford: Clarendon Press.
- Oakley, F. (2005). **Natural Law, Laws of Nature, Natural Rights: Continuity and Discontinuity in the History of Ideas**. London: Continuum.
- Power, C. R. (2020). “Witchcraft, Human Nature, and Political Theology in Jean Bodin’s *de la Démonomanie des sorciers*. ” **Political Theology**, 21(6): 496–511.
- Providera, T. (2021). “State in Renaissance Politics. ” **Encyclopedia of Renaissance Philosophy**. Retrieved 1 June 2022 from https://doi.org/10.1007/978-3-319-02848-4_630-2.

- Ranciere, J. (2010). **Dissensus on Politics and Aesthetics**. London: Continuum.
- Ross, E. J. (1946). “The Social Theory of Jean Bodin.” **The American Catholic Sociological Review**, 7(4): 267–272.
- Schmitt, C. (2007). **The Concept of the Political**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Skinner, Q. (2009). **A Genealogy of the Modern State**. Oxford: Oxford University Press.
- Skinner, Q. (2011). **A Genealogy of the State (Lecture Transcript)**. Retrieved 20 January 2022 from <https://cluelesspoliticalscientist.wordpress.com/2017/05/18/a-genealogy-of-the-state-by-quentin-skinner-lecture-transcript/>.
- Urbinati, N. (2017). “Populism and the Principle of Majority.” **The Oxford Handbook on Populism**. Oxford: Oxford University Press.
- Wallace, W. L. (1990). “Rationality, Human Nature, and Society in Weber's Theory.” **Theory and Society**, 19(2): 199–223.

**Problems of explaining between structure and agency factors:
Debates and approaches to explain phenomena
in political science ****

Kanittha Suksong *

Abstract

Social science phenomena are problematically explained through structural or agency factors perceived as methodological trouble. To resolve this, many thinkers presented dualism explanation as a resolution. However, each concept contains different methods as well as gaps in the explanation of social phenomena. Therefore, to be able to make use of structure and agency concepts to apply to political phenomena, the researcher should be aware of the ontological and epistemological compatibility of the theory or approach. Also, the substances and gaps of each concept should be considered in explaining the relationship and dynamic between structure and agency. Further, consistency of the concept and the political phenomenon is also key in applying each structure and agency concept.

* Lecturer in Bachelor of Political Science Program (Politics and Government), Department of Social Science, Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. E-mail: Kanittha.suksong@gmail.com.

** Received August 29, 2022; Revised May 25, 2023; Accepted June 7, 2023.

Keywords: Philosophy of social science, Agency, and Structure, Political science Approach, Level of explanation.

**ปัญหาการอธิบายระหว่างโครงสร้างกับตัวแสดง :
ข้อถกเถียงและแนวทางการนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางรัฐศาสตร์****

ชนิษฐา สุขสง *

บทคัดย่อ

จากปัญหาการอธิบายปรากฏการณ์ในทางสังคมศาสตร์ที่เน้นศึกษาเพียงด้านใดด้านหนึ่งระหว่างการอธิบายผ่านปัจจัยด้านโครงสร้าง (Structure) หรือการอธิบายด้านของตัวแสดง (Agency) ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงระเบียบวิธี (Methodology) ในการอธิบายที่มีลักษณะของทวิลักษณ์นิยม (dualism) จึงมีนักคิดหลายท่าน ที่ได้เสนอแนวทางในการเชื่อมโยงการอธิบายของปัจจัยในด้านโครงสร้างและปัจจัยด้านตัวแสดงเข้าด้วยกัน แต่ด้วยวิธีการและข้อจำกัดในการอธิบายปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันตามข้อเสนอของแต่ละแนวคิด ทำให้การนำเอาแนวคิด โครงสร้างกับตัวแสดงมาใช้ใน

* อาจารย์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน อีเมล: Kanittha.suksong@gmail.com

** ได้รับบทความ 29 สิงหาคม 2565 ; แก้ไขปรับปรุง 25 พฤษภาคม 2566; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 7 มิถุนายน 2566

การอธิบายปรากฏการณ์ในทางรัฐศาสตร์ ผู้ศึกษาจึงต้องตระหนักถึง ความเข้ากันได้ทางทฤษฎีและญาณวิทยาของทฤษฎีหรือแนวการวิเคราะห์ จุดเน้นและข้อจำกัดของแนวคิดในการอธิบายความสัมพันธ์ของโครงสร้างกับตัวแสดงของแต่ละนักคิด และการเลือกใช้แนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดงให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ต้องการศึกษา

คำสำคัญ : ปรัชญาสังคมศาสตร์ โครงสร้างกับตัวแสดง แนวทางการอธิบายทางรัฐศาสตร์ ระดับของการอธิบาย

บทนำ

บทความชิ้นนี้มีเป้าประสงค์หลักเพื่อทบทวนการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมการเมือง ผ่านวิธีวิทยาในการอธิบายโครงสร้างกับตัวแสดง (Structure - Agency) รวมถึงมุ่งเสนอข้อจำกัดในการใช้วิธีวิทยานี้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมการเมือง ผู้เขียนมิได้มีจุดประสงค์เพื่อแสวงหาทางออกของข้อจำกัดทางวิธีวิทยานี้หรือนำเสนอแนวทางการอธิบายใหม่ เนื่องจากวิธีวิทยาแบบโครงสร้างกับตัวแสดงมีความสลับซับซ้อนในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อันมีที่มาจากความพยายามอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งจากปัจจัยด้านโครงสร้างและปัจจัยด้านตัวแสดงในคราวเดียวกัน ทำให้นักคิดแต่ละท่านที่นำเสนอแนวทางออกของข้อจำกัดทางวิธีวิทยาของโครงสร้างกับตัวแสดง ต่างก็เสนอแนวทางและข้อเสนอในการอธิบายปรากฏการณ์ที่มีรายละเอียดแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้การนำเอาวิธีวิทยาดังกล่าวไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมการเมือง ผู้ศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและเข้าใจฐานคติเกี่ยวกับวิธีการและข้อจำกัดของแนวทางการอธิบายของแต่ละนักคิด ดังนั้นการทบทวนแนวทางการอธิบายแนวคิดด้าน

โครงสร้างกับตัวแสดงในบทความนี้จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือบัณฑิตศึกษาที่ต้องการสร้างความเข้าใจในเบื้องต้นและแนวทางในการนำวิธีวิทยาดังกล่าวไปใช้เป็นกรอบวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองต่อไป

เบื้องต้นการศึกษาในทางรัฐศาสตร์ มีจุดมุ่งเน้นที่สำคัญคือ การอธิบายปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านปรากฏการณ์ทางสังคมการเมือง ซึ่งทำให้การศึกษาในทางรัฐศาสตร์แตกต่างจากการศึกษาทางสังคมศาสตร์ด้านอื่น ๆ แต่เนื่องด้วยสภาพสังคมและปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อน ดังนั้นการศึกษาเพียงมิติเดียวอาจไม่ครอบคลุมการอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ และการใช้วิธีหยาบยืมแนวทางการวิเคราะห์จากหลากหลายสาขาวิชาในลักษณะสหสาขา (interdisciplinary) เพื่ออธิบายสาเหตุของพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองเป็นเรื่องที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยแนวทางการอธิบายพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองมี 5 รูปแบบ คือ 1) การอธิบายในทางจิตวิทยา เป็นการอธิบายโดยนำเอาทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้ในการอธิบายทางรัฐศาสตร์ เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ 2) การอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวมนุษย์ (Intentional factor) เป็นการอธิบายจากความเชื่อทางภววิทยา (ontology) ที่ว่า มนุษย์มีเหตุผลในการตัดสินใจ ดังนั้นจึงเน้นการอธิบายปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวมนุษย์ 3) การอธิบายในเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการอธิบายด้วยพื้นฐานที่เชื่อว่า ปัจจุบันเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยประวัติศาสตร์ คล้ายๆกับการอธิบายในทางพันธุกรรม 4) การอธิบายในเชิงของระบบ (Function) เป็นการอธิบายที่นำเอาแนวคิดด้านชีววิทยา เกี่ยวกับระบบร่างกายของมนุษย์มาใช้ในการอธิบายระบบสังคมของมนุษย์ 5) การอธิบายในเชิงสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) เป็นการอธิบายด้วยความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมทางการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมือง เกิดจากสภาพของสังคม ซึ่งก่อให้เกิดกรอบจำกัดใน

การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ (Limmanee, 1999, pp.77-82) ซึ่งจากการอธิบายทั้ง 5 รูปแบบสามารถลดทอน (Reduction) มาสู่การอธิบายพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองได้ในสองด้าน คือ การอธิบายจากด้านของโครงสร้าง (Structure) และการอธิบายจากด้านของตัวแสดง (Agency) โดยการอธิบายในทางจิตวิทยา และการอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวมนุษย์ เป็นการอธิบายปรากฏการณ์ที่เน้นศึกษาปัจจัยในด้านตัวแสดง (Actor) หรือก็คือ ตัวมนุษย์ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ ในขณะที่ การอธิบายในเชิงของระบบและการอธิบายในเชิงสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ที่เน้นศึกษาปัจจัยในด้านของโครงสร้าง (Structure) หรือก็คือบริบทว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ ส่วนการอธิบายในเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการอธิบายที่สามารถเน้นการอธิบายได้จากทั้งในด้านของตัวแสดง และในด้านของโครงสร้างขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่ทำการศึกษานั้นเชื่อว่าปัจจัยในด้านใดเป็นปัจจัยสำคัญ

ด้วยความแตกต่างระหว่างสองแนวทางในการอธิบายก่อให้เกิดปัญหาว่าอะไรคือสาเหตุที่แท้จริงของพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางการเมือง กล่าวคือการอธิบายในแง่โครงสร้างเชื่อว่า พฤติกรรมทางการเมืองหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองส่วนใหญ่เป็นผลมาจากโครงสร้างความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ในสังคมที่แวดล้อมมนุษย์อยู่ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กฎหมาย จารีตประเพณีหรือวัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งหลาย ในมุมมองเชิงโครงสร้างมนุษย์เป็นสัตว์สังคม เกิด เติบโต และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม สถานะและตำแหน่งในโครงสร้าง ความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในความสัมพันธ์ทางการเมือง เป็นกรรมการในความสัมพันธ์ด้านการผลิต ต่างมีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์ ด้านการอธิบายจากตัวผู้กระทำเชื่อว่า พฤติกรรมทางการเมืองที่มนุษย์หรือองค์กรแสดงออกมาเป็นผลมาจากความต้องการของผู้กระทำโดยตรง ไม่ว่าจะเป็น

พฤติกรรมที่เกิดจากลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ทศนคติ ความเชื่อ และบุคลิกภาพของ ผู้กระทำ หรือมาจากการคิดคำนวณผลได้ผลเสียที่จะตามมาจากการตัดสินใจ ซึ่งมนุษย์ ในมุมมองนี้มีอิสระในการตัดสินใจ แสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมอย่างเต็มที่ และมี ทางเลือกในการตัดสินใจอย่างไม่จำกัด ถึงแม้ว่าแนวการศึกษาทางรัฐศาสตร์โดยทั่วไป จะนำทั้งปัจจัยเชิงโครงสร้างและปัจจัยเกี่ยวกับผู้กระทำมาร่วมอธิบายพฤติกรรมหรือ ปรัชญาการณทางการเมืองก็ยังมีปัญหาตามมา นั่นคือระหว่างปัจจัยทั้งสองด้านอะไร เป็นปัจจัยหลักหรือปัจจัยรอง และระหว่างโครงสร้างกับการกระทำอะไรเกิดก่อนหลัง หรืออะไรกำหนดอะไรกันแน่ และมีอิทธิพลต่อกันอย่างไร (Limmanee, 2005 a, pp.23-24) ซึ่งเป็นปัญหาในด้านของระเบียบวิธี (Methodology) ในการอธิบายที่มี ลักษณะของทวิลักษณ์นิยม (dualism) หรือสิ่งที่เป็นจริงสองสิ่งซึ่งไม่ขึ้นแก่กัน และไม่ อาจทอนลงมาเป็นอีกสิ่งหนึ่ง แต่อาจสัมพันธ์กันได้¹ (Royal Institute, 2005, p.29) ซึ่งจากข้อพิจารณาที่กล่าวไปข้างต้น จึงได้มีนักคิดหลายท่านที่พยายามพัฒนาแนวทาง และข้อเสนอในการอธิบายเพื่อเชื่อมโยงการอธิบายทั้งแนวทางของตัวแสดงและ โครงสร้างไปด้วยกัน

โดยการนำเสนอของบทความชิ้นนี้ ในเบื้องต้นจะเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับ แนวคิดในด้านโครงสร้าง (Structure) และแนวคิดด้านตัวแสดง (Agency) จากนั้นจึง เป็นการทบทวน ข้อเสนอและการอธิบายแนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดงของแต่ละ

¹ ความหมายของทวิลักษณ์นิยมมีความเห็นแย้งจากนักทฤษฎีในทางสังคมนิยมวิทยา ที่มีความเชื่อว่า ทวิลักษณ์นิยมในทางสังคมวิทยา (sociological dualism) ไม่ควรถูกมองว่ามีรากฐาน เกี่ยวข้อง หรือ เป็นเรื่องเดียวกันกับทวิลักษณ์นิยมในทางปรัชญา (philosophical dualism) โดยมองว่า ทวิลักษณ์ นิยมจะต้องไม่ถูกมองว่าแบ่งแยกออกจากกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกันตลอดเวลา (Puanghut, 2003, p.7)

นักคิด และในส่วนท้ายเป็นการพิจารณาถึงแนวทางในการนำเอาแนวคิดดังกล่าวนี้ไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางรัฐศาสตร์

แนวคิดด้านโครงสร้าง (Structure)

แนวคิดด้านโครงสร้าง เป็นแนวคิดในการอธิบายที่มีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า รูปแบบความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดำรงอยู่ค่อนข้างยาวนานในสังคมใดสังคมหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์ในสังคมนั้น และก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมตามมา โดยรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมปรากฏอยู่ในหลายระดับของสังคมและมีความหลายลักษณะ ดังจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กร หรือสังคม สามารถแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ อาทิ ระบบ บทบาท สถาบันชนชั้น และกฎเกณฑ์ทางสังคม เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ เช่น ความสัมพันธ์ตามกฎหมาย หรือความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ เช่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยแนวคิดที่อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของโครงสร้างที่มีต่อมนุษย์มีอยู่ด้วยกันหลายลักษณะ เช่น แนวคิดด้านโครงสร้างในยุคแรกจะถือว่าโครงสร้างทางสังคมสามารถกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ได้โดยตรง (determinism) ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่เกิดมา เต็มโต และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โครงสร้างทางสังคมจึงเป็นแรงเหวี่ยงให้มนุษย์มีการแสดงพฤติกรรม ซึ่งในแนวคิดนี้มนุษย์จะไม่มีเจตจำนงเสรีหรือเสรีภาพใด ๆ ในการกระทำทางสังคม แต่มนุษย์จะเป็นเพียงผู้แบกรับภาระที่โครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกำหนด ดังนั้น มนุษย์จึงมีลักษณะเป็นเพียงหุ่นยนต์ซึ่งไม่มีความคิด ที่ถูกตั้งโปรแกรมให้ปฏิบัติตามการกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคม ในขณะที่แนวคิดด้านโครงสร้างในยุคหลังจะถือว่าโครงสร้างมีฐานะเป็นกรอบจำกัด (constraint) หรือโอกาสในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าที่จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมอย่างตรงไปตรงมา (Limmanee, 1999, p.100; Tangsupvattana, 2011, p.8)

ตัวอย่างของแนวคิดด้านโครงสร้าง เช่น ในงานของ Talcott Parsons ที่ได้ อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของโครงสร้างที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ โดยปฏิเสธฐานคิด ของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่มุ่งอธิบายว่า กิจกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจทาง เศรษฐกิจโดยพื้นฐานของการใช้เหตุผลเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (rational self – interest) เท่านั้น และมองว่าความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีอยู่แล้วในสังคม ในขณะที่ Parsons ยืนยันว่า ความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นผลมาจากอิทธิพลของค่านิยม บางอย่าง que แสดงออกมาเป็นรูปธรรมในลักษณะของกฎเกณฑ์ของพฤติกรรมใน สถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ปทัสถานทางสังคม (social norm) ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการ กระทำการและวางพื้นฐานอยู่บนค่านิยมที่กลายเป็นลักษณะทั่วไปของชีวิตทาง สังคม โดย Parsons มีกรอบการศึกษาแบบโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural Functionalism) ที่เน้นความสำคัญของการผลิตซ้ำทางสังคม (social reproduction) และเน้นลักษณะที่ผูกมัดของสังคมและสถาบันที่ครอบงำอันมีผลต่อกิจกรรมของปัจเจก บุคคล แต่มีลักษณะที่สืดโ่งกว่าในการเสนอความคิดที่ว่ามนุษย์มี “ตำแหน่ง” ของ ตนเองในสังคม โดยให้ความสำคัญกับตำแหน่งของมนุษย์ในสังคมมากกว่าตัวมนุษย์ เนื่องจากหน้าที่ของมนุษย์ถูกกำหนดโดยตำแหน่งของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสังคม (Puanghut, 2003, pp.12-13, 25)

จากตัวอย่างของแนวคิดที่เสนอไปข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเด็นปัญหาหลัก ของการใช้แนวคิดด้านโครงสร้าง คือ การละเลยในการอธิบายถึงบทบาทของมนุษย์ว่ามี บทบาทต่อโครงสร้างอย่างไร เพราะถ้าหากปราศจากมนุษย์ก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแนวคิดด้านโครงสร้างโดยส่วนใหญ่มักจะมองว่ามนุษย์ไม่ได้มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ รวมทั้งปัญหาการมองมนุษย์ในลักษณะของหุ่นยนต์ที่กระทำตามตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเป็น การละเลยในการมองประเด็นด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของมนุษย์และพลวัตภายใน ของปฏิสัมพันธ์ที่ถูกทำให้สลายและกลายเป็นเรื่องของการต้องการของระบบสังคม

(Puanghut, 2003, p.31) นอกจากนี้ยังมีการวิพากษ์แนวคิดด้านโครงสร้างในประเด็นอื่น ๆ เช่น การละเลยในการอธิบายถึงบทบาทของมนุษย์ ด้วยการมองว่า มนุษย์ถูกกำหนดโดยพรหมลิขิต (fatalism) หรือก็คือการที่โครงสร้างเข้ามามีอิทธิพลในการกำหนดการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ และข้อสังเกตที่ว่า หากทุกอย่างถูกกำหนดโดยโครงสร้าง แล้วที่มาของโครงสร้างมาได้อย่างไรและจะรู้ได้อย่างไรว่าโครงสร้างมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมและการแสดงออกของมนุษย์ เพราะมนุษย์ทั้งหมดจะแสดงพฤติกรรมเหมือนกัน (Hay, 2002, pp.107-109)

แนวคิดด้านตัวแสดง (Agency)

แนวคิดด้านตัวแสดงเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า มนุษย์เป็นองค์ประธาน (S/subject) และมีจิตสำนึก (consciousness) ของตนเองในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเสรี โดยไม่ถูกเหนี่ยวรั้งหรือกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคมที่เป็นปัจจัยภายนอก และมองว่าสังคมมิใช่สิ่งอื่นใดนอกจากเป็นการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยกันของมนุษย์ โครงสร้างที่อยู่ภายนอกจึงไม่มีบทบาทต่อการกระทำของชีวิตทางสังคม สิ่งต่าง ๆ เช่น โครงสร้าง ระบบ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการผลิตซ้ำของโครงสร้าง เป็นเพียงผลผลิตจากการใช้เจตจำนงเสรีของมนุษย์สร้างขึ้นมา โครงสร้างหรือระบบจึงเป็นมายาคติที่ไม่สามารถสังเกตเห็นหรือรับรู้ได้ และเชื่อว่าชีวิตทางสังคมสามารถทำความเข้าใจและมีความหมายด้วยการอ้างอิงถึงสถานการณ์ที่มนุษย์มีประสบการณ์ ซึ่งในแง่ชีวิตทางสังคมถูกสร้างขึ้นมาโดยปัจเจกบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ดังนั้น ในการศึกษาปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนจะถูกศึกษาโดยการลดทอนมาอธิบายมนุษย์ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล มนุษย์ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลคือความเป็นจริงสูงสุด (Puanghut, 2003, p.33; Tangsupvattana, 2011, p.7)

ตัวอย่างของแนวคิดด้านตัวแสดง เช่น ทฤษฎี Rational Choice ซึ่งเป็นแนวคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อว่ามนุษย์แสดงพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมาย

มีการตัดสินใจเลือกตามความชอบที่คงเส้นคงวาและจัดลำดับความสำคัญได้ และเป็นการตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด (utility maximization) โดยแนวคิดนี้เน้นอธิบายปรากฏการณ์จากการตัดสินใจภายในตัวของมนุษย์ โดยไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของโครงสร้างสังคม ซึ่งก็คือบริบทสังคมในขณะนั้นว่าส่งผลต่อการตัดสินใจของมนุษย์ในการแสดงพฤติกรรมอย่างไร โดยเหมารวมว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความรู้ในข้อมูลเท่ากัน (full information) อันเป็นการละเลยโครงสร้างที่อาจเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลของมนุษย์ในการตัดสินใจ หรือแนวคิดด้านอุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) ที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต่างก็ได้รับอิทธิพลจากอุดมการณ์ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม และทุกสิ่งล้วนมีอิทธิพลต่อมนุษย์ และเมื่อมนุษย์เติบโตขึ้น ทั้งครอบครัว ครู และเพื่อนล้วนมีส่วนในการช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพและความเชื่อของมนุษย์ในสิ่งที่เขาเหล่านั้นทำหรือเชื่อ ในเวลาเดียวกันตัวมนุษย์เองก็จะใช้จิตสำนึกในการเลือกระหว่างความเชื่อและทัศนคติ ด้วยวิธีการพิจารณาสิ่งหนึ่งเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ๆ และสรุปเพียงสิ่งเดียวโดยมนุษย์จะค่อย ๆ สร้างกลุ่มของความเชื่อและทัศนคติในทุกขณะที่ดำรงชีวิต ซึ่งสิ่งที่เชื่อเป็นตัวแทนของความจริง และกลุ่มของความเชื่อจะเปลี่ยนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกขณะ และความเชื่อเหล่านี้แทบจะไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อมนุษย์เจริญเติบโตขึ้น โดยที่มักจะไม่ได้คำนึงว่าอะไรที่พวกเขาเชื่อ (Lyman Tower Sargent, 1987, pp.1-2)

จากตัวอย่างที่นำเสนอไปข้างต้น จะเห็นได้ว่า แนวคิดด้านตัวแสดงเป็นแนวคิดที่เน้นอธิบายปรากฏการณ์จากปัจจัยด้าน ตัวบุคคล หรือ ผลจากการกระทำร่วมของกลุ่มคน ซึ่งประเด็นปัญหาหลักของการใช้แนวคิดด้านตัวแสดง คือ การอธิบายโดยละเลยการศึกษาบริบทที่อยู่รอบตัวมนุษย์ และการอธิบายโดยเน้นศึกษาปรากฏการณ์ในปัจจุบันอย่างเดียว โดยไม่สนใจพัฒนาการเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อคน

กล่าวคือ มุมมองที่ว่าคนไม่มีอดีตหรือก็คือบริบทไม่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ (Hay, 2002, pp.109-112)

แนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดง (Agency – Structure)

ปัญหาในด้านภววิทยา (Ontology) ของความจริงที่ว่า ในการอธิบายทางสังคมศาสตร์ไม่สามารถแยกการอธิบายปัจจัยทั้งทางด้านโครงสร้างและตัวแสดง หรือก็คือมนุษย์ออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เนื่องจากมนุษย์เกิดและดำรงอยู่ภายใต้โครงสร้างของสังคมและในขณะเดียวกันมนุษย์ก็เป็นตัวแสดงภายใต้โครงสร้างสังคม โดยผลจากการกระทำนั้นก็ส่งผลต่อการดำรงอยู่หรือการเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างสังคมเช่นกัน ดังนั้นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและตัวแสดง ด้วยเหตุนี้จึงได้มีความพยายามของนักวิชาการในสังคมยุโรป ในช่วงประมาณปี 1980s เช่น Anthony Giddens (1984), Margaret Archer (1982), Pierre Bourdieu (1977) (Puanghut, 2003, p.6) ที่ได้เสนอวิธีการในการบูรณาการหรือเชื่อมโยงในการอธิบายทั้งสองด้านคือ โครงสร้างกับตัวแสดงเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในงานศึกษาชิ้นนี้ได้หยิบยกเฉพาะบางข้อเสนอของแนวคิด โครงสร้างกับตัวแสดงที่ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลต่อการศึกษาในทางวิชาการขึ้นมาพิจารณา ได้แก่

ข้อเสนอของ Anthony Giddens นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ที่ได้เสนอทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Structuration Theory) ว่า โครงสร้างในฐานะของสภาวะวัตถุวิสัยในสังคม (subject object) เป็นหน่วยรวมและปัจจัยที่กำหนดเงื่อนไขการแสดงพฤติกรรมทางสังคม โครงสร้างไม่สามารถแยกออกจากปัจเจกบุคคลผู้แสดงบทบาทในสังคมตามความรู้สึนึกคิดของตน (subject) ด้วยเหตุที่โครงสร้างเป็นทั้งกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติและทรัพยากรสำหรับผู้คนในสังคม โครงสร้างจึงเป็นทั้งช่องทาง (medium) และผลที่ตามมา (outcome) จากการแสดงพฤติกรรม (Limmanee, 1999, p.167) โดยมนุษย์สามารถใช้ความรู้ของตนเองใน

การเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมได้และโครงสร้างทางสังคมก็ไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่สร้างแรงเหนี่ยวรั้งในการกระทำของมนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว เพราะโครงสร้างสามารถเป็นแรงเสริมให้มนุษย์สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ โดยโครงสร้างทางสังคมคือ กฎเกณฑ์และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มนุษย์สามารถดึงเอาไปใช้ในการผลิตและผลิตซ้ำ (production and reproduction) ในระบบสังคม และในการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมนั้น การสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และโครงสร้างจะไม่มีลักษณะเป็นทวินิยม (dualism) แต่เป็นทวิภาวะของโครงสร้าง (duality of structure) ที่โครงสร้างทำหน้าที่เป็นทั้งสื่อกลางและผลผลิตของการกระทำของมนุษย์ดังที่กล่าวไปแล้วนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นภายในมากกว่าภายนอกตัวมนุษย์ เปรียบดั่งมนุษย์และโครงสร้างคือสองด้านของเหรียญเดียวกัน การกระทำทางสังคมของมนุษย์ผลิตโครงสร้าง และก็ถูกผลิตโดยโครงสร้าง และในขณะเดียวกันโครงสร้างก็คือ กฎเกณฑ์และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มนุษย์นำขึ้นมาใช้ในการกระทำทางสังคม (Tangsupvattana, 2011, pp.9-10)

จากข้อเสนอของ Giddens ในการเสนอวิธีที่จะเชื่อมโยงแนวคิดที่ขัดแย้งของโครงสร้างกับตัวแสดงเข้าไว้ด้วยกันโดยอาศัยแนวคิดเชิงโครงสร้าง ที่แม้จะมีข้อดีในแง่ที่สามารถเชื่อมโยงแนวคิดในด้านรูปแบบและระดับการอธิบายได้ แต่ก็มิจุดอ่อนในแง่ของมุมมองการอธิบายที่โครงสร้างในทัศนะของ Giddens ไม่ได้มีลักษณะตายตัวแต่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดเดิมที่มุมมองการอธิบายแบบสังคมนิยมจะเน้นการเสนอทฤษฎีเชิงโครงสร้างที่สามารถอธิบายข้ามสถานที่และเวลานอกจากนี้โครงสร้างที่แต่เดิมมีฐานะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนได้ถูกลดทอนความสำคัญลง ในขณะที่ปัจเจกบุคคลมีความสำคัญมากขึ้นในฐานะที่เป็นผู้ตีความและใช้กฎเกณฑ์ของโครงสร้าง (Layder, 1994 อ้างถึงใน Limmanee, 2018, p.136) ด้าน Colin Hay ก็ได้วิพากษ์แนวคิดของ Giddens ว่าแม้จะมีความพยายามเชื่อมโยงทั้งสอง

แนวคิด แต่ในความเป็นจริงกลับสามารถศึกษาได้ที่ละด้าน โดยแนวคิดของ Giddens เน้นอธิบายปรากฏการณ์จากมุมมองของตัวแสดงที่มองว่าโครงสร้างเป็นผลจากการกระทำ และมีการละเว้นการอธิบายด้านโครงสร้างไว้ในฐานที่เข้าใจโดยไม่นำมาพิจารณา (methodological bracketing) อีกทั้งยังมีการอธิบายความหมายของโครงสร้างด้วยความหมายใหม่ที่แคบกว่าความหมายของโครงสร้างโดยทั่วไป โดยอธิบายโครงสร้างในฐานะที่เป็นกฎเกณฑ์และทรัพยากร (rule and resources) ซึ่งเป็นการอธิบายความหมายของโครงสร้างแค่เพียงบางส่วน ซึ่งจากปัญหาเหล่านี้ ในทางปฏิบัติจึงไม่สามารถนำแนวคิดของ Giddens มาใช้ประโยชน์ในการเชื่อมโยงการอธิบายแนวคิดทั้งสองด้านได้ (Hay, 2002, p.118 - 121)

ข้อเสนอต่อมาคือ ข้อเสนอของ Margaret Archer นำเสนอแนวคิดในการอธิบายโครงสร้างกับตัวแสดงที่มองความสัมพันธ์ของแนวคิดด้านโครงสร้างกับแนวคิดด้านตัวแสดงในลักษณะที่แตกต่างจาก Giddens โดยในข้อเสนอแนวการอธิบายเชิงการก่อรูป (Morphogenetic Approach) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและตัวแสดงในเชิงวิภาษวิธีที่หลีกเลี่ยงปัญหา โครงสร้างกับตัวแสดงผ่านการพิจารณาว่า โครงสร้างและตัวแสดงสัมพันธ์ต่อกันและกันอย่างไรเมื่อเวลาผ่านไป เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจถึงอิทธิพลที่โครงสร้างและตัวแสดงมีต่อกันและกันหรือก็คือความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีระหว่างโครงสร้างและตัวแสดงที่มีปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างและตัวแสดงมีภววิทยาที่อิสระต่อกัน (ontologically independent) ดังนั้นในการศึกษาจึงควรแยกการวิเคราะห์ของทั้งสองแนวคิดออกจากกัน เนื่องจากแนวคิดโครงสร้างและตัวแสดงมีความแตกต่างกันด้านเวลา (different temporal domains) กล่าวคือ โครงสร้างเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ก่อนและมีอิทธิพลต่อตัวแสดง ดังนั้นต้องทำการอธิบายโครงสร้างก่อนแล้วจึงมาอธิบายตัวแสดง ซึ่งแตกต่างจากข้อเสนอของ Giddens ที่มอง

ว่าควรแยกการวิเคราะห์โครงสร้างและตัวแสดง แต่มีภววิทยาที่ไม่ต่างกัน (Yanyongkasemsuk, 2012, p.402 ; Hay, 2002, pp.123 - 124)

ข้อเสนอของ Archer ใช้วิธีการอธิบายเชิงการก่อรูป (morphogenetic approach) เพื่ออธิบายถึงกระบวนการจัดโครงสร้างทางสังคม (Social structuring) อันเป็นกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความซับซ้อนหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่รูปลักษณะ สภาพ หรือโครงสร้างที่ดำรงอยู่ของระบบใดระบบหนึ่ง โดยภายในสังคมมีวงจรการก่อรูป (morphogenetic cycle) อยู่สามประเภทหลักที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและการกระทำในระดับต่าง ๆ คือ การอธิบายในระดับสังคม ได้แก่ วงจรการก่อรูปโครงสร้าง ซึ่งเป็นวงจรที่หนึ่งเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทางวัตถุกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวงจรการก่อรูปวัฒนธรรมซึ่งเป็นวงจรที่สอง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขด้านวัฒนธรรมกับปฏิสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมของผู้คน ส่วนวงจรที่สามเป็นความสัมพันธ์ระดับกลุ่มตัวแทนระหว่างการวางเงื่อนไขด้านสังคมและวัฒนธรรมภายในกลุ่ม ทั้งนี้การเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างกับการกระทำของคนในทุกวงจรและทุกระดับเป็นความสัมพันธ์สองทาง กล่าวคือ โครงสร้างจะวางเงื่อนไข (condition) แก่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน (interaction) และการกระทำในรูปปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือดำรงรักษารูป ลักษณะ หรือสภาพของโครงสร้าง ซึ่งจะไปวางเงื่อนไขแก่ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในระยะต่อไปอีกทอดหนึ่ง โดยเงื่อนไขของวงจรการก่อรูปโครงสร้างคือ สภาพโครงสร้างทางวัตถุ เช่น ระบบสถาบัน องค์กร เงื่อนไขของวงจรการก่อรูปวัฒนธรรม ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ จริต และประเพณีที่มีอยู่ในสังคม และเงื่อนไขของวงจรระดับกลุ่มตัวแทน ได้แก่ สภาพด้านวัตถุ และความเชื่อภายในกลุ่ม ซึ่งผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือดำรงอยู่ของโครงสร้างทางสังคม โดยจากข้อเสนอดังกล่าวนี้นี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของโครงสร้างที่ไม่สามารถกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ได้อย่างตรงไปตรงมา แต่

กำหนดสถานการณ์ในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำภายใต้กรอบของสถานการณ์ดังกล่าวได้ แต่จากการที่มนุษย์เกิดและดำรงอยู่ในสังคม มนุษย์จึงมักจะตกอยู่ภายใต้หรือรับเอาอิทธิพลของบทบาทรวมทั้งโครงสร้างด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ ในขณะที่ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ ก็มีผลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือรักษาเงื่อนไขต่าง ๆ ของกลุ่ม วัฒนธรรม และโครงสร้างสังคม (Limmanee, 2018, pp.140-142)

อย่างไรก็ตาม แม้แนวคิดของ Archer จะพยายามเชื่อมโยงเอาการอธิบายโครงสร้างกับตัวแสดงแต่ ผลจากการที่ข้อเสนอพยายามแก้ปัญหาการลดทอนการอธิบาย และเน้นชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างกับการกระทำตั้งแต่ระดับสังคมลงไปจนถึงระดับกลุ่มคน ในแง่พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมไม่มีการยกเว้นแม้กระทั่งการอธิบายจากระดับปัจเจกบุคคล ทำให้แนวคิดนี้อาจจะเข้าไม่ได้กับวิธีการวิเคราะห์แบบปัจเจกชนนิยมอย่างสุดโต่ง (Limmanee, 2018, pp.142-143) ในขณะที่ Colin Hay ก็ได้วิพากษ์ถึงจุดอ่อนในการนำเสนอของ Archer ว่าไม่สามารถนำเอาแนวคิดมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้จริง เนื่องจากปรากฏการณ์โดยส่วนใหญ่เกิดอยู่ภายใต้ช่วงเวลาเดียวกัน แต่แนวคิดของ Archer ที่มองว่า โครงสร้างมีอยู่ก่อนและมีอิทธิพลต่อตัวแสดง โดยใช้อิทธิพลจากเงื่อนไขเวลาที่แตกต่างกัน (different temporal domain) ทำให้ไม่สามารถอธิบายส่วนที่ทับซ้อนของช่วงเวลาได้ และการแยกการอธิบายทำให้ไม่สามารถศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและตัวแสดงได้ (Hay, 2002, p.124-125)

จากปัญหาในการเชื่อมโยงการอธิบาย โครงสร้างกับตัวแสดงของแนวคิดที่เสนอโดย Giddens และ Archer นั้น Colin Hay ได้พยายามหาทางออกที่จะนำแนวคิดของสองด้านที่ตรงข้ามกันด้วยการนำแนวคิดสังคมนิยมเชิงวิพากษ์ (critical realism) ของ Bhaskar ที่มุ่งหาทางออกในข้อโต้แย้งระหว่างโครงสร้างและผู้กระทำ

การผ่านการอาศัยแนวคิดด้านโครงสร้างเป็นจุดเริ่มต้น โดยให้โครงสร้างในระดับต่าง ๆ เป็นตัววางเงื่อนไขพฤติกรรมของผู้กระทำการและกำหนดขอบเขตของกลยุทธ์ ซึ่งผู้กระทำการทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคลและที่เป็นกลุ่มคน จะสามารถนำมาใช้ในการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เป็นไปตามเจตจำนงของตนได้ และแนวคิด Strategic – Relation Approach ของ Bob Jessop ที่เน้นให้ความสำคัญกับระบบและโครงสร้างในฐานะที่เป็นตัวกำหนดทางเลือกด้านกลยุทธ์ในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เพราะโครงสร้างและวิถีทางสังคมจะเปิดโอกาสให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมทางสังคมบางด้านมากกว่าบางด้าน ซึ่งด้วยเหตุที่ข้อเสนอทั้งสองแนวคิดของ Bhaskar และ Jessop มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด Hay จึงได้นำเอาข้อเสนอทั้งสองมาพิจารณาร่วมกันในฐานะที่เป็นทางออกของปัญหาด้านรูปแบบและระดับการอธิบาย Limmanee, 1999, pp.170-171)

ข้อเสนอของ Hay ได้นำเอามุมมองเกี่ยวกับ strategic action และ strategically selective context มาใช้ในการอธิบายเพื่อเชื่อมโยงแนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดงเข้าด้วยกัน โดยเสนอว่า แม้ในทางกรอบคิด (concept) โครงสร้างและตัวแสดงจะแยกออกจากกัน แต่ในความเป็นจริงของปรากฏการณ์นั้น กลับไม่ได้แยกออกจากกัน กล่าวคือ โครงสร้างจะมีอิทธิพลต่อตัวแสดงที่อยู่ภายใต้โครงสร้างนั้น ๆ ดังนั้นการกระทำของมนุษย์จึงเกิดภายใต้บริบท แต่แม้จะอยู่ภายใต้บริบทเดียวกัน มนุษย์ก็เลือกแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย แต่ในอีกด้านหนึ่งมนุษย์ก็เป็นผู้ตีความบริบทหรือโครงสร้างทางสังคมที่อาศัยอยู่และเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมายของตนเองด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสม ซึ่งก็คือ การเลือกที่จะมองบริบทด้านใดด้านหนึ่งและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมด้วยการคำนวณถึงผลประโยชน์ หรือต่อเป้าหมายที่ต้องการ ภายใต้บริบทนั้น (strategic calculation) อันนำไปสู่การกระทำตามกลยุทธ์ (strategic action) ซึ่งสิ่งที่กระทำไป

นั้นจะส่งผลย้อนกลับทั้งต่อตัวมนุษย์เองจากการเรียนรู้ในการกระทำของตัวเองและต่อตัวโครงสร้างในการส่งผลให้โครงสร้างเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การกระทำของมนุษย์ที่เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้าง โครงสร้างจึงเป็นทั้งกรอบจำกัด (constrain) และให้โอกาส (opportunity) แก่มนุษย์ในการแสดงพฤติกรรม แต่โครงสร้างไม่ได้เป็นตัวกำหนดผลที่ตามมาต่อการแสดงพฤติกรรม เพียงแต่กำหนดขอบเขตที่เป็นไปได้ของทางเลือก (option) และกลยุทธ์ (strategies) ของการกระทำที่มนุษย์สามารถกระทำได้ ในบริบทที่ตัวกระทำนั้นแสดงอยู่ ซึ่งสิ่งที่ทั้งในงานของ Giddens และ Archer ให้ความสำคัญคือ ผลที่ตามมาจากการกระทำของตัวแสดง อิทธิพล และผลกระทบของการกระทำอย่างมีกลยุทธ์ภายใต้บริบทเชิงโครงสร้างที่การกระทำนั้นได้แสดงอยู่ โดยมนุษย์ในฐานะของตัวแสดง (agency) ที่อาศัยอยู่ภายใต้บริบทเชิงโครงสร้างนั้นก็จะมีแนวคิดในเรื่องของเจตนา (conscious) การย้อนกลับมองตัวเอง (reflexive) และกลยุทธ์ (strategic) อยู่ในตัวเอง และมีจุดประสงค์ที่จะกระทำตามความต้องการภายในใจ ที่มักจะกระทำตามสัญชาตญาณหรือนิสัยของตน แต่จะมีการทบทวน ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงการกระทำตามสิ่งที่ตนมีความสนใจและความชอบตลอดเวลาตามสถานการณ์ หรืออิทธิพลทางความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบท ทำให้ในการวางกลยุทธ์นั้น มนุษย์จะมีการคิดทบทวน เพื่อวางกลยุทธ์ในการกระทำที่มีความสัมพันธ์ของทั้งเจตนาภายในของมนุษย์เอง และความเป็นไปได้ของการกระทำที่เอื้อภายใต้บริบทนั้น ๆ รวมทั้งการคำนวณถึงผลประโยชน์จากการกระทำที่จะได้รับในการตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์นั้น โดยมนุษย์แต่ละคนจะมีการเลือกใช้กลยุทธ์ในการกระทำที่แตกต่างกัน แม้จะอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและความชอบที่แตกต่างกัน (Hay, 2002, p.126-132)

นอกจากนี้ในการวางกลยุทธ์ มนุษย์จะเลือกใช้กลยุทธ์ โดยศึกษาจากบริบทเชิงโครงสร้างที่ดำรงอยู่ก่อน การย้อนมองตัวเอง (reflexive) และการกำหนดกลยุทธ์

(formulate strategy) บนพื้นฐานของความรู้ด้านโครงสร้างเพียงบางส่วน และกำหนดกลยุทธ์ที่เป็นไปได้เพื่อแก้ปัญหาจากบริบทเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวกับการเลือกเชิงกลยุทธ์นั้น และมนุษย์ยังสามารถเปลี่ยนแปลงกรณีแวดล้อมทางโครงสร้างได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ (strategic learning) ที่มนุษย์ย้อนกลับมาเอง (reflexive) และความสามารถของมนุษย์ในการปรับปรุงข้อจำกัดของอัตลักษณ์ (identity) และความสนใจ (interest) ของตน รวมถึงความสามารถในการคำนวณหากลยุทธ์ (strategic calculation) ในสถานการณ์ที่ดำรงอยู่ ดังนั้น มนุษย์จึงมีการเรียนรู้จากความผิดพลาดในอดีตและประยุกต์ใช้กลยุทธ์ แต่บางครั้งก็อาจเกิดผลกระทบจากกลยุทธ์นั้นโดยไม่ตั้งใจ ทำให้การกระทำนั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในบริบทเชิงโครงสร้างที่ต้องการไม่ได้ (Mcanulla, 2002, p.280-281)

จากแนวคิดของ Hay จะเห็นได้ว่า มีความพยายามเชื่อมโยงแนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดง ผ่านมุมมองด้านกลยุทธ์ที่สามารถใช้ในการอธิบายปัจจัยทั้งสองด้านในเวลาเดียวกันได้สำเร็จ แต่ก็มิจุดอ่อนด้านแนวคิดในการนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม เนื่องจาก Hay ใช้ฐานคิดในเรื่องของกลยุทธ์ ซึ่งมีพื้นฐานที่ว่ามนุษย์มีเหตุผลในการคิดคำนวณตลอดเวลา ทำให้ไม่สามารถนำเอาแนวคิดนี้มาใช้ในการอธิบายได้ในบางปรากฏการณ์ เนื่องจากในความเป็นจริงมนุษย์ไม่ได้กระทำการโดยมีเหตุผลหรือผลประโยชน์ตลอดเวลา แต่อาจเกิดจากปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น อารมณ์ความรู้สึก เป็นต้น

นอกจากแนวคิดด้านแนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดงที่กล่าวไปแล้วนั้น ยังมีอีกแนวคิดที่ต้องการเสนอมุมมองใหม่เพื่อก้าวข้ามวิธีคิดแบบทวิลักษณ์นิยม เช่น แนวคิดของ Pierre Bourdieu นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส มีฐานคติเรื่อง โครงสร้างและตัวแสดง (Structure-agency) โดย Bourdieu เชื่อว่าตัวแสดงไม่สามารถมีอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงโลกได้อย่างที่ตัวแสดงนั้นคาดหวัง มนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวแสดงถูกเกาะ

กุมจากลักษณะของโครงสร้างที่ปฏิบัติการอยู่ แม้ว่าจะมีอิสระอยู่บ้างแต่กระนั้นตัวแสดงก็ยังอยู่ภายใต้โครงสร้าง(structure) ที่รัดตึง ซึ่งลักษณะดังกล่าว Bourdieu เรียกว่า ฮาบิทัส (habitus)² (Prasongbandit, 2010, pp.69-122) Bourdieu ใช้ฮาบิทัสเป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) ปรากฏการณ์ต่างๆ โดยพยายามอธิบายเชื่อมโยงปัจจัยด้านโครงสร้างกับตัวแสดงผ่านการอธิบาย “ฮาบิทัส” (habitus) อิสระ (autonomy) ของตัวแสดง และระบบของการแสดงออกของอุปนิสัย (dispositions) ที่จะสะท้อนให้เห็นว่าตัวแสดงมิได้ดำเนินการไปอย่างเชื่อง ๆ สามารถมีกลยุทธ์ที่จะต่อรองกับโครงสร้างที่เกาะกุมอยู่แม้ว่าจะไม่สามารถปลดแอกจากโครงสร้างนั้นได้ก็ตาม³ (Bourdieu, P., 1977, p.159-197) โดยมีสาเหตุจากการที่ตัวแสดงแต่ละคนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันก็เนื่องจากสภาพแวดล้อมหรือโครงสร้างภายนอก อันได้แก่ทุน (capital) ทั้ง 4 แบบ คือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนสัญลักษณ์ที่ตัวแสดงครอบครองหรือตำแหน่งที่ตัวแสดงดำรงอยู่ในสนาม (field) ซึ่งก็คือ โครงสร้างของความสัมพันธ์เชิงภววิสัยระหว่างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางรูปธรรมระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้น โครงสร้างจึงมีอิทธิพลต่อตัวแสดงในฐานะที่เป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและ

² ฮาบิทัส (Habitus) เป็นคำภาษาละติน มีความหมายที่หลากหลายเช่น สภาพการณ์ดำรงอยู่, การแสดงออก, รูปแบบการแต่งตัวหรือเครื่องประดับ, ลักษณะทางกายภาพและการก่อรูป เป็นต้น

³ “... habitus, systems of durable, transposable dispositions structured structures predisposed to function as structuring structures, that is, as principles of the generation and structuring of practices and representations which can be objectively "regulated" and "regular" without in any way being the product of obedience to rules, objectively adapted to their goals without presupposing a conscious aiming at ends or an express mastery of the operations necessary to attain them and, being all this, collectively orchestrated without being the product of the orchestrating action of a conductor.”

แสดงออกของตัวแสดง ขณะเดียวกันตำแหน่งและสนามรวมถึงการครอบครองทุนของตัวแสดงก็จะเป็นเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการที่ตัวแสดงจะตัดสินใจปฏิบัติการบางอย่างด้วยตัวเอง ฮาบิทัสจึงเป็นเสมือนตัวเชื่อม (hinge) ระหว่างอดีตและปัจจุบัน และระหว่างตัวแสดงและโครงสร้างที่ตัวแสดงได้ประกอบรวมกันเข้าเป็นโครงสร้าง ซึ่งจากข้อเสนอของ Bourdieu จะเห็นได้ว่าอยู่ภายใต้เงื่อนไขการอธิบายของเวลาที่โครงสร้างและตัวแสดงทำหน้าที่ในการซ้ำโครงสร้างให้เกิดขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ผ่านการคิดและการปฏิบัติ เช่นเดียวกับการอธิบายของ Archer และในการสร้างฮาบิทัสหรือนิสัยของตัวแสดงนั้นก็ต้องผ่านการเรียนรู้ด้วยยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับการอธิบายของ Jessop และ Hay เกี่ยวกับการเลือกกลยุทธ์ของตัวแสดง แต่ข้อเสนอของ Bourdieu เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการสร้างและผลิตซ้ำโครงสร้างและพฤติกรรมของตัวแสดงจะมีคำอธิบายที่ค่อนข้างละเอียดกว่า เช่น ในยุทธศาสตร์การผลิตซ้ำ ได้แบ่งออกเป็น ยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การลงทุนทางสังคม ยุทธศาสตร์การสมรส และยุทธศาสตร์การดำรงสถานะทางสังคม ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและโครงสร้างด้วยทุนภายใต้ตำแหน่งของตัวแสดงที่อยู่ในสนามหรือก็คือโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Yanyongkasemsuk, 2012, pp.379-407) ซึ่งจากแนวคิดของ Bourdieu แม้จะมีความพยายามที่จะอธิบายเชื่อมโยงโครงสร้างและตัวแสดงในแง่ที่ต่างเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น แต่ก็ เป็นแนวคิดที่เน้นให้ความสำคัญกับการอธิบายตัวแสดงที่อยู่ภายใต้โครงสร้าง โดยที่ตัวแสดงไม่ได้มีอิสระอย่างแท้จริง ทั้งในแง่ของการแสดงพฤติกรรมส่วนตนหรือ“ฮาบิทัส” (habitus) ที่ได้รับอิทธิพลจากโครงสร้าง เช่น การกล่อมเกลาทางสังคมและการเลือกแสดงพฤติกรรมผ่านการพิจารณาทุน (capital) และสนาม (field) ของตัวแสดง

การนำเอาแนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดง (Agency – Structure) มาใช้อธิบายในทางรัฐศาสตร์

จากการทบทวนการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมการเมือง ผ่านวิธีวิทยาในการอธิบายโครงสร้างกับตัวแสดง (Structure - Agency) ดังที่กล่าวมาข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาการอธิบายระหว่างโครงสร้าง (Structure) กับ ตัวแสดง (Agency) แม้ นักคิดหลายท่านพยายามเสนอทางออกให้กับปัญหาการอธิบายโดยการหาสิ่งที่เชื่อว่าเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแต่ละด้านและพัฒนาแนวการอธิบายขึ้นมาจากจุดดังกล่าวนั้นเพื่อที่จะประนีประนอมความแตกต่างด้านแนวคิดที่มีอยู่ แต่เนื่องจากจุดเชื่อมโยงดังกล่าวอาจเป็นเพียงด้านหนึ่งของแนวคิดในการอธิบายปัญหาที่บังเอิญปรับให้เข้ากับแนวคิดตรงข้ามได้ ในขณะที่ยังมีอีกหลายด้านที่ไม่สามารถปรับเข้าหากันได้เลย ด้วยความแตกต่างด้านโลกทัศน์ มุมมอง และฐานคิดระหว่างแนวคิด (Limmanee, 2018, p.143) อย่างไรก็ตาม แนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดงก็เป็นแนวทางที่มีคุณูปการในความพยายามแก้ปัญหาในการอธิบายเพื่อวิเคราะห์การเมืองที่ในปรากฏการณ์เดียวกันสามารถอธิบายได้จากทั้งปัจจัยเชิงโครงสร้างและปัจจัยเชิงการกระทำของตัวแสดง อีกทั้งในหลายกรณีก็ไม่สามารถแยกการศึกษาปัจจัยเชิงโครงสร้างและปัจจัยเชิงการกระทำออกจากกัน เพียงแต่ในการนำแนวคิดมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางรัฐศาสตร์ ผู้ศึกษาต้องมีความเข้าใจพื้นฐานถึงปัญหาและข้อจำกัดบางประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง ก่อนการพิจารณานำแนวคิดโครงสร้างกับตัวแสดงมาใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความเข้ากันได้ทางภววิทยาและญาณวิทยาของทฤษฎีหรือแนวการวิเคราะห์ เนื่องจากภววิทยา (Ontology) หรือปรัชญาความจริงและญาณวิทยา (Epistemology) หรือความรู้ ที่แตกต่างกันนำไปสู่วิธีการแสวงหาความรู้ (Methodology) ที่แตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้เป็นไปได้เลยที่จะแก้ปัญหาข้อ

พิพาททางภววิทยาและญาณวิทยาในแนวทางที่ทุกฝ่ายจะยอมรับได้ทั้งหมด เนื่องจากตำแหน่งทางภววิทยาและญาณวิทยาเปรียบเปรยเหมือนกับผิวหนังไม่ใช่เสื้อ (a skin not a sweater) ที่สามารถจะถอดเปลี่ยนได้ ผู้ศึกษาจึงต้องแยกแยะและรับทราบเกี่ยวกับภววิทยาและญาณวิทยาที่เป็นรากฐานของทฤษฎีหรือแนวการวิเคราะห์เหล่านั้น และทราบว่าส่งผลต่อการออกแบบการวิจัยและวิธีการศึกษาอย่างไร (Furlong & March, 2018, p.209-210) ดังนั้น การนำทฤษฎีหรือแนวการวิเคราะห์ไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง จึงควรพิจารณาถึงการเข้ากันได้ทางภววิทยาและญาณวิทยาของทฤษฎีหรือแนวการวิเคราะห์ที่จะนำมาใช้พัฒนาเป็นกรอบวิเคราะห์

ประการที่สอง การพิจารณาแนวคิดโครงสร้างกับตัวแสดงของแต่ละนักคิดว่ามีพื้นฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านใด มีปัจจัยหรือแนวทางการอธิบายภายใต้เงื่อนไขใด และเงื่อนไขเหล่านั้นสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้ศึกษาต้องการอธิบายได้สอดคล้องเพียงใด และแนวคิดเหล่านั้นมีจุดอ่อนและธรรมชาติของการศึกษาอย่างไร เช่น แนวคิดของ Giddens จากข้อเสนอของทฤษฎีก่อตัวโครงสร้างความสัมพันธ์ (Structuration Theory) ที่เน้นการอธิบายผ่านตัวแสดง มองโครงสร้างเป็นเพียงผลจากการกระทำและเป็นเพียงกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติสำหรับตัวแสดงที่มีสถานะต่อกันและทรัพยากรสำหรับตัวแสดงที่มีสถานะเข้มแข็ง ด้วยเหตุนี้ การเลือกใช้แนวคิดในมุมมองของ Giddens จึงเหมาะกับการอธิบายภายใต้ปรากฏการณ์ที่ตัวแสดงค่อนข้างมีอิทธิพลต่อบริบทในสังคม ในขณะที่แนวคิดของ Archer จากวิธีการอธิบายเชิงการก่อรูป (morphogenetic approach) ที่มองว่าโครงสร้างเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ก่อนและมีอิทธิพลต่อตัวแสดง จึงต้องทำการอธิบายโครงสร้างก่อนแล้วจึงมาอธิบายตัวแสดง เนื่องจากแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับอิทธิพลของโครงสร้างที่ส่งผลต่อตัวแสดง ซึ่งเหมาะกับการอธิบายปรากฏการณ์ที่การคงอยู่ของบริบทส่งผลต่อพฤติกรรมของตัวแสดง และไม่เหมาะกับการอธิบายปรากฏการณ์ที่ตัว

แสดงมีบทบาทสูงต่อการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Bourdieu ที่ให้ความสำคัญกับการอธิบายปรากฏการณ์ผ่านโครงสร้างที่ตัวแสดงมีอิสระภายใต้กรอบจำกัดของโครงสร้างหรือก็คือ ฮาบิทัส (habitus) ด้านแนวคิดของ Hay มุ่งใช้ปัจจัยด้านกลยุทธ์ (strategic) ในแง่ของการคำนวณผลประโยชน์เป็นตัวเชื่อมโยงการอธิบายของตัวแปรทั้งโครงสร้างและตัวแสดงเข้าไว้ด้วยกันก็จะเหมาะกับการอธิบายปรากฏการณ์ที่ต้องการการวิเคราะห์เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตัวแสดงที่กระทำผ่านการเลือกใช้กลยุทธ์หรือคำนึงถึงผลประโยชน์ได้ค่อนข้างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบการอธิบายของแนวคิด

จากตัวอย่างที่อธิบายไปในข้างต้น จะเห็นได้ว่า การอธิบายแนวคิดโครงสร้างกับตัวแสดงของแต่ละนักคิดต่างมีจุดเน้นหรือเงื่อนไขในการอธิบายที่แตกต่างกัน ซึ่งย่อมส่งผลต่อการอธิบายปรากฏการณ์ทางรัฐศาสตร์ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับผู้ศึกษาว่าจะเลือกใช้แนวคิดของนักคิดใดที่จะเหมาะสมและสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เลือกมาศึกษา

ประการที่สาม ข้อพิจารณาในการนำแนวคิดโครงสร้างกับตัวแสดงไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ ซึ่งเชื่อมโยงจากประเด็นด้านความเข้ากันได้ทางทฤษฎีและญาณวิทยาของทฤษฎีหรือแนวการวิเคราะห์ ร่วมกับข้อเสนอและข้อจำกัดในการอธิบายแนวคิดโครงสร้างกับตัวแสดงของแต่ละนักคิดเพื่อนำไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง ดังเช่น การนำเอาทฤษฎีระบบซึ่งเป็นแนวคิดที่โน้มเอียงในการอธิบายด้านโครงสร้าง (Structure) กับ แนวคิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (Rational Choice) ซึ่งมีแนวคิดที่โน้มเอียงในการอธิบายด้านผู้กระทำ (Agency) มาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองด้วยกัน การนำทฤษฎีระบบมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและสิ่งแวดล้อม โดยทฤษฎีระบบเชื่อว่า ระบบการเมืองในแง่ที่เป็นระบบพฤติกรรมทางการเมืองมีอยู่ในสภาพชีวิตทางการเมืองของ

คนในสังคม ระบบดังกล่าวนี้มีสิ่งแวดล้อมที่แยกออกจากระบบแต่มีอิทธิพลต่อระบบ ระบบการเมืองสามารถตอบโต้ต่อแรงบีบคั้นหรือผลักดันที่มาจากสิ่งแวดล้อมหรือภายในตัวระบบเอง โดยอาศัยโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ คอยควบคุมและรับมือแรงบีบคั้นดังกล่าว และระบบการเมืองจะมีกลไกการป้อนข่าวสารกลับ (feedback) คอยรายงานให้ผู้แสดงบทบาทและผู้ตัดสินใจในระบบการเมืองรู้ถึงสภาพปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เกิดจากผลผลิตของระบบ (Limmanee, 2005 b, p.316) โดยเมื่อพิจารณาจะเห็นว่าในทฤษฎีระบบให้ความสำคัญกับการอธิบายโครงสร้าง ไม่เน้นในการอธิบายบทบาทของตัวแสดงที่อยู่ภายใต้โครงสร้าง ทั้งที่ในสภาพความเป็นจริง ตัวแสดงที่อยู่ภายใต้โครงสร้างมีบทบาทต่อปรากฏการณ์ทางสังคม ดังนั้นในการอธิบายจึงควรมีการนำเอาผู้แสดงบทบาทและผู้ตัดสินใจภายใต้ระบบการเมืองเพื่อให้การวิเคราะห์ปรากฏการณ์มีความรอบด้าน สามารถนำแนวคิดที่มีฐานคิดในการอธิบายผ่านผู้กระทำ การ เช่น แนวคิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (Rational Choice) ซึ่งการนำไปใช้ในการอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงโครงสร้างกับปัจจัยเชิงตัวแสดงของปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น การอธิบายการชนะการเลือกตั้งอย่างเหนือความคาดหมาย กรณีของพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2544 หรือ พรรคก้าวไกล ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2566 ที่มีทั้งเหตุปัจจัยเชิงโครงสร้างอันเป็นผลจากข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่ทำให้พรรคการเมืองใช้กลยุทธ์หาเสียงที่แตกต่างไปจากเดิม คือ กลยุทธ์การติดตามมาใช้ในการหาเสียงและการนำเสนอนโยบายแบบประชานิยมในกรณีของพรรคไทยรักไทย และกลยุทธ์การหาเสียงผ่านสื่อออนไลน์และการนำเสนอโยบายที่ตอบสนองกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ และเหตุปัจจัยเชิงตัวแสดง ทั้งในส่วนของหัวหน้าพรรคและในส่วนของพฤติกรรมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีการพิจารณาการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลเชื่อมโยงกับการคำนึงถึงผลประโยชน์ของนโยบายหาเสียง ซึ่งเมื่อ

พิจารณาการนำแนวคิดโครงสร้างกับตัวแสดงของแต่ละนักคิดเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ การเลือกใช้ข้อเสนอของ Hay ที่อธิบายว่าผู้แสดงบทบาทและผู้ตัดสินใจในระบบ การเมืองต่างก็มีกลยุทธ์ส่วนตัวในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุด ภายใต้โครงสร้าง ของระบบก็必将มีความสอดคล้องกับบริบทที่ศึกษามากกว่าข้อเสนอของนักคิดท่านอื่น ๆ เนื่องจากการเชื่อมโยงปัจจัยระหว่างโครงสร้างและตัวแสดงที่สัมพันธ์กับการคำนึงถึง ผลประโยชน์ซึ่งเป็นประเด็นหลักในข้อเสนอของ Hay เป็นต้น

โดยสรุป จากการทบทวนแนวคิดด้านโครงสร้างกับตัวแสดง จะเห็นได้ว่าการเอาแนวคิดมาใช้เป็นตัวแบบในการอธิบายปรากฏการณ์ทางรัฐศาสตร์ ผู้ศึกษาควร ตระหนักถึงความเข้ากันได้ ทางทฤษฎีและญาณวิทยาของทฤษฎี หรือ แนวการวิเคราะห์ รวมทั้งความสอดคล้องกันของแต่ละแนวคิดทั้งในส่วนของปัจจัยเชิง โครงสร้างและปัจจัยเชิงตัวแสดงที่จะนำมาใช้ที่ในการอธิบายปรากฏการณ์ การตระหนักถึงจุดเน้นในการอธิบายแนวคิดโครงสร้างกับตัวแสดง และข้อจำกัดใน การอธิบายของแต่ละนักคิด และท้ายที่สุด คือ การตระหนักถึงการเลือกใช้แนวคิดด้าน โครงสร้างกับตัวแสดงให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา เนื่องจาก ปรากฏการณ์ทางด้านรัฐศาสตร์ ไม่อาจใช้วิธีการอธิบายโดยใช้มุมมองของตัวแบบใน การวิเคราะห์เพียงมุมมองใดมุมมองหนึ่งระหว่างด้านโครงสร้างและตัวแสดง เพราะสอง สิ่งนี้ต่างก็มีบทบาทต่อปรากฏการณ์ทางสังคมและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ดังนั้นใน การศึกษา ผู้ศึกษาจึงต้องพิจารณาว่าตัวแบบที่เลือกใช้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทาง รัฐศาสตร์ที่ต้องการศึกษาได้มากน้อยแค่ไหน และควรอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแสดงกับโครงสร้างอย่างไรให้ครอบคลุมและสะท้อนปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้ใกล้เคียง ที่สุด

บรรณานุกรม

- Bourdieu, P. (1977). **Outline of a Theory of Practice**. (Nice, R. Trans.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Furlong, P. & March, D. (2018). “A Skin not a Sweater: Ontology and Epistemology in Political Science” In **Theory and Methods in Political Science**. (4th ed, 184-211). London: Palgrave.
- Hay, C. (2002). **Political analysis**. New York: Palgrave.
- Limmanee, A. (1999). **kān ‘athibāi kap kān wikhroṭ thāṅkān mūāṅ : khōṭ phīchāṇā bāṅṅton nai choṅg pratyā sangkhommasāt Phim khang thi 1**. [Political Explanation and Analyzation: Initial considerations in Social Science Philosophy 1st edition] Bangkok: Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.
- Limmanee, A. (2005 a). “pratyā læ withīkān sawæṅg hākhwām rū thāṅg ratthasāt. [Philosophy and Knowledge Acquisition in Political Science]” In **lak læ withī wikhroṭ thāṅkān mūāṅ samai mai**. [Modern political analysis] Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University.
- Limmanee, A. (2005 b). “kānsuksā ratthasāt næōthāṅ rabop. [System Approach in Political Science Study]” In **lak læ withī wikhroṭ thāṅkān mūāṅ samai mai**. [Modern political analysis] Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University.

- Limmanee, A. (2018). **kaṇ ‘athibāi kap kaṇ wikhroṭ thaṅkaṇ mūāṅ : nāōkhit læ khoṭ tōyāṅg thaṅg pratyā sangkhommasat Phim khrang thi 2**. [Political Explanation and Analyzation: Approach and Argument in Social Science Philosophy 2st edition] Bangkok: Sayam Publishing.
- Mcanulla, S. (2002). “Structure and agency” In **Theory and methods in political science**. (2nd ed., 271-291). Houndmills: Palgrave.
- Prasongbandit, S. (2010). **nāō khwāmkhit ha bi that khoṅg pi ‘æ būdi yoe kap thritsadi thaṅg mānutsayawitthaya**. [Pierre Bourdieu’s Habitas Concept and Anthropology Theories] Bangkok: Sirindhorn Anthropology Center.
- Puanghut, C. (2003). **Agency – Structure/ phuṭkratham kaṇ - khrōṅsāṅg : phatthanakāṇ khoṅg kroṭ khwāmkhit læ kāṇnam pai chai wikhroṭ sangkhom**. [Agency – Structure: Evolution of framework and how to use for social analyzation] Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Royal Institute. (2005). **photchanānukrom sap pratyā ‘Angkrit Thai chabap rat bandit yoṭ sathan**. [English - Thai Dictionary of Philosophy] Bangkok: Royal Institute.
- Sargent, L. T. (1987). **Contemporary political ideologies: a comparative analysis**. Chicago: Dorsey Press.

- Tangsupvattana, A. (2011). . “ Agency and Social structure.” In **kham læ khwāmkhīt nai ratthasāt rūāmsamai lem 1 Phim khrang thi 3.** [Concepts in contemporary political science Book 1 3rd Edition]
Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Yanyongkasemsuk, R. (2012). “manō that hā bitu bōkān kǎē panhā thawi niyom khrōngsāng læ tuā sadǎeng. [Concept of Habitus and Solution to the Structure-Agency Dualism]” **Journal of politics, administration and law**, 4(3): 379-409.

บทวิจารณ์หนังสือ:
Citizenship โดย Paul Barry Clarke ***

โชติศา ขาวสนิท*
ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล**

Paul Barry Clarke ผู้เขียนหนังสือ Citizenship นี้เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยอาวโซ ในทางทฤษฎีการเมือง ภาควิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยเอสเซ็กซ์ (University of Essex) พอลเขียนงานด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับรัฐสมัยใหม่ แนวความคิดเรื่อง ความเป็นอิสระเอกเทศทางการเมืองและธรรมชาติของความเป็นพลเมืองในประชาธิปไตยสมัยใหม่ ตัวอย่างผลงานของ เช่น Deep Citizenship และ Autonomy Unbound พอลยังเป็นบรรณาธิการให้กับหนังสือ Citizenship : A Reader และเป็นบรรณาธิการร่วมของหนังสือ Dictionary of Ethics, Theology and Society

หนังสือ Citizenship นี้ พอล (Paul) แบ่งออกเป็น หก ส่วน และแบ่งกว้าง ๆ ได้เป็นสองส่วน คือส่วนแรก ที่ ผู้เขียนเขียนเองที่มุ่งให้เห็นภาพกว้างของแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง ซึ่งอธิบายและเชื่อมโยงประเด็นความคิดของ นักคิดท่านต่าง ๆ ที่

* อาจารย์ ดร., ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ ดร., ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** บทวิจารณ์หนังสือนี้ มีวัตถุประสงค์ในการสรุปลงสาระของหนังสือ และชี้ถึง ข้อดี และ ข้อจำกัด ของหนังสือเล่มนี้

**** ได้รับบทความ 21 กันยายน 2565; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 29 มิถุนายน 2566.

จะมีการนำผลงานของนักคิดมาจัดหมวดหมู่ไว้ในตอนหลัง ๆ และ อีกห้าส่วนหลังที่เป็นการคัด บางส่วนบางตอนของตัวบทที่แบ่งเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ตัวบทเหล่านั้นมีร่วมกัน โดยในส่วนแรกนั้น คือ มนุษย์พลเมือง ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 9 หัวข้อ ดังนี้ 1) ก่อนการเมือง 2) กำเนิดการเมือง 3) อภิสัทธ และ สัทธิพิเศษ 4) พลเมืองสองประเภท 5) การหวนมาสู่ภายใน 6) การถอนออกและการกลับคืน 7) การปฏิบัติและการก้าวข้าม 8) การฟื้นฟูเมืองในฐานะเป็นสัญลักษณ์ 9) พลเมืองในฐานะเป็นโครงการ

หัวข้อแรก “ก่อนการเมือง” ผู้เขียนเริ่มจากการอธิบายถึง ความหมายของคำว่าพลเมืองเพื่อนำไปสู่การกล่าวถึงกำเนิดของการเมืองตามความเข้าใจทั่วไป นั่นคือความเป็นพลเมือง เป็นสมาชิกภาพที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในหน่วยทางการเมืองที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในกรีกเมื่อ หกร้อยและเจ็ดร้อยปีก่อนคริสตกาล โดยเงื่อนไขในการกำเนิดความเป็นพลเมืองคือการกำเนิดนครรัฐ (polis) ที่ทำให้ประชาชนบางส่วนผู้เป็นพลเมืองปลอดจากการตอบสนองความจำเป็นเฉพาะหน้าจึงทำให้ประชาชนเหล่านี้สามารถหันไปห่วงใยใส่ใจส่วนรวมได้ พลเมืองเหล่านี้มีเสรีภาพนั้นมีฐานะเสมอ กัน ดังนั้นหลักการสำคัญที่มาพร้อมกับความเป็นพลเมืองคือ ความเสมอภาค และ เสรีภาพ

อย่างไรก็ตาม พอตั้งข้อสังเกตไว้อย่างน่าสนใจว่า ความรู้สึกผูกพันเป็นหน่วยเดียวกันนั้นในฐานะเป็นองค์กรรวมของประชาชน ไม่ได้เกิดขึ้นทันทีที่มีนครรัฐ ด้วยการชี้ว่า แรกเริ่มนั้น Polis แรกเริ่มหมายถึงเพียงเมืองที่มีป้อมปราการ เป็นไปได้ว่า ความรู้สึกผูกพันร่วมกันในฐานะชุมชนทางการเมืองอาจเกิดติดตามมาหลังจากเกิดความรู้สึกร่วมกันว่า กลุ่มของตนเองมีลักษณะที่ต่างไปจากกลุ่มอื่น ๆ แต่จุดเปลี่ยนที่สำคัญคือการจัดขบวนรบของทหารราบติดอาวุธเต็มที ซึ่งต่างไปจากการที่แต่ละคนต่างช่วยกัน

รูปแบบเดิม โดยการจัดขบวนรบเป็นการผสมผสานการสู้แบบวีรบุรุษนิยมอย่างปัจเจกบุคคล กับ การรวมหมู่ประสานกันต่อสู้ ประเด็นสำคัญอยู่ตรงที่การประสานงานกันนี้เองที่ผู้เขียนชี้ไว้ชัดเจนอย่างมากว่า ต้องอาศัยความไว้วางใจ และความเคารพซึ่งกันและกัน ดังนั้น ความห่วงใยใส่ใจร่วมและความเสมอภาคในการร่วมปกป้องนครรัฐ นั้นได้นำไปสู่ความรู้สึกถึงความเป็นหน่วยทางการเมืองเดียวกัน

หัวข้อที่สอง กำหนดการเมือง เนื้อหาในส่วนของกำหนดการเมืองนี้ พอลชี้ถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนกรีกสนใจหาคำตอบเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองที่ดี ซึ่งเป็นวิธีคิดแบบปรัชญาการเมืองที่ตั้งคำถามนี้ กรีกโบราณมีการปกครองที่หลากหลาย รูปแบบการปกครองที่เปลี่ยนแปลงบ่อยแต่ไม่มากจนทำให้สังคมการเมืองล่มสลาย จึงเปรียบเป็นห้องทดลองให้เห็นข้อดี ข้อเสียในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งความเปลี่ยนแปลงนี้มีข้อดีตรงเป็นการกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับรัฐบาล และลักษณะหรือธรรมชาติของรัฐบาลที่มีรูปแบบหลากหลาย มีการอภิปรายถึงรูปแบบการปกครองแบบใดว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่ดี การอภิปรายเช่นนี้เกิดขึ้นแพร่หลายทั่วไวก่อนกำหนดภาษาของการเมืองขึ้นมา ซึ่งมีแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมการเมืองเกิดขึ้นมาด้วย กฎหมายของโซลอนมีผลให้พลเมืองทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง ทำให้เกิดความรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่ง หรือมีความผูกพันร่วมเป็นเจ้าของชุมชนทางการเมืองร่วมกัน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความเป็นพลเมือง

ประวัติศาสตร์เอเธนส์โบราณมีความสำคัญต่อแนวความคิดเรื่องความเป็นพลเมือง เพราะที่นั่น แนวความคิดเรื่อง พลเมืองได้รับการอภิปรายถกเถียงและมีผลติดตามมาอย่างเป็นรูปธรรมทางการเมืองอย่างเต็มที่ที่เป็นครั้งแรก โดยแนวคิดเรื่องความเสมอภาคซึ่งเป็นหลักสำคัญของความเป็นพลเมืองอาศัยเงื่อนไขปัจจัยทาง

เศรษฐกิจที่กระตุ้นให้ก่อตัวขึ้นอย่างชัดเจน สืบเนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจที่ทำให้คนชั้นสูงต้องปรองดองกับคนชั้นล่างที่ลุกฮือขึ้นต่อต้าน นำไปสู่การปฏิรูปการปกครองโดยโซลอนที่แบ่งคนเป็นชนชั้นสี่ชนชั้นตามฐานะทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินสมบัติแทนการกำเนิด อันส่งผลให้เป็นการยกเลิกรูปแบบของการปกครองแบบเดิมที่ชนชั้นสูงตามชาติกำเนิดเท่านั้นที่จะสามารถเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองสูงสุดคือ อาร์คอน แล้วเปลี่ยนเป็นชนชั้นสูงสุดตามการจัดประเภทแบบใหม่ที่สามารถเป็นอาร์คอน การเปลี่ยนแปลงนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง การที่ฐานะทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินมัตินั้นเป็นสถานภาพที่สามารถแสวงหาเพิ่มพูนได้นั้นย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีทางในการเข้าถึง ต่างจากข้อกำหนดเดิมที่ให้ชาติตระกูลเป็นเกณฑ์ โดยชาติตระกูลนั้นเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ซึ่งเป็นการตีวงกรอบจำกัดให้กับคนชั้นสูงกลุ่มเล็ก ๆ แต่ตั้งแต่เดิมเท่านั้น นอกจากนี้ โซลอนยังให้ชนชั้นล่างสุดได้มีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองบ้างด้วย และโซลอนได้ให้พลเมืองทุกคนมีสิทธิในการอุทธรณ์ด้วย ซึ่งศาลประชาชนนั้น พลเมืองไม่ว่าจะเป็นชนชั้นสูงหรือชนชั้นล่างเข้าดำรงตำแหน่งได้ด้วยการจับสลาก

มาตรการที่โซลอนคิดขึ้นมานี้ เป็นการเปิดให้พลเมืองทุกคนมีส่วนในการปฏิบัติกิจการสาธารณะ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง หรือการร่วมเป็นเจ้าของชุมชนทางการเมือง ซึ่งการมีส่วนร่วมแบบนี้ เป็นรากฐานของแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองที่รุ่มรวย อย่างไรก็ตาม คนกรีกได้แบ่งมนุษย์ออกเป็น พลเมือง และผู้ที่ไม่ใช่พลเมือง โดยพลเมืองคือ อภิสิทธิ์เหนือกว่าผู้ที่ไม่ใช่พลเมือง ความเป็นพลเมืองคือสถานะที่มีความเฉพาะพิเศษซึ่งเป็นที่หวงแหน เป็นวิถีชีวิตในแบบมนุษย์ เพราะมนุษย์ตามทัศนะ

ของคนกรีกเป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องอาศัยอยู่ในสังคมการเมือง โดยเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและกระตือรือร้น

สำหรับในหัวข้อ พลเมืองสองประเภท นั้นมีสาระสำคัญดังนี้ ขณะที่เอเธนส์โบราณมีลักษณะความเป็นพลเมืองแบบมีส่วนร่วมและแข่งขันกระตือรือร้น สาธารณรัฐโรมันได้แบ่งคนออกเป็นสองชนชั้น คือพวก ปาตริเซียน (patrician) และพวก เพลเบียน(plebian) ซึ่งจะไม่ได้รับอนุญาตให้แต่งงานข้ามชนชั้นกัน ทำให้กลุ่มพลเมืองสองกลุ่มนี้แบ่งแยกกันอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีความแตกต่างในเรื่องสถานะทางศาสนาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าดำรงตำแหน่งระดับสูง ผลอันติดตามมาในเรื่องนี้คือชนชั้นล่างถูกกีดกันไม่ให้อาจมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะได้อย่างเต็มที่และถูกกีดกันไม่ให้เปลี่ยนฐานะทางสังคมเป็นชนชั้นสูงได้ เมื่อพิจารณาโดยเปรียบเทียบแล้วจะเห็นได้ว่า ความเป็นพลเมืองเอเธนส์โบราณนั้น เป็นทั้งสถานะ ที่มีสิทธิ มีหน้าที่ และมีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนสาธารณรัฐโรมันมีรูปแบบของความเป็นพลเมืองสองรูปแบบคือ ความเป็นพลเมืองแบบหนึ่งเฉยที่มีเพียงสถานะ ที่ถือสิทธิและหน้าที่บางอย่างที่ไม่รวมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแบบกระตือรือร้น ที่นอกเหนือจากการมีสิทธิและหน้าที่โดยทั่วไปแล้ว ยังมีสิทธิและหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในชีวิตทางการเมืองของสาธารณะด้วย ลักษณะความเป็นพลเมืองของโรมันนั้น พอล ได้อธิบายไว้ว่า เป็นการมีสถานะทางกฎหมาย ซึ่งมีคุณค่าเพราะจะให้การปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยจากกฎหมายของโรมัน และมีสิทธิในการเดินทางเคลื่อนย้ายได้เสรีมาก อย่างไรก็ตามข้อจำกัดทั่วอาณาจักรโรมัน ส่งเสริมให้การค้าขายดำเนินไปด้วยสันติ และสำหรับบางคนความเป็นพลเมืองแบบโรมันนี้ส่งเสริมแนวคิดแบบสากลนิยม อย่างไรก็ตาม สำหรับความเป็นพลเมืองแบบกรีกนั้น มีข้อจำกัดตรงที่ตีกรอบให้อยู่ภายในระดับ

นครรัฐ ความผูกพันอย่างเต็มที่กับนครรัฐที่มีมากจนเป็นการสกัดการรวมตัวที่ใหญ่กว่า ในรูปแบบสหพันธ์ของนครรัฐกรีกทั้งหมดให้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ขณะที่ความเป็นพลเมืองแบบโรมันก็ก่อให้เกิดความภักดีที่แบ่งแยกแหว่ง ความความเป็นพลเมืองโรมัน และความเป็นพลเมืองของนครรัฐที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง ในการอธิบายอัตลักษณ์แห่งตัวตนมนุษย์

ทางด้านหัวข้อ สถานะและการทวนกลับสู่ภายใน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ กรีกเป็นแหล่งกำเนิดแนวความคิดเรื่องความเป็นพลเมืองแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสำคัญต่อการเป็นสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมกัน กรีกมีอุดมคติความเป็นพลเมืองในฐานะเป็นวิถีชีวิต ในฐานะสิ่งมีชีวิต สิ่งที่เป็นอยู่ ส่วนโรมัน มีความเป็นพลเมืองแบบสถานภาพ ที่ให้สถานะสองแบบ คือความเป็นพลเมืองของกรุงโรม และพลเมืองของบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง อย่างไรก็ตาม แนวคิดทางศาสนาคริสต์นั้น นั้น แบ่งแยกชีวิตในนคร กับชีวิตแห่งจิตวิญญาณ และให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณเหนือกว่าเรื่องทางโลก การต่อสู้กันเหินห่างจากการต่อสู้ภายนอก มาให้ความสำคัญกับการต่อสู้ภายในจิตใจของมนุษย์เอง

ในส่วนหัวข้อ การถอนตัวและการหันกลับ : การถอนตัว มีสาระดังนี้ แม้ว่าก่อนหน้านี้แนวคิดแบบคริสต์ศาสนาจะทรงอิทธิพล ชีวิตที่เป็นการถอนตัวจากโลกมีอยู่แล้ว แต่ความพิเศษของแนวคิดคริสต์ศาสนาโดดเด่นเป็นการเฉพาะพิเศษในแง่ที่มีการอธิบายโดยนักบุญออกัสตินในการอธิบายสถานการณ์ที่อาณาจักรโรมันล่มสลายว่ามีสาเหตุมาจากการมีชีวิตแบบนครซึ่งเฝ้าเวลาโดยตรงกันข้ามกับชีวิตแห่งจิตใจที่เหนือกว่า อันเป็นการชี้ให้เห็นถึงความน่าดึงดูดใจของชีวิตที่มีการถอนตัวจากโลกมาสู่การให้ความสำคัญกับการดูแลจิตวิญญาณของตนเอง

หัวข้อ การถอนออกและการกลับมา มีใจความสำคัญดังนี้ มีปัจจัยหลายประการที่เป็นพื้นฐานปัจจัยให้มีการฟื้นฟูชีวิตของเมือง นครอิตาเลียนฟื้นฟูการปกครองแบบสาธารณรัฐขึ้นมา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแห่งความเป็นสมัยใหม่ที่มองรัฐในเชิงนามธรรม และในทางกฎหมาย รวมถึงมุมมองที่ได้รับการยอมรับในการแบ่งแยกแตกต่างระหว่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งที่เป็นทางโลก โดยนครนั้นเป็นเรื่องทางโลก ในช่วงยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการนี้ แนวความคิดเรื่องความเป็นพลเมืองของกรีกที่มองว่าพลเมืองคือผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกิจการสาธารณะเป็นที่น่าดึงดูดใจและได้รับการหยิบยกมาอภิปรายบ่อยครั้งในนครของพวกเยอรมันและอิตาลี ขณะเดียวกันแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบโรมันที่มองว่า พลเมืองคือผู้ถือสิทธิ มีหน้าที่และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งเป็นพลเมืองแบบหนึ่งเฉยนั้น ได้รับความสนใจอย่างมากทีเดียวในรัฐสมัยใหม่ที่กำลังก่อตัวขึ้น ที่มุ่งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ในยุคกลางนั้น การหันมาให้ความสำคัญกับจิตใจของมนุษย์ ตามที่นักบุญออกัสตินได้เน้นนั้นเป็นการปรากฏขึ้นของชีวิตภายใน ซึ่งทำให้ความหมายของคำว่า การสังกัดหรือการขึ้นต่อ (subjectivity) แตกออกเป็นสองนัย คือความหมายเดิมคือการขึ้นต่อผู้อื่น กับความหมายของการขึ้นต่อตัวเอง การยืนยันการดำรงอยู่ของตนเอง จากตรงนี้คือการให้รากฐานของการหวนกลับมาให้ความสำคัญกับชีวิตการเมือง ที่มองว่ารากฐานของชีวิตในชุมชนการเมือง คือ ปัจเจกบุคคล ที่เป็นอิสระเอกเทศ ซึ่งมีนักคิดสำคัญในโลกสมัยใหม่คือ เดส์คาร์ตส์ ส่วนอิมมานูเอล คานท์ ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า มนุษย์นั้นมีความเป็นอิสระเอกเทศ มีตัวตนดำรงอยู่ และเป็นพื้นฐานในการรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ หาใช่ประสบการณ์ที่สร้างตัวตน เพราะตัวตนมีมาก่อนและทำให้ตัวตนนั้นรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ แม้ว่าคานท์จะไม่ได้นำเสนอแนวคิดในการปฏิบัติอย่างรุนแรงในทางการเมือง

แต่แนวคิดของคานท์นี้เมื่อนำมาขบคิดสานต่อไปอีกก็นำไปสู่การปลดปล่อยความผู้ใดสังกัดทางการเมือง ด้วยความที่มนุษย์มีตัวตนที่เป็นอิสระเอกเทศ โดยไม่มีมนุษย์คนอื่นใดที่อยู่เหนือกว่าด้วยฐานะแห่งความเป็นมนุษย์เหมือนกัน ความเป็นปัจเจกชนนิยมเช่นนี้เป็นแนวคิดที่สำคัญมากในการก่อรูปก่อร่างความเป็นพลเมืองแบบสมัยใหม่ ที่มีทั้งการสานต่อแนวคิดความเป็นพลเมืองแบบกรีกที่เน้นการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในชีวิตทางการเมือง และมีสิ่งที่แตกต่างกันคือ ในโลกสมัยใหม่นั้น ความเป็นพลเมือง นั้น พลเมืองเป็นมนุษย์ที่เป็นปัจเจกบุคคลที่มีชีวิตอยู่ข้าง ๆ กับปัจเจกบุคคลอื่น ๆ อย่างเสมอภาคกัน ขณะที่โลกโบราณมองว่า พลเมืองดำรงอยู่ในฐานะสมาชิกของชุมชนทางการเมือง ซึ่งให้ความสำคัญกับนครเหนือสมาชิกในนคร ในโลกสมัยใหม่นั้น สิทธิของมนุษย์และพลเมืองนั้นมีความศักดิ์สิทธิ์ ดังที่แสดงออกมาในคำประกาศว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และพลเมืองโดย สมัชชาแห่งชาติฝรั่งเศส หลังการปฏิวัติ ค.ศ. 1789

ในส่วนของหัวข้อ การปฏิบัติและหลังจากนั้น มีสาระสรุปได้ว่า แม้ว่าคำประกาศว่าด้วยสิทธิและแสดงอุดมคติว่าสิทธิของพลเมืองคือสิ่งที่แยกไม่ออกจากสิทธิแห่งมนุษย์ โดยความเป็นพลเมืองมีลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้น อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาไม่นาน ก็มีการกำหนดกฎเกณฑ์แบ่งพลเมืองออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง กับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง ยิ่งไปกว่านั้น ได้เกิดยุคแห่งความหวาดกลัวตามมา และจากประวัติศาสตร์การเมืองตะวันตก เราได้เห็น คำประกาศที่แสดงอุดมคติสวยงาม แต่ในความเป็นจริงตรงกันข้ามอีก ดังในคำประกาศอิสรภาพสหรัฐอเมริกา แต่ด้วยอุดมคติที่ปรากฏในเอกสารสำคัญ ก็เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้คนและกลุ่มคนที่ถูกกีดกัน ลุกขึ้นมาต่อสู้และเรียกร้อง จนส่งผลให้มีการขยายสิทธิแห่งความเป็นพลเมืองที่กว้างขวางมาก

ขึ้น รวมถึง คนผิวดำ และผู้หญิงในภายหลัง ทั้งนี้เพราะ กลุ่มที่เรียกร้องมองว่า ความเป็นมนุษย์นั้นก็คือ ความเป็นพลเมืองด้วย อันเป็นการฟื้นแนวคิดแบบกรีกโบราณ ในการมองว่า ความเป็นพลเมืองนั้นคือวิถีชีวิตแบบมนุษย์ เช่นนี้จึงเป็นแรงผลักดันที่ยิ่งใหญ่ให้ต่อสู้ในฐานะมนุษย์ที่เรียกร้องต่อรัฐให้ยอมรับความเป็นมนุษย์ของผู้เรียกร้อง สิทธิพลเมือง รัฐจึงมีฐานะสำคัญในการส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครอง วิถีชีวิตแบบมนุษย์

สำหรับหัวข้อ การฟื้นฟูนครในฐานะเป็นสัญลักษณ์ และหัวข้อ ความเป็นพลเมืองในฐานะเป็นโครงการ สามารถสรุปได้ดังนี้ จากการที่แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองในโลกสมัยใหม่มีรากฐานสำคัญมาจากความเป็นปัจเจกบุคคลที่ทรงอธิปไตย โดยเป็นรากฐานที่มาแห่งอำนาจทางการเมือง รัฐกำหนดนิยามความเป็นพลเมืองทั้งในทางอุดมคติ และในความเป็นจริงที่มีการกีดกันคนบางส่วน บางประเภทไม่ให้เป็นพลเมือง อันนำไปสู่การเรียกร้องของปัจเจกบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลเหล่านั้น โดยการเรียกร้องที่มุ่งไปให้รัฐ เพื่อให้รัฐได้ให้การยอมรับและกำหนด และปกป้องสิทธิความเป็นพลเมือง จากตรงนี้แสดงถึงความสำคัญของรัฐในฐานะเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความหมายขอบข่ายและระดับของความเป็นพลเมือง ซึ่งรัฐเป็นเวทีที่มีทั้งฝ่ายที่แสดงทัศนะ รวมไปถึงมีการเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนหรือต่อต้าน ประเด็นความเป็นพลเมืองในแบบต่าง ๆ โดยมีประเด็นสำคัญที่ขั้วเดียวกันคือ ปัจเจกบุคคลนิยม และชุมชนนิยม ซึ่งแต่ละฝ่ายก็วิพากษ์วิจารณ์ข้อเสียของอีกฝ่าย ในภายหลังนั้น ได้มีการขยายขอบข่ายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองไปรวมถึง การดูแลสวัสดิภาพของพลเมือง ซึ่งเป็นสิทธิทางสังคมเพื่อให้พลเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดีให้เป็นสังคมอารยะ ตรงนี้พล ได้หยิบยกทัศนะของมาร์แชลขึ้นมาโดยมองว่า สิทธิทางการเมือง และสิทธิพลเมือง ผู้วิจารณ์หนังสือมองเห็นความสนใจว่า แม้จะมีแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองในแบบต่าง ๆ

ปรากฏขึ้นก็ตาม แต่ความเป็นพลเมืองอยู่ภายในแถบต่อเนื่องระหว่างชั่วคราวของความเป็นพลเมืองแบบมีส่วนร่วมกระตือรือร้นแข่งขัน และความเป็นพลเมืองในเชิงการครองสิทธิและหน้าที่แบบนิ่งเฉยและได้รับการปกป้องตามสิทธิและหน้าที่ที่มี ซึ่งเป็นแนวคิดความเป็นพลเมืองสมัยโบราณ รวมไปถึง แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองที่อยู่ภายในแถบต่อเนื่องระหว่าง ความเป็นเฉพาะพิเศษอันทรงอิทธิพลแต่เฉพาะกลุ่ม กับ ความเป็นสากล ซึ่งก็เป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังที่พอลได้ชี้ถึงความสำคัญของการกำหนดแห่งการเมืองในสังคมกรีก ที่มองว่า ชีวิตทางการเมืองคือชีวิตแบบมนุษย์ พลเมืองมีชีวิตแบบมนุษย์ และชี้ไว้ในหัวข้อสุดท้ายของบทแรก ซึ่งคือ ความเป็นพลเมืองในฐานะเป็นโครงการว่า ความเป็นพลเมือง เป็นแนวความคิดที่มีศักยภาพเป็นการปลดปล่อย และการให้ความหมายของความเป็นมนุษย์และการมีวิถีชีวิตแบบมนุษย์ และความสนใจในประเด็นความเป็นพลเมืองในปัจจุบัน นั่นคืองานในการขบคิดและทบทวนตรวจสอบถึงความเป็นพลเมือง และความเป็นมนุษย์ว่าเป็นอย่างไร และจากประวัติศาสตร์ความเป็นพลเมืองนั้นเห็นได้ชัดเจนเลยว่า เราได้อธิบายตัวเราเองในหลากหลายแบบ และการอธิบายลักษณะของความเป็นพลเมืองของเรานั้น ก็ได้เริ่มมาจากการที่เราขบคิดถึงตัวเราเองว่าเราจะมีชีวิตอยู่กันอย่างไรในสังคมการเมือง ซึ่งนี่คือคำถามกับตัวตนของเราในฐานะมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า ไม่ใช่ว่ามนุษย์กลายมาเป็นพลเมือง แต่ในทางตรงกันข้าม พลเมืองตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ และขบคิดต่อไปอีกด้วยว่า ความเป็นมนุษย์นั้นจะเป็นแบบไหนอย่างไรดี ความเป็นพลเมืองจึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจารณ์หนังสือเห็นว่าเป็นแนวความคิดที่มีความเป็นอมตะ และเห็นด้วยกับผู้เขียนว่า มีลักษณะของการเป็นโครงการที่มนุษย์ในสังคมต่าง ๆ ต้องร่วมกันขบคิดหาคำตอบอันเหมาะสมว่า

ควรจะอยู่ในรูปแบบไหนอย่างไรจึงจะส่งเสริมชีวิตที่ดีในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

สำหรับส่วนต่าง ๆ นอกเหนือจากส่วนที่หนึ่ง ประกอบไปด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่สอง กำเนิดความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย สรรนิพนธ์จากตัวบทของนักคิดเหล่านี้ โซลอน(Solon) พลูทาร์ก (Plutarch) เพริคลีส (Pericles) อริสโตเติล (Aristotle) เดมอสธีนิส (Demosthenes) ซิเซโร (Cicero) ลูเซียนัส แอนเนอุส เซเนกา ผู้ลูก (Lucius Annaeus Seneca(The Younger)) นักบุญลุค (St.Luke) นักบุญพอล (St.Paul) อีปิกเตตัส (Epictetus) มาร์กอุส เอาเรเลียส อันโตนิอุส (Marcus Aurelius Antoninus)

ส่วนที่สาม พลเมืองคริสเตียน ประกอบไปด้วย สรรนิพนธ์จากตัวบทของนักคิดเหล่านี้ ผู้เขียนนิรนาม ผู้เขียน ไดออกเนตัส (Epistle to Diognetus) นักบุญออกัสติน (St.Augustine) นักบุญอควินัส (St.Aquinas) นักบุญอควินัส (St.Thomas Aquinas) เดสเดรีอุส เอราสมุส (Desiderius Erasmus)

ส่วนที่สี่ การฟื้นฟูสมันครรัฐอิตาลี ประกอบไปด้วย สรรนิพนธ์จากตัวบทของนักคิดเหล่านี้ ดันเต อาลีกิเอร์รี (Dante Aligheri) มาร์ซิเลียสแห่งปาตาว (Marsilius of Padua) ลีโอนาร์โด บรูนิ(Leonardo Bruni)

ส่วนที่ห้า ความเป็นพลเมืองในรัฐที่ก่อตัวขึ้น ประกอบไปด้วย สรรนิพนธ์จากตัวบทของนักคิดเหล่านี้ โทมัส สตาร์กีย์(Thomas Starkey) ฌอง โบแดง(Jean Bodin) โทมัส ฮอบส์(Thomas Hobbes) ซามูเอล ฟอน พูเฟนดอร์ฟ(Samuel von Pufendorf) มงแตสกีเยอ(Montesquieu) รูสโซ(Rousseau) อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant)

ส่วนที่หก ระบียบโลกใหม่ ประกอบไปด้วยสรรณิพนธ์จากตัวบท หรือจากนักคิดเหล่านี้ คำประกาศอิสรภาพ ค.ศ. 1776 (the Declaration of Independence, 1776) รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1787 (Constitution of the United States of America, 1787) คำประกาศแห่งสิทธิมนุษยชนและพลเมือง (the Declaration of the Rights of Man and of Citizens, 1789) แอนนา เลเทียบาร์บาลด์ ไอคิน บาร์โบลด์ (Anna Laetitia Aikin Barbauld) โรเบสปีแอร์ (Robespierre) เอ็ดมันด์ เบิร์ก (Edmund Burke) โทมัส เพน (Thomas Paine) สมาคมประสานสอดคล้องแห่งลอนดอน (London Corresponding Society) เจมส์ เมดิสัน (James Madison) จอห์น อัดัมส์ (John Adams) จอร์จ วอชิงตัน (George Washington) โทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Supreme Court)

ส่วนที่เจ็ด พลเมืองและรัฐ ประกอบไปด้วยสรรณิพนธ์จากตัวบท หรือจากนักคิดเหล่านี้ ราล์ฟ วอลโด เอเมอร์สัน (Ralph Waldo Emerson) โจเซฟ มาสซินี (Joseph Mazzini) อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ธีโอดอร์ รูสเวลต์ (Theodore Roosevelt) โทมัส ฮิลล์ กรีน (Thomas Hill Green) เฮนรี ซิดวิก (Henry Sidgwick) จอห์น แมคคัน (John MacCUN) เซอร์ เฮนรี โจนส์ (Sir Henry Jones) แฮโรลด์ เจ. แลสกี (Harold J. Laski) โจเซฟ เอ. ชุมปีเตอร์ (Joseph A. Schumpeter) ที. เอช. มาร์แชล (T.H. Marshall) แกเบรียล เอ. อัลมอนด์ และซิดนีย์ เวอร์บา (Gabriel A. Almond and Sidney Verba) อเล็กซานเดอร์ เอ็ม บิคเคิล (Alexander M. Bickel) ไบรอัน เทอร์เนอร์ (Bryan Turner) เรย์มอนด์ แพลนท (Raymond Plant) และสนธิสัญญาแมสทริชต์ (Maastricht Treaty)

ในส่วนของคุณ้อติ และข้อจำกัดของหนังสือนั้น ผู้วิจารณ์หนังสือเห็นว่า ข้อดี คือ การคัดเฉพาะตอนที่สำคัญของตัวบทที่เน้นประเด็น ความเป็นพลเมือง มาให้อ่าน ทำให้ผู้อ่านให้อ่านตัวบทจริง อันจะส่งเสริมให้อ่านได้คิดวิเคราะห์ แดกแขนงความคิด ต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และได้มีการจัดหมวดหมู่ไว้ถึงหกหมวดหมู่ ที่ประกอบด้วยผลงานอัน หลากหลายพร้อมด้วยการอ้างอิงแหล่งที่มา รวมไปถึงการตั้งหัวข้อ ส่วนของตัวบทนั้น ขึ้นมาอันเป็นการสรุปรวบยอดความคิดทั้งหมดให้เห็นภาพชัดเจนด้วยถ้อยคำซึ่งเป็น ประโยคหรือวลีสั้น ๆ ไว้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเห็นทิศทางหรือเป้าประเด็นการคัดเลือก ส่วนนิพนธ์ของตัวบทหนึ่ง ๆ นั้นมา นอกจากนี้ นักคิดบางท่าน เป็นนักคิดที่อาจไม่ เป็น ที่คุ้นเคยโดยทั่วไป ผู้เขียนควรแนะนำความสำคัญและอิทธิพลของนักคิด กลุ่มนักคิด หรือตัวบทที่คัดเลือกมาอย่างสั้น ๆ ก็จะช่วยให้อ่านเข้าใจเนื้อหามากขึ้นได้

ข้อจำกัดและข้อน่าสังเกตของหนังสือคือ การจะอ่านทำความเข้าใจหนังสือ เล่มนี้ได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอ่านตอนแรกก่อน เพราะในแต่ละส่วนอื่น ๆ นอกจาก ส่วนแรกนั้น ผู้เขียนไม่ได้กล่าวนำใด ๆ ไว้เลย การแยกส่วนอ่านโดยข้ามส่วนแรก อาจจะไม่เข้าใจประเด็นที่ผู้เขียนนำเสนอได้ยาก แต่ในอีกมุมหนึ่งก็เป็นงานที่ท้าทาย สำหรับผู้ที่จะต้องตีประเด็นร่วมของนักคิดในแต่ละหมวดและหาประเด็นร่วมและจุดเชื่อมโยงด้วยตนเอง หากอาศัยการอธิบายถึงประเภทของแนววิเคราะห์ความคิดทาง การเมืองตามที่ John Plamenatz ได้วิเคราะห์ไว้ในหนังสือ Man and Society กล่าวไว้ จะเห็นได้ว่า เป็นการผสมผสานแนวการศึกษาแบบประวัติศาสตร์ความคิดทาง การเมือง ทฤษฎีการเมือง และปรัชญาการเมือง โดยมีลำดับความของการเคลื่อนไหว ของความเป็นพลเมืองและประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมืองเป็นพื้นฐาน (แนว วิเคราะห์ประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง) ขณะเดียวกันในการวิเคราะห์ พลาก็ได้

สรุปประเด็น หาดูร่วมและชี้จุดต่างและวิเคราะห์วิจารณ์แนวคิดทางการเมืองของ
ตัวบทต่าง ๆ (แนววิเคราะห์ทฤษฎีทางการเมือง) และมีการคัดบางส่วนของตัวบทมาให้
ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจและวิเคราะห์ด้วยตัวเองอันเป็นการพัฒนาและสร้างภูมิปัญญาที่
เป็นของตนเองอีกด้วย(เป้าหมายของการศึกษาตามแนวปรัชญาการเมือง) กล่าวได้ว่า
หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือดีเล่มหนึ่งในแวดวงการศึกษาแบบปทัสถานนิยม อย่างไรก็ตาม
ด้วยเนื้อหาที่มีขอบเขตจำกัด ทำให้หนังสือเล่มนี้ขาดรายละเอียดเช่นการปฏิรูป
การเมืองในกรีกนั้น เช่น ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงความสำคัญของโคลอสตินในการปฏิรูป
การเมืองและความเป็นพลเมืองของกรีก ทั้ง ๆ ที่คุณูปการของโคลอสตินนั้นมีไม่น้อยใน
แง่ของการเน้นความเสมอภาคก็ตาม

บรรณานุกรม

Clarke, P. B. (1994). **Citizenship**. Pluto Press: London.

Plamenatz, J. (1963). **Man and Society: From the Middle Ages to Locke**,
Volume one. London: Longman.

Guideline for manuscript submission.

**Journal of Political Science Critique, Centre of Politics,
Social and Area Studies, Faculty of Political Science,
Ramkhamhaeng University.**

Journal of Political Science Critique publishes academic articles from teachers, scholars, researchers, and graduate students in said fields, whether local or foreign, that fall in the scope of political science, international relations, public administration, sociology, anthropology, Asian study in scope of area study.

This journal seeks academic papers, for example, academic articles, research articles, review articles, and book reviews. Manuscripts submitted to Journal of Political Science Critique should be original contributions, not published by any other publication (except for research report and thesis), not be considered by any other publication at the same time, not a plagiarized work, not a shortened, or extracted from other people works, which could lead to misunderstanding in results of the research or study. All published articles must be reviewed by experts in related fields and approved by editorial boards.

Author Guideline

1. Type of manuscript

1. Academic article
2. Research article
3. Review article and book review
4. Special article

2. Manuscript template

- 2.1 Article name in Thai and English in the center of the paper. Use ** and specify the purpose of this article, both in Thai and English, in a footnote.
- 2.2 Author's name, both in Thai and English, without name title at the right side of the paper. Use * and specify the author's title, affiliated institution, and academic position (if applicable) in Thai and English in a footnote. If there is more than one author, please identify everyone.
- 2.3 Abstract in Thai and English, up to 250 words in length.
- 2.4 Specify the article's keyword in Thai and English, up to five keywords.
- 2.5 Introduction of the article.
- 2.6 Body of the article.
- 2.7 Conclusion of the article.
- 2.8 Reference materials of the article.

3. Manuscripts preparation

1. State author's name, title, academic position (if applicable), contactable address, email, telephone number, and Teletext.
2. One copy of the manuscript.
3. Use Microsoft Word program.
4. Use TH Sarabun New font size 16 on one-sided A4 paper.
5. Use single space option in line and paragraph spacing. Manuscripts must be between 15 - 20 pages, reference included.
6. References use APA (American Psychological Association) style.
7. Page Setup.

- Set paper's top margins to 1 inch or 2.54 cm.
- Set paper's bottom margins to 1 inch or 2.54 cm.
- Set paper's left margins to 1.5 inches or 3.18 cm.
- Set paper's right margins to 1 inch or 2.54 cm.

4. Manuscript submission

The manuscript may be submitted in any manner

1. Send one copy of the manuscript to the Editorial Board of Journal of Political Science Critique, Centre of Politics, Social and Area Studies, Faculty of Political Science, Sri Sattha Building, 3rd floor, room 314th, Ramkhamhaeng University, Ramkhamhaeng Rd, Hua Mak, Bang Kapi District, Bangkok 10240. Tel: 02-310-8497, 089-221-6703.

2. Email to ps.critique@gmail.com and uses email subjects as

"Submission of the name of the manuscript Manuscript"

3. Make an online submission at so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC. The author must register to the website before submitting can be done.

5. Citation and reference

1. Use the author-date citation system for in-text citation. Specify the author's name and publication year before or behind the cited text to state the originality. The page number can be specified if need be.

Author's name (Publication year, page number) before the cited text.

McCartney & Phillips (2006, p. 498-499)

(Author's name, publication year, page number) behind the cited text.

.....(McCartney & Phillips, 2006, p. 498-499)

2. Reference citation use APA (American Psychological Association) style. All the reference material used in the article should be sorted alphabetically under the **Reference** Section. Thai Language materials should go before English Language materials.

1. Books

Author name. (Publication year). **Book title**. Edition. Location: Publisher.

Huntington, S. (2003). **The Clash of Civilization and the Remaking of World Order**. New York: Simon & Schuster Paperbacks.

2. Journal

Author name. (Publication year). "Article Title." **Journal Title** Volume, Issue (Month): First page-Last page.

Chanrochanakit, P. (2011). "Deforming thai Politics As Read through Thai Contemporary Art." **Third Text** 25,4: 419-429.

3. Article from magazine or newspaper

Author name. (Publication year). "Article Title." **Magazine/Newspaper title** (Date Month) : Page.

Spring, A., & Earl, C. (2018). "Just not blond': How the diversity push is failing Australian fashion." **The Guardian: Australia Edition**. (22 May) : 8.

4. Article from website

Author name. (Publication year). **Article Title**. Retrieved date/month/year from website URL

Smith, T., & Williams, B. M. (2019). **How to structure a dissertation**. Retrieved 20 January 2016 from <https://www.scribbr.com/category/dissertation/>

5. Thesis or dissertation

Author name. (Publication year). **Thesis/Dissertation Title**. (doctoral dissertation or master's thesis). Name of institution, Faculty, Degree.

Boroughs, B.B.S. (2010). **Social networking websites and voter turnout**. (Master's thesis). Georgetown University, Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences.

***** Note:** All the submitted manuscripts must be prepared according to the provided guideline to be considered for publication. The author's guidelines and manuscript preparation are at so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC.

Publication Ethics

Journal of Political Science Critique emphasizes publication ethics and set the following principle and ethic for all parties involved.

Authors

1. The submitted manuscript should not be published by any other publication or be considered by any other publication at the same time.
2. If the submitted manuscript contains quotations, paraphrasing, or summarizing from other people's work, the manuscript should be properly cited, either in-text or in the reference section. Above all, the manuscript must not be plagiarized work.
3. The submitted manuscripts must be prepared according to the provided guideline.
4. If the submitted manuscript involves the use of animals, participants, volunteers or contains sensitive information about the informant, the author must strictly adhere to applicable law and regulation. A letter of consent or approval from the relevant institution must be present when conducting research.
5. The author must assign the copyright of the submitted manuscript to the Journal of Political Science Critique before publication and agree not to submit the same manuscript to any other publisher after it was accepted.
6. The author must be an actual participant in the research or study discussed in the manuscript.

Editors and Editorial boards

1. The editor and editorial board must conduct a preliminary review of all received manuscripts to determine whether they meet the journal's criteria and scope. Additionally, the manuscripts must undergo a quality control process prior to publication.
2. The editor and editorial board must review all received manuscripts without biased or prejudice against authors' ethnicity, religion, gender, political view, and affiliated institution.
3. The editor and editorial board should be disinterested in financial gain or claiming the manuscripts as their own when dealing with authors and reviewers.
4. The editor and editorial board must not obstruct, alter, or intervene in information exchanging between authors and reviewers.
5. The editor and editorial board must strictly follow the journal's procedure.

Reviewers

1. Reviewers should be disinterested when dealing with authors. The review must based on the quality of the manuscripts, academic principle, and reason, without biased or prejudice against the authors.
2. Reviewers must be subject matter experts in the field regarding the manuscripts.
3. Reviewers must not seek any gain from the manuscripts they review; using any portion of the information in the manuscripts for personal gain is prohibited without the authors' written consent and editorial board approval.

4. If reviewers discover that the manuscript contains plagiarized work, they must notify the editor immediately with the evidence included.

5. Reviewers must review the manuscripts within a time frame appointed by the journal and must not reveal the contents of the manuscripts to others.

224 วารสารรัฐศาสตร์วิจารณ์

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

Subscription Form for the Journal of Political Science Critique
Centre of Politics, Social and Area Studies, Faculty of Political Science,
Ramkhamhaeng University.

Date.....

Name.....Surname.....

Address.....

.....

Tel.....Fax.....

I/We would like to subscribe to the journal for:

☐ Bi-Annually 2 Issues 360 BTH Start.....

☐ 2 Year 4 Issues 700 BTH Start.....

☐ 3 Year 6 Issues 1,000 BTH Start.....

☐ Cash

☐ Transfer to account TMB Bank Public Company Limited
Ramkhamhaeng Branch: Account Name: Centre of Politics,
Social and Area Studies. RU. No. 15-6216-50-25

Signature.....

Date...../...../.....

วารสารรัฐศาสตร์วิจารณ์ 225

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

Please send this form and your payment confirmation to

Centre of Politics, Social and Area Studies, Faculty of Political Science,

Ramkhamhaeng University, Huamak, Bangkapi, Bangkok, 10240

Tel: 02-310-8497 , 089-221-6703

E-mail. ps.critique@gmail.com Website: so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC

แนวทางการพิจารณาและการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ พิจารณาของศูนย์การเมือง สังคมและอาณาบริเวณศึกษา

วารสารรัฐศาสตร์พิจารณาเป็นวารสารที่นำเสนอบทความวิชาการ จากคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาทั่วไปทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มีโอกาสเสนอผลงานวิชาการเพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนวิทยาการโดยเฉพาะองค์ความรู้ใหม่ในสาขารัฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การเมือง การปกครอง และเอเชียศึกษาในกรอบอาณาบริเวณศึกษา (Area Study)

ผลงานวิชาการที่รับตีพิมพ์อาจอยู่ในรูปแบบต่อไปนี้ บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ เป็นต้น ต้นฉบับ (Manuscript) ที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ ภายใต้งานวิจัยจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์) และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณารอตีพิมพ์ในวารสารอื่น ต้องไม่เป็นผลงานทางวิชาการที่ลอกเลียน ตัดทอนจากผลงานวิจัยของผู้อื่น ไม่มีการคัดลอกหรือชักนำให้เข้าใจผิดในผลงานหรือ ผลการศึกษา เรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (peer-reviewed) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

คำแนะนำผู้แต่งสำหรับผู้ส่งบทความลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์พิจารณา (Author Guideline)

1. ประเภทของบทความที่รับพิจารณา

1. บทความวิชาการ
2. บทความวิจัย
3. บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ
4. บทความพิเศษ

2. รูปแบบการเขียนบทความ

2.1 ชื่อเรื่อง ให้พิมพ์ชื่อเรื่องบทความไว้กลางหน้ากระดาษ ทั้งชื่อเรื่องภาษาไทยและชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ พร้อมใส่เครื่องหมาย ** และระบุ footnote ว่าบทความนี้เขียนขึ้นมาจากวัตถุประสงค์ใด ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 ชื่อผู้เขียน ใส่ชื่อผู้เขียนบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องระบุตำแหน่งชื่อไว้ด้านขวาสุด พร้อมใส่เครื่องหมาย * เพื่อระบุใน footnote ว่าผู้เขียนเป็นใคร ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี) ของผู้เขียนทุกคน อยู่สถานที่ใด (ในกรณีที่มีชื่อผู้เขียนหลายคน กรุณาระบุให้ครบทุกคน)

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ไม่เกิน 250 คำ)

2.4 คำสำคัญ (Keyword) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 5 คำ

2.5 บทนำ

2.6 เนื้อหา

2.7 บทสรุป

2.8 เอกสารอ้างอิง

3. การเตรียมต้นฉบับ

1. ให้ระบุชื่อผู้เขียน ยศหรือตำแหน่ง ที่อยู่หรือที่ทำงานที่สามารถติดต่อได้ พร้อมเบอร์โทรศัพท์ อีเมลและโทรสารที่สามารถติดต่อได้

2. ส่งต้นฉบับจำนวน 1 ชุด

3. พิมพ์โดยโปรแกรม Microsoft Word for Windows

4. ใช้อักษรแบบ TH SarabunNew ขนาด 16 โดยใช้กระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียวเท่านั้น

5. ระยะห่างระหว่างบรรทัดให้ใช้ single space ความยาวของบทความไม่น้อยกว่า 15 หน้าแต่ไม่เกิน 20 หน้า รวมเอกสารอ้างอิง

6. ใช้ระบบอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association)

7. การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- ระยะขอบบน (Top margin) 1” หรือ 2.54 เซนติเมตร

- ระยะขอบล่าง (Bottom margin) 1” หรือ 2.54 เซนติเมตร

- ระยะขอบซ้าย (Left margin) 1.5” หรือ 3.18 เซนติเมตร
- ระยะขอบขวา (Right margin) 1” หรือ 2.54 เซนติเมตร

4. การส่งต้นฉบับ

การส่งต้นฉบับสามารถทำได้หลายช่องทาง

1. ส่งต้นฉบับ 1 ชุด ไปยังกองบรรณาธิการวารสาร ศูนย์การเมือง สังคมและ
อาณานิคมศึกษา คณะรัฐศาสตร์ อาคารศรีศรित्रา ชั้น 3 ห้อง 314 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทรศัพท์ 02-310-8497 , 089-221-6703

2. ส่งทางอีเมลมายัง

ps.critique@gmail.com

โดยเขียนหัวข้ออีเมลว่า **ส่งบทความ เรื่อง.....**

3. ส่งทางออนไลน์ โดยเข้าไปสมัครและส่งต้นฉบับได้ด้วยตนเองที่

so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC

5. การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิง

กรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่อง

1) ให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดย
ระบุ ชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้าง เพื่อบอก
แหล่งที่มาของข้อความนั้น และอาจะระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างด้วยก็ได้หากต้องการ

(ชื่อผู้แต่ง, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง

(สุนัย มัลลิกะมาลย์, 2549, น. 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006, p. 498-499)

2) ให้มีการอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม (reference citation) โดยการรวบรวมรายการเอกสาร
ทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้น ๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้
หัวข้อ **เอกสารอ้างอิง** สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ **Reference** สำหรับผลงานวิชาการ
ภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological

Association) กรณีรายการเอกสารอ้างอิงภาษาไทย ให้แปลรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษต่อท้ายรายการอ้างอิงภาษาไทยเดิม ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงมีดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์/ผู้จัดพิมพ์.

พรพิมล ตรีโชติ. (2542). **ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Huntington, S. (2003). **The Clash of Civilization and the Remaking of World Order**. New York: Simon & Schuster Paperbacks.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). “ชื่อบทความ.” **ชื่อวารสาร** ปีที่,ฉบับที่ (เดือน): หน้าแรก-หน้าสุดท้าย

สมบัติ จันทรวงศ์. (2557). “คณาธิปไตยหรือประชาธิปไตยในอาเซียน: มุมมองของ Alexis de Tocqueville.” **วารสารเอเชียศึกษา ฉบับปฐมฤกษ์** 15,5: 23-63.

Chanrochanakit, P. (2011). “Deforming thai Politics As Read through Thai Contemporary Art.” **Third Text** 25,4: 419-429.

3. นิตยสารหรือหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์เผยแพร่). “ชื่อบทความ.” **ชื่อนิตยสาร/หนังสือพิมพ์** (วันที่ เดือน ที่) : หน้า.

มุฮัมหมัดอิลยาส หล้าปริง. (2554). “จะเอายังไงกับภาคใต้?” **มติชน** (3 มิถุนายน) : 15.

4. บทความจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). **ชื่อเรื่อง**. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี ที่สืบค้น จากชื่อเว็บไซต์.

230 วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

สมชาย ภคภาสวณิช. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่าง AEC และประชาคมสังคมและ วัฒนธรรม
อาเซียน**. ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2557 จาก <http://www.mfa.go.th>

5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือปริญญาดุษฎีบัณฑิต). ชื่อมหาวิทยาลัย, ชื่อคณะ, ชื่อสาขาวิชาหรือภาควิชา.

Boroughs, B.B.S. (2010). **Social networking websites and voter turnout**. (Master's thesis). Georgetown University, Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences.

ธีระพันธ์ ชนาพรณ. (2548). **การจัดการการสื่อสารของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนที่มี
ผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 1**. (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน,
สาขาการสื่อสารภาครัฐและเอกชน.

***** หมายเหตุ** ต้นฉบับบทความที่นำเสนอจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์และคำแนะนำการเขียนที่
กำหนดเท่านั้น จึงจะได้รับพิจารณาดำเนินการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์สามารถดูรายละเอียดการ
จัดเตรียมต้นฉบับได้ที่ so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC

จริยธรรมในการพิมพ์ (Publication Ethics)

วารสารให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้นจึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้พิมพ์

1. บทความที่ผู้พิมพ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้พิมพ์ต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งหากมีการระบุผลงานของผู้อื่นในต้นฉบับ ไม่ว่าจะด้วยการคัดลอกข้อความ (Quotation) การสรุปความ (Paraphrase) หรือการย่อความ (Summary) ต้องมีการอ้างอิง (Citation) ทั้งในเนื้อหา (In text citation) และการเขียนรายการเอกสารอ้างอิงตอนท้าย (References) และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำผู้แต่ง” หรือ “Author Guidelines”
4. หากผลงานทางวิชาการของผู้พิมพ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่ประมาทต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้พิมพ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง
5. ผู้พิมพ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารแล้ว
6. ชื่อผู้พิมพ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้น ๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมาย

และขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการพิจารณาบทความโดยอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และโดยปราศจากอคติด้านเชื้อชาติ ความเชื่อทางศาสนา เพศ แนวคิดทางการเมือง และสถาบันที่สังกัด ต่อผู้สนับสนุนและบทความที่พิจารณาไม่ว่าด้วยกรณีใด

3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้สนับสนุนหรือผู้ทรงคุณวุฒิไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สนับสนุน

5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้สนับสนุน การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน ไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของมูลค่านับที่ตนเป็นผู้ประเมินไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหากไม่ได้รับความยินยอมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เขียน หรือความเห็นชอบจากบรรณาธิการ

4. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารกำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่ได้รับรู้

วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา 233

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารรัฐศาสตร์พิจารณา
ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วันที่.....

ชื่อ..... นามสกุล.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

ขอสมัครสมาชิกวารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

☐ รับวารสารรายปี 2 ฉบับ 360 บาท

เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

☐ รับวารสารรายปี 4 ฉบับ 700 บาท

เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

☐ รับวารสารรายปี 6 ฉบับ 1,000 บาท

เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

พร้อมนี้ได้ชำระค่าสมาชิกเป็น

☐ เงินสด

☐ โอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารทหารไทย

สาขารามคำแหง ชื่อบัญชี “ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา ม.ร.” เลขที่บัญชี 156-2-27622-8

ลงชื่อ.....

วันที่.....

234 วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

ปีที่ 10 ฉบับที่ 19

โปรดส่งหลักฐานและใบสมัครสมาชิกมาที่

ศูนย์การเมือง สังคมและอาณานิคมศึกษา คณะรัฐศาสตร์ อาคารศรีศรัทธา ชั้น 3 ห้อง 314

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ 02-310-8497 , 089-221-6703

อีเมล ps.critique@gmail.com เว็บไซต์ so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC